

EIROPAS SAVIENĪBA

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Informatīvais ziņojums par
Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas
finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas un Šveices
sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim**

Satura rādītājs

1. Kopsavilkums.....	6
2. ES fondu finansējuma ietekme uz Latvijas tautsaimniecības attīstību.....	9
3. 2004.-2006.gada plānošanas perioda struktūrfondu un KF projektu slēgšana ..	12
4. 2007. -2013.gada plānošanas perioda ES fondu ieviešana	14
4.1. Darbības programmu un darbības programmu papildinājumu grozījumi	14
4.2. ES fondu investīciju progress	17
4.2.1. Kopējais ES fondu finanšu progress un mērķu sasniegšana.....	17
4.2.2. Risku vadība	29
4.2.3. Informācija par valsts budžeta virsstaistībām.....	33
4.2.4. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finanšu progress, mērķu un rezultātu sasniegšana	38
4.2.5. Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” finanšu progress, mērķu un rezultātu sasniegšana	43
4.2.6. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finanšu progress, mērķu un rezultātu sasniegšana	49
4.3 Lielo projektu īstenošana.....	56
4.4. ES fondu tehniskās palīdzības aktivitāšu īstenošana	58
5. EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu ieviešana	59
6. Šveices programmas ieviešana	65
7. Neatbilstības ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētu projektu ietvaros.....	68
7.1. Neatbilstības ar finansiālu ietekmi ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā ES fondos līdz 2013.gada 31.decembrim	68
7.2 Neatbilstības EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un Šveices programmas ietvaros	77
7.3 Neatbilstības citās programmās	78
8. ES fondu ieviešanas, vadības, kontroles un uzraudzības sistēmas darbība un pasākumi tās pilnveidošanai.....	79
8.1. Veiktie pasākumi ES fondu vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai.....	79
8.2. Plānotie pasākumi vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai.....	80
9. ES fondu izvērtēšanas jautājumi	82
10. Jaunais ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periods	83
Secinājumi un turpmākā rīcība	93

PIELIKUMI:

1. pielikums informatīvajam ziņojumam „2007. – 2013.gada plānošanas perioda ES fondu finanšu investīcijas prioritāšu līmenī līdz 2013.gada 31.decembrim”;
2. pielikums informatīvajam ziņojumam „Virrssaistību un maksājumu mērķu plānu neizpildes uz 31.12.2013, LVL”.
3. pielikums informatīvajam ziņojumam „2009.-2014.gada perioda EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu finansējuma apguve 2014.gadā un indikatīvi līdz 2017.gadam (EUR)”
4. pielikums informatīvajam ziņojumam „2009.-2014.gada EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu ietvaros sasniedzamie iznākuma un rezultāta rādītāji programmu līmenī”.
5. pielikums informatīvajam ziņojumam „Specifiskais atbalsta mērķis, kurā projektu iesniegumu atlasī nepieciešams uzsākt 2014.gadā pirms normatīvās bāzes apstiprināšanas”

Saīsinājumi

AI	-	ES fondu atbildīgā iestāde
ALTUM	-	Valsts akciju sabiedrība „Latvijas attīstības finanšu institūcija ALTUM”
CFLA	-	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
DP	-	Darbības programma
EEZ	-	Eiropas Ekonomikas zona
EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenti – 2009. – 2014.gada perioda Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments un Norvēģijas finanšu instruments		
EK	-	Eiropas Komisija
ERAF	-	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	-	Eiropas Savienība
ESF	-	Eiropas Sociālais fonds
ES fondi	-	2007. – 2013.g. plānošanas perioda 1.mērķa ¹ Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Kohēzijas fonds
EM	-	Ekonomikas ministrija
FM	-	Finanšu ministrija
IKP	-	Iekšzemes kopprodukts
IUB	-	Iepirkumu uzraudzības birojs
IZM	-	Izglītības un zinātnes ministrija
KDG	-	Koalīcijas darba grupa
KF	-	Kohēzijas fonds
KM	-	Kultūras ministrija
JASPERS	-	Joint Assistance to Support Projects in European Regions (Kopējā palīdzība projektu sagatavošanai Eiropas reģionos)
LIAA	-	Valsts aģentūra „Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra”
LGA	-	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Garantiju aģentūra”
LM	-	Labklājības ministrija
MK	-	Ministru kabinets
NVO	-	Nevalstiskā organizācija
P&A	-	Pētniecība un attīstība
PPIV	-	Pārbaudes projektu īstenošanas vietās
RI	-	ES fondu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu revīzijas iestāde
SM	-	Satiksmes ministrija
SI	-	ES fondu sadarbības iestāde
SIA	-	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SIF	-	Sabiedrības integrācijas fonds
Šveices programma	-	Latvijas un Šveices sadarbības programma

¹ Ar EK regulu (EK) Nr. 1080/2006, kas stājās spēkā 2006.gada 1.augustā, tiek noteikti trīs mērķi fondu pasākumu īstenošanai. 1.mērķis ir konverģence, kas paredzēts vismazāk attīstīto dalībvalstu un reģionu konverģences paātrināšanai, uzlabojot pieauguma un nodarbinātības nosacījumus un tiek finansēs no ERAF, ESF un KF līdzekļiem. Latvija ir tiesīga saņemt finansējumu šī mērķa ietvaros.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

TM	-	Tieslietu ministrija
TP	-	ES fondu tehniskā palīdzība
VARAM	-	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VI	-	ES fondu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un Šveices programmas vadošā iestāde
VID	-	Valsts ieņēmumu dienests
VIAA	-	Valsts Izglītības attīstības aģentūra
VIS	-	ES fondu vadības informācijas sistēmas
VKanc	-	Valsts kanceleja
VM	-	Veselības ministrija
VSS	-	Valsts sekretāru sanāksme
VVD	-	Valsts vides dienests

1. Kopsavilkums

2013.gada trīs ceturkšņos IKP salīdzinājumā ar attiecīgo periodu 2012. gadā palielinājās par 4,2%. Saskaņā ar FM izstrādāto attīstības scenāriju ES fondu investīcijas palielina 2013.gada IKP izaugsmi par 1.5 procentpunktiem. Vislielākā ES fondu pozitīvā ietekme 2013.gadā bijusi privāto pakalpojumu un būvniecības sektorā, palielinot sektoru izaugsmes tempu attiecīgi par 1,6 un 3,4 procentpunktiem. ES fondu aktivitāšu ieviešana pozitīvi ietekmēs arī situāciju darba tirgū, jo aktuālāko datu analīze liecina, ka ES fondu projektu ieviešana 2013.gadā palielinājusi nodarbināto skaita pieaugumu par aptuveni 0,4 procentpunktiem.

Līdz 2013.gada 31.decembrim noslēgti 6 tūkst. līgumu par projektu īstenošanu 3,4 mljrd. latu (4,9 mljrd. euro) apmērā, t.i. par 98,1% no pieejamā publiskā finansējuma (1,9% progress pret iepriekšējo ceturksni). Finansējuma saņēmējiem kopā ir izmaksāti 2,48 mljrd. latu (3,53 mljrd. euro) jeb 71,1% no pieejamā publiskā finansējuma, 2013.gadā 461,4 milj. latu (656,5 milj. euro), kas ir 93,5% no plānotā.

Neraugoties uz labiem kopējiem ES fondu investīciju progresa un sasniegumu rādītājiem, DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros saistībā ar nobīdēm projektu ieviešanas plānos, kā jau iepriekšējos ziņojumos tika minēts, īpaši 2014.gadā saglabājas ļoti augsts n+2, n+3 principa² nodrošināšanas - ES finansējuma zaudēšanas – risks. 2013.gadā ar iestāžu skaidri izstrādātu rīcības plānu, pastiprinātu uzraudzību un Valsts kases papildus aktivitātēm izdevumu deklarēšanai EK gada beigās 2013.gadā minēto risku izdevās novērst. EM un IZM ir uzdots nekavējoši izstrādāt skaidru rīcības plānu ar noteiktiem pasākumiem un termiņiem risku iestāšanās nepieļaušanai un pilnīgas ERAF finansējuma apguves nodrošināšanai. Attiecīgi tiek ierosināts EM un IZM prioritāri fokusēties uz 2007.-2013.gadu plānošanas perioda sekmīgu investīciju iespēju izmantošanu pirms uzsākt darbības programmas aktivitātēm analoģu (līdzīgs mērķis, mērķa grupa, atbalstāmās darbības utml.) specifisko atbalsta mērķu ieviešanu 2014.-2020.gadu plānošanas perioda ietvaros.

Lai kompensētu lauztos līgumus, iespējamās neatbilstības un citus riskus, valdība ir iepriekš lēmusi par papildus budžeta virssaistībām ES fondu projektu īstenošanai 284,3 milj. latu (404,5 milj.euro) apmērā, t.sk. noslēgti līgumi ir par 206,7 milj. latu (294,1 milj. euro), kas ir 72,7% no kopējā pieejamā virssaistību finansējuma. Saskaņā ar iepriekš MK apstiprinātājiem finanšu disciplīnas kritērijiem³ konstatējams, ka atsevišķas atbildīgās iestādes nav spējušas izpildīt noteiktos maksājumu mērķus. Budžeta virssaistību dotā iespēja īstenot papildus projektus ar pozitīvu ietekmi uz tautsaimniecības attīstību vienlaikus ir saistīta ar negatīvu ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci un īpaši aktuāli ir pieaugošie riski fiskālai telpai 2015.gadā. Papildus ņemami vērā atsevišķu

² Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999, 93.punkts http://www.esfondi.lv/upload/05-saistosie_dokumenti/es_regulas/1083-2006.pdf;

<http://www.esfondi.lv/page.php?id=1121>

³ MK 19.11.2013 sēdes protokols Nr.62 (66.§ 9.punkts)

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

projektu īstenošanas sarežģījumi, kuru risināšana var prasīt neplānotus papildus valsts budžeta izdevumus, arvien samazinot fiskālo telpu citām prioritātēm.

Attiecībā uz plānoto rezultātu sasniegšanu DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros kopumā, ņemot vērā, ka finansējuma saņēmējiem izmaksāti 93% no pieejamā publiskā finansējuma, sniegums vērtējams pozitīvi - vairākās jomās plānotās rādītāju prognozes ir pārsniegtas, piemēram, izglītības un prasmju, nodarbinātības veicināšanas un veselības veicināšanas, sociālās iekļaušanas veicināšanas un administratīvās kapacitātes stiprināšanas jomās.

DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros atsevišķās prioritātēs uzraudzības rādītāju sasniegšana ir ievērojami pārsniegusi plānotos rezultātus, jo īpaši attiecībā uz prioritāti „Uzņēmējdarbības veicināšana”, kur, piemēram, rādītājs „ekonomiski aktīvie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu biznesa inkubatoros” ir pārsniegts vairāk kā desmit reizes. Savukārt jau šobrīd paredzams, ka, piemēram, vairāki no prioritātē „Finanšu pieejamība” noteiktajiem rādītājiem netiks sasniegti samazinātā finansējuma, ierobežotā aktivitāšu īstenošanai atlikušā laika, kā arī samērā lēnā apguves tempa dēļ, piemēram, rādītājs „sēklas stadijas investīciju skaits, kas tiek finansētas tālākas attīstības stadijās” ir sasniegts tikai par 11% un atbilstoši EM prognozēm līdz 2015.gada beigām sasniegts tikai 13 (DP noteiktais rādītājs 45).

DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros, vairākās jomās uzraudzības rādītāji tiek sasniegti pakāpeniski un to noslēguma rezultātus būs iespējams noteikt beidzoties visu projektu realizācijai, tomēr atsevišķos gadījumos jau šobrīd ir indikācijas, ka plānotās rādītāju vērtības tiks ievērojami pārsniegtas, piemēram, apakšaktivitātes „Ģimenes ārstu tīkla attīstība” ietvaros (plānotas 65 ārstu prakses) šobrīd tiek īstenots 251 projekts, savukārt tūrisma jomā ir izveidoti par 17 km vairāk veloceļu, nekā sākotnēji plānots. Īpaši izceļama būtu mājokļu energoefektivitātes joma, kur plānotais projektu skaits jau šobrīd pārsniedz plānoto par gandrīz trim reizēm, kas skaidrojams ar ES fondu finansējuma palielinājumu, kā arī piešķirtajām virssastībām. Tāpat ievērojami vairāk par plānoto ir izbūvēti/rekonstruēti TEN-T autoceļi (404,3 km pret plānu 56,4). Neskatoties uz labiem rezultātiem iepriekšminētajās jomās, vairākās citās sasniegtie rezultāti nav apmierinoši un visticamāk plānotā vērtība netiks sasniegta, piemēram, veselības jomā noteiktā rādītāja „operatīvajam medicīniskajam transportlīdzeklim nepieciešamais laiks, lai nokļūtu līdz pacientam laukos (minūtes)” sasniegšana ir atkarīga no virknes citu faktoru, tāpat nodarbinātības un sociālo pakalpojumu jomā attiecībā uz noteikto rādītāju „40 atbalstīto darba tirgus iestāžu un sociālo pakalpojumu sniedzēju institūciju skaits” veikta pārplānošana .

Turpinās gatavošanās ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda sekmīgai ieviešanai – ir notikušas atkārtotas konsultācijas ar EK par plānošanas dokumentu izstrādi un saņemtajiem komentāriem, VSS procesa ietvaros ir notikusi starpministriju saskanošanas sanāksme, kā arī MK apstiprināts Partnerības līguma projekts. MK ir apstiprināts informatīvais ziņojums par ES fondu vadības un kontroles 2014.-2020.gada plānošanas periodam, kas kalpos kā pieturpunkts jaunās vadības un kontroles sistēmas izveidei un tās veikmīgai akreditēšanai. Turpinās darbs pie saistītiem vadības un kontroles sistēmas

jautājumiem, lai nodrošinātu maksimāli efektīvu un optimālu ieviešanas modeli un investīciju sabalansētu plūsmu, vienlaikus dodot iespēju īpašā paātrinātā kārtībā jau 2014.gada pirmajā pusgadā uzsākt atsevišķu specifiskā atbalsta mērķu uzsākšanu nodarbinātības, zinātnes, energoefektivitātes, veselības, transporta un izglītības infrastruktūras jomās.

EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu programmās ir apstiprināti 13 iepriekš noteiktie projekti (no kopā 16), ir noslēgušies atklāto projektu konkursi SIF NVO fondā un KM Kultūras un dabas mantojuma programmā, un SIF NVO fondā notiek arī konkursu projektu ieviešana. Vienlaikus atsevišķās programmās novirzes no plānotā rada pieaugošu ieviešanas risku, līdz ar to iestādēm ir kritiskāk jāizvērtē kavējumu ietekme uz programmu un to projektu ieviešanu, attiecīgi uzlabojot programmu vadības un uzraudzības kvalitāti.

Šveices programmā ir pabeigti četri projekti (no kopā 11). Maksimālais ieviešanas periods ir līdz 2017.gada jūnijam. Šveices programmas finansējuma saņēmējiem ir veiktas atmaksas 21,1 milj. latu (30 milj. euro) apmērā jeb 63% no programmas pieejamā finansējuma. Vienlaikus ir arī konstatēti divi augsta riska projekti (finansējuma apguves apjomu un darbu izpildes termiņu ziņā) – VVD Sarkandaugavas attīrīšanas projekts un FM sadarbības projekts ar Pasaulē banku, attiecīgi iestādēm ir kritiskāk jāizvērtē kavējumu ietekme uz šo projektu ieviešanu, un jāuzlabo projektu vadības un uzraudzības kvalitāte.

Nemot vērā programmu ieviešanā konstatētos jautājumus, kam nepieciešams pievērst pastiprinātu uzmanību un veikt īpašus pasākumus finanšu disciplīnas stiprināšanā un projektu ieviešanas uzraudzībā, ziņojumā un pievienotajā protokolēmuma projektā ir sniegti priekšlikumi saistībā ar:

- 1) pašvaldību īstenotajos projektos konstatētajiem būtiskiem pārkāpumiem;
- 2) grozījumu veikšanu DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā un saistošajos MK noteikumos par aktivitāšu/apakšaktivitāšu īstenošanu;
- 3) virsraistību finanšu disciplīnas principu izpildi;
- 4) nosacījumiem projektu ietaupījuma izmantošanai pēc 2014.gada 31.maija;
- 5) maksājumu nodrošināšanu 2014.gadam EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu ietvaros;
- 6) rīcību neatbilstoši veikto izdevumu konstatēšanas gadījumā valsts budžeta iestāžu īstenotajos projektos;
- 7) ātrāk uzsākamajiem ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda specifiskajiem atbalsta mērķiem un to uzsākšanas nosacījumiem attiecībā uz EM un IZM.

2. ES fondu finansējuma ietekme uz Latvijas tautsaimniecības attīstību⁴

Nemot vērā statistikas publicēšanas periodiskumu, šī ziņojuma ietvaros tiek sniegts apskats par makroekonomikās situācijas attīstību 2013.gada pirmajos trīs ceturkšņos. Informācija par tautsaimniecības attīstību 2013.gadā kopumā tiks sniegta „Informatīvajā ziņojumā par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas un Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2014.gada 31.martam”.

Arī 2013.gadā Latvija bija viena no visstraujāk augošajām ekonomikām ES, un kopumā ekonomikas attīstība vērtējama pozitīvi. IKP gada pieauguma temps 2013.gada trešajā ceturksnī sasniedza 4,5%, savukārt ceturkšņu griezumā reģistrēta izaugsme 1,3% apmērā (sezonāli izlīdzināti dati). Salīdzinot ar otro ceturksni, 2013. gada trešajā ceturksnī izaugsmes temps kļuva straujāks. Kopumā 2013.gada trīs ceturkšņos IKP salīdzinājumā ar attiecīgo periodu 2012.gadā palielinājās par 4,2%. Nozīmīgu ieguldījumu IKP pieaugumā devušas arī ES fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības⁵ investīcijas, kas, saskaņā ar FM izvērtējumu, palielina 2013.gada IKP izaugsmi par 1,5 procentpunktiem.

2013. gadā par galveno izaugsmes virzītāju kļuva privātais patēriņš. Gada trešajā ceturksnī privātais patēriņš bija par 4,9% lielāks nekā 2012. gada atbilstošajā periodā, bet kopumā 2013. gada trīs ceturkšņos tas palielinājās par 5,7%. Privātā patēriņa izaugsmi galvenokārt nodrošināja stabils darba samaksas pieaugums un bezdarba līmeņa samazinājums. Prognozēts, ka ES fondu investīcijas 2013.gadā palielinās privātā patēriņa pieauguma tempu par 1,15 procentpunktiem.

Dati par ekonomikas attīstību ārējā vidē liecina par situācijas uzlabošanos, dodot pamatu uzskatīt, ka jau nākamajā gadā izaugsme kļūs sabalansētāka starp iekšējo un ārējo pieprasījumu. Vienlaikus jāatzīmē, ka nozīmīgs risks izaugsmei ir investīciju apjoma kritums. Lai arī 2013. gada 3.ceturksnī investīcijas salīdzinājumā ar atbilstošo periodu 2012. gada palielinājās par 3,0%, kopumā gada trīs ceturkšņos investīcijas ir samazinājušās par 1,8%.

Metalurģijas nozares problēmu, bāzes efekta, kā arī vājā ārējā pieprasījuma ietekmē būtiski samazinājās preču un pakalpojumu eksporta izaugsmes tempi. 2013. gada trīs ceturkšņos salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu eksports salīdzināmās cenās palielinājās par 1,4%, bet imports līdz ar zemāku investīciju un eksporta aktivitāti bija par 1,2% mazāks nekā 2012. gada atbilstošajā periodā.

⁴ Šajā Ziņojumā ES fondu ietekmes analīze balstās uz SIA „Projektu un kvalitātes vadība” pētījuma par izpēšanas efektu un publiskā kapitāla elastību Latvijā ES fondu ietekmes izvērtēšanas metodoloģijas attīstībai (<http://www.esfondi.lv/page.php?id=1104>) rezultātiem. ES fondu ietekme uz makroekonomiskajiem rādītājiem sniegta balstoties uz 2010.gada salīdzināmajām cenām.

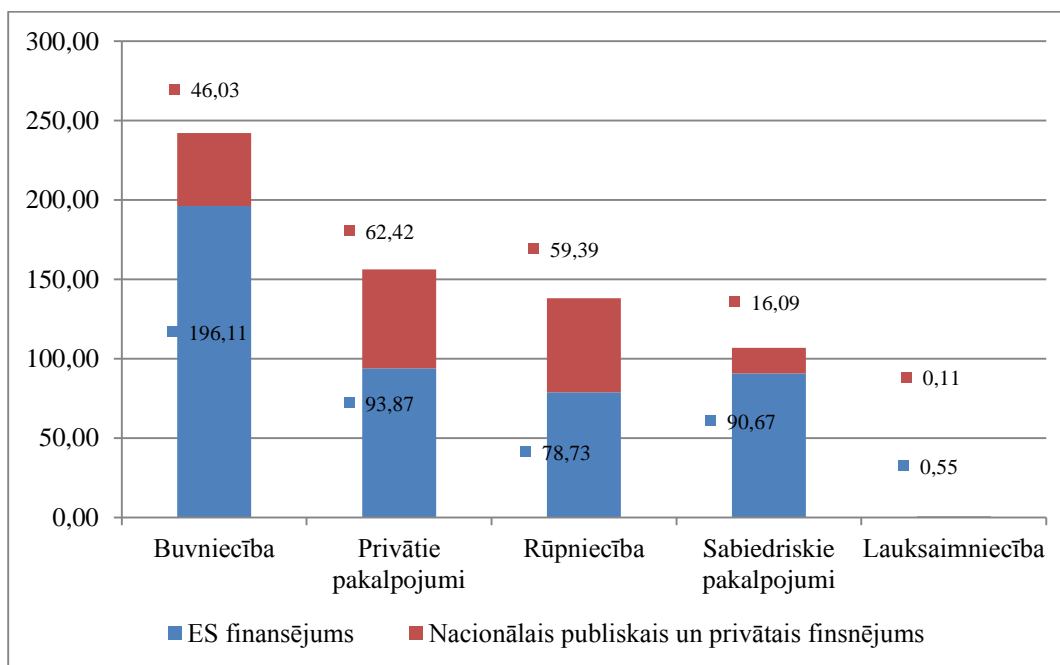
⁵ Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds/ISPA, Eiropas Lauksaimniecības Fondu lauku attīstībai, Eiropas Zivsaimniecības fonds, ES pirmsiestāšanās finanšu instrumenti Phare un SAPARD, INTERREG, ES Kohēzijas politikas 3.mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmas (ERAF), Eiropas ekonomiskās zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējo finanšu instrumenta, Latvijas un Šveices sadarbības programma.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Datu analīze parāda, ka ES fondu ietekme uz eksporta pieauguma tempu 2013.gada ietvaros joprojām saglabāsies neliela – ap 0,61 procentpunktu, kas skaidrojams ar Kohēzijas politikas finansējuma piesaisti, galvenokārt, infrastruktūras un sabiedrisko pakalpojumu uzlabošanas pasākumiem, savukārt, ES fondu ieguldījumi stimulēja importa pieaugumu 2013.gadā par aptuveni 1,86 procentpunktiem.

Nozaru griezumā 2013. gada trīs ceturkšņos visstraujākie pieauguma tempi bija uz iekšējo patēriņu vērstajās nozarēs. Lielākais pieaugums bija būvniecības (+9,2%), finanšu un nekustamo īpašumu (+7,3%), kā arī tirdzniecības un komunikāciju pakalpojumu nozarēs (attiecīgi 5,4% un 6,9%). Arī ES fondu vislielākā pozitīvā ietekme 2013.gadā ir prognozējama būvniecībā, palielinot sektora izaugsmes tempu par aptuveni 3,4 procentpunktiem, un privāto pakalpojumu sektorā, palielinot sektora izaugsmes tempu par aptuveni 1,6 procentpunktiem. Ievērojamā ES fondu ietekme uz būvniecību ir skaidrojama ar būvniecības nozarē realizētiem projektiem pēdējo gadu laikā, kurus pamatā ir nodrošinājuši ES fondu finansētie inženierbūvniecības un sabiedriskā sektora ēku būvniecības un renovācijas darbu pasūtījumi. Kopā 2013.gadā Kohēzijas politikas līdzfinansētajos projektos ieguldīti 643,97 milj. latu (916,29 milj. euro), ES fondu investīcijām 459,93 milj. latu (654,42 milj. euro) apmērā, piesaistot privāto finansējumu 135,26 milj. latu (192,5 milj. euro) apmērā un nacionālo publisko līdzfinansējumu (valsts budžets un pašvaldību līdzekļi) 48,78 milj. latu (69,41 milj. euro) apmērā. Aptuveni 38% no kopējā finansējuma tika novirzīti būvniecības sektorā (t.sk. 43% no kopējā ES fondu apgūtā finansējuma jeb 196,11 milj. latu (279,04 milj. euro)).

Grafiks Nr.1 „No 2013.gada 1.janvāra līdz 2013.gada 31.decembrim Kohēzijas politikas ietvaros apgūtā finansējuma sadalījums pa nozarēm (NACE 2.red.), milj. LVL.”

2013.gadā lielākie ES fondu ieguldījumi būvniecības sektorā (60%) tika veikti transporta infrastruktūras attīstībā (autoceļos) un integrētajos projektos pilsētu un lauku reģenerācijai

(18%), kam ir būtiska loma nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšanā un līdzsvarotās valsts attīstībā.

Privāto pakalpojumu sektorā 2013. gadā tika novirzīti aptuveni 24% no kopējā finansējuma (t.sk. 20% no kopējā ES fondu šajā periodā ieguldītā finansējuma jeb 93,88 milj. latu (133,56 milj. euro)), galvenokārt, aktīvu un preventīvu pasākumu ieviešanā darba tirgū (26%), P&A darbībā pētniecības centros (16%), ostu infrastruktūras attīstībā (Ventspils brīvostas sauskraavu termināļa būvniecībā un infrastruktūras attīstībā Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai no pilsētas centra, attiecīgi, 5,71 milj. latu (8,14 milj. euro) un 7,53 milj. latu (10,72 milj. euro) no KF) un energoefektivitātes, koģenerācijas, enerģijas pārvaldībā (11%).

Publisko pakalpojumu sektorā 2013. gadā tika novirzīti aptuveni 17% no kopējā finansējuma (t.sk. 20% no kopējā ES fondu šajā periodā apgūtā finansējuma jeb 60,22 milj. latu (85,69 milj. euro)). 2013. gadā bijusi zemākā ES fondu investīciju pozitīvā ietekme – 0,1 procentpunkta apmērā, kas skaidrojams ar sektora ietvaros realizēto projektu specifiku – lielākos ES fondu ieguldījumus sektora ietvaros paredzēts veikt izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma modernizācijai un uzlabošanai, atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšanai, veselības aprūpes centru un ģimenes ārstu tīkla attīstībai, neatliekamās medicīniskās palīdzības un stacionārās veselības aprūpes attīstībai, kā arī ES fondu administrācijas iestāžu darbības nodrošināšanai. Īstenotie projekti palielinājuši darbaspēka pieprasījumu, taču galvenais investīciju efekts sagaidāms ilgtermiņā, palielinoties produktivitātei visās tautsaimniecības nozarēs. Lielākais ES fondu finansējums sektora ietvaros atskaites periodā tika apgūts veselības un izglītības infrastruktūras projektos infrastruktūras attīstībai (25% un 16% attiecīgi).

Līdz ar ekonomikas straujo attīstību iepriekšējos ceturkšņos bezdarba līmenis 2013. gadā turpināja samazināties un nodarbināto skaits pieauga. Pēc jaunākā darbaspēka apsekojuma datiem, 2013. gada 3. ceturksnī darba meklētāju īpatsvars samazinājies līdz 11,8% - par 1,9 procentpunktiem gada laikā. Reģistrētā bezdarba līmenis novembra beigās bija 9,3% - par 0,2 procentpunktiem lielāks nekā pirms mēneša, galvenokārt Liepājas metalurģijas darbības pārtraukšanas ietekmē. Neskatoties uz to, reģistrētais bezdarbs pēdējā gada laikā ir samazinājies par 1,3 procentpunktiem un bezdarbnieku skaits krities par 12,8 tūkstošiem, jeb 12,3%. Saskaņā ar FM izvērtējumu arī ES fondu aktivitāšu ieviešana 2013. gadā pozitīvi ietekmēs situāciju darba tirgū, radot jaunas darba vietas, stimulējot darbaspēka produktivitāti un cilvēkkapitāla attīstību (darbinieku kvalifikācijas celšanu, komercdarbības un darba tirgus attīstību, jaunu zināšanu, prasmju un iemaņu apguvi). Datu analīze liecina, ka ES fondu projektu ieviešana 2013. gadā palielināja nodarbināto skaita pieauguma tempu aptuveni par 0,37 procentpunktiem.

Patēriņa cenu līmenis 2013. gada decembrī bija par 0,4% zemāks nekā 2012. gada decembrī, savukārt patēriņa cenu līmenis vidēji 2013. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, saglabājās nemainīgs. Cenu svārstības galvenokārt ietekmēja ārējie procesi, jeb tā sauktā importētā inflācija, ko noteica relatīvi zemāks naftas cenu līmenis nekā tas bija iepriekšējā gadā, un eiro valūtas kāpums attiecībā pret ASV dolāru, kas, savukārt, tiešā veidā ir ietekmējis degvielas cenas, kā arī siltumenerģijas un gāzes tarifus. Ir novērtēts, ka 2013. gadā bez ES fondu investīcijām būtu deflācija 0,2% līmenī.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013. gada 31. decembrim

3. 2004.-2006.gada plānošanas perioda struktūrfondu un KF projektu slēgšana

Attiecībā uz 2004.-2006.gada plānošanas perioda ES struktūrfondu programmu, kas veiksmīgi noslēdzās 2012.gadā, saņemot programmas noslēguma maksājumu no EK, atzīmējams fakts, ka šīs programmas 5 gadu pēcuzraudzības periods arī ir noslēdzies ar 2013.gada septembri, jo saskaņā ar EK Padomes nolikumu Nr.1260/1999⁶ pēcuzraudzības periods sākas ar līguma par projekta īstenošanu noslēgšanu (2008.gadā bija noslēgts pēdējais projekta līgums). Taču joprojām jāievēro, ka saskaņā ar minētā nolikuma 38.panta 6.punktu 3 gadus pēc galīgā maksājuma saņemšanas (līdz 2015.gada jūnijam), ko veic EK attiecībā uz jebkuru palīdzību, atbildīgajām iestādēm jā saglabā visus izdevumus attaisnojošos dokumentus.

2004.-2006.gada plānošanas perioda Kohēzijas fonda ietvaros bija īstenoti 45 projekti par kopējo KF summu 475 milj.latu (675 milj.euro). EK ir akceptējusi noslēguma pārskatus kopā 39 projektiem, veicot Latvijai maksājumus 457,8 milj.latu apmērā, no tiem noslēguma maksājumos saņemti 51,7 milj.latu (73,7 milj.euro). 2013.gada laikā ir noslēgti 7 projekti⁷, par kuriem saņemti noslēguma maksājumi 18.8 milj.latu (26,7 milj.euro) apmērā.

Atsaucoties uz EK veiktā audita noslēguma ziņojumu, 2014.gada 15.janvārī saņemts SM neatbilstības ziņojums par projekta „Vilcienu kustības vadības sistēmas modernizācija „Latvijas Austrumu-Rietumu dzelzceļa koridors” ietvaros EK piemēroto korekciju par KF daļu 137 tūkst.latu (195 tūkst.euro) apmērā par iepirkuma procedūras pārkāpumiem projektā. EK pie projekta noslēguma maksājuma aprēķināšanas samazinās sākotnēji pieprasītā noslēguma maksājuma apmēru par šo summu, ņemot vērā, ka šos izdevumus Latvija ir deklarējusi EK.

EK slēgšanas procesā joprojām ir 6 projekti (vides sektorā - 3, satiksmes sektorā – 2 un 1 FM projekts), par kuriem turpinās ar EK dienestiem savstarpēja informācijas saskaņošana. EK paredz, ka 2014.gada laikā tiks noslēgti pilnībā visi KF atlikušie projekti, izmaksājot Latvijai noslēguma maksājumus 10,8 milj.latu (15,3 milj. euro) apmērā. Aktuālā aplēse liecina, ka saistībā ar piemērotām finanšu korekcijām par dažādiem pārkāpumiem projektu ietvaros, kopējā plānošanas perioda KF finanšu apguve būs 99,2% apmērā, no tiem starpposma maksājumos saņemti 63% un uz doto brīdi noslēguma maksājumos saņemti 11% no kopējā KF piešķiruma.

Atšķirībā no ES struktūrfondu programmas slēgšanas KF programmas slēgšana notiek, slēdzot katru projektu individuāli, kas nozīmē, ka KF programmas pēcuzraudzības periods ilgs piecus gadus pēc EK lēmumā katram projektam noteiktā izdevumu attiecināmības beigu datuma, kas vairumā gadījumu ir 2010.gada 31.decembris. Līdz ar to atbildīgajām

⁶ Padomes 1999. gada 21. jūnija Nolikuma (EK) Nr. 1260/1999, kas nosaka vispārīgus noteikumus par struktūrfondu 30.panta 4.punkts

⁷ Projekts „Sliežu ceļu atjaunošana Austrumu-Rietumu dzelzceļa koridora posmos Latvijā”, projekts „TEN autoceļu tīkla uzlabojumi, 1.projekts”, projekts „Ritošā sastāva sakarsušo bukšu atklāšanas sistēmas modernizācija (Latvijas Austrumu-Rietumu dzelzceļa koridors)”, projekts „Pievadceļu rekonstrukcija Ventspils ostas termināliem”, „Ūdenssaimniecības attīstība Rīgā, III kārtā”, „Tehniskā palīdzība vides nozarē, Latvijā” un „Tehniskā palīdzība Latvijas pašvaldību ūdenssaimniecības attīstības projektos”

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

iestādēm noteikti jānodrošina atbilstoši pēcuzraudzības pasākumi, kas ietver projektu sekmīgu darbību, ilgtspēju, pārbaudes projektu īstenošanas vietās, u.tml., vēl līdz 2015.gada 31.decembrim. Kā vienu no riskantajiem projektiem, kuram salīdzinoši grūtāk nodrošināt projekta ilgtspēju var minēt „Bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēma Latvijā, 1.kārta”, jo faktiski bīstamo atkritumu apjomi ir krietni mazāki kā bija plānots projektu beidzot, līdz ar to VVD jāveic iespējamie preventīvie pasākumi, lai nezaudētu projektam piešķirtos KF līdzekļus, savukārt VARAM jānodrošina šī procesa uzraudzība. Kopējās projekta attiecināmās izmaksas ir 8 milj.eiro, no tiem 6,4 milj eiro ir KF un 1,6 valsts budžeta līdzekļi.

Lai pārliecinātos, ka AI nodrošina pēcuzraudzības pasākumus atbilstoši normatīvajos regulējumos noteiktajam, paredzēts, ka FM iekšējā audita sturktūrvienība 2014.gada sākumā veiks atbildīgajās iestādēs ES fondu (2000-2006) projektu pēcuzraudzības sistēmas auditu.

4. 2007. -2013.gada plānošanas perioda ES fondu ieviešana

4.1. Darbības programmu un darbības programmu papildinājumu grozījumi

Lai nodrošinātu efektīvu un operatīvu ES fondu ieviešanu, kā arī lai reaģētu uz pārmaiņām sociāli ekonomiskajā situācijā valstī un nozaru politikās, pārskata periodā AI un VI ir veikušas vairākus nepieciešamos grozījumus plānošanas dokumentos – DP un to papildinājumos. Plānošanas dokumenti ir pieejami ES fondu interneta vietnē⁸.

Grozījumi DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” 2013.gada 4.ceturksnī netika veikti.

DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājumā 2013.gada 4.ceturksnī tika veikti šādi grozījumi:

1) apstiprināti grozījumi⁹, kas paredz palielināt apakšaktivitātes “Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana” finansējumu par 2,5 milj. latiem (3,56 milj. euro) (t.sk. ESF 2,2 milj. latiem (3,13 milj. euro) un valsts budžets 0,30 milj. lati (0,43 milj. euro)) projekta īstenošanai, lai nodrošinātu mērķstipendiju izmaksas 2013./2014. mācību gadā, vienlaikus samazinot apakšaktivitātes „Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu kompetences paaugstināšana”, apakšaktivitātes „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” apakšaktivitātes „Atbalsts vispārējās izglītības pedagogu nodrošināšanai prioritārajos mācību priekšmetos”, apakšaktivitātes „Atbalsta pasākumu īstenošana jauniešu sociālās atstumtības riska mazināšanai un jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem integrācijai izglītībā” finansējumu. Grozījumi paredz arī finansējuma pārdali 0,51 milj. latu (0,73 milj. euro), t.sk. ESF 0,46 milj. latu (0,66 milj. euro) un valsts budžets 0,05 milj. latu (0,07 milj. euro)) aktivitātes „Cilvēkresursu piesaiste zinātnei” otrās kārtas ietvaros iesniegto projektu, kas noraidīti nepietiekama finansējuma dēļ, finansēšanai no apakšaktivitātes „Atbalsts maģistra studiju programmu īstenošanai”;

2) tika apstiprināti grozījumi¹⁰, kas paredz palielināt aktivitātes „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai” finansējumu¹¹ par 0,64 milj. latiem (0,91 milj. euro) (t.sk. ESF 0,55 milj. latiem (0,78 milj. euro) un valsts budžets 0,09 milj. latu (0,13 milj. euro)), vienlaicīgi samazinot apakšaktivitātes „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām” un apakšaktivitātes „Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts komersantu individuāli organizētām apmācībām” finansējumu un uzraudzības rādītājus.

⁸ ES fondu interneta vietnē pieejami Latvijas plānošanas dokumenti: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=470>

⁹ MK 2013.gada 11.oktobra rīkojums Nr.466

¹⁰ MK 2013.gada 13.decembra rīkojumu Nr.627

¹¹ 2013.gada 12.septembra Koalīcijas darba grupas lēmums

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

2013.gada pēdējā ceturksnī tika veikti grozījumi DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājumā, kas paredz:

- 1) precizēt aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” atbalsta veidu, nodalot pirmo, otro un trešo projektu iesniegumu atlases kārtas, kur trešajā kārtā atbalsts piešķirams ar saimniecisko darbību nesaistītiem un ar saimniecisko darbību saistītiem praktiskas ievirzes pētījumu projektiem, nosakot mērķa grupu, finansējuma saņēmēju un projekta minimālās un maksimālās izmaksas.
- 2) grozījumus finanšu plānā, pārdalot ERAF finansējumu no aktivitātes „Zinātnes infrastruktūras attīstība” 15,9 milj. latu (22,6 milj. euro) un privāto finansējumu 5,8 milj. latu (8,3 milj. euro) apmērā uz aktivitāti „Atbalsts zinātnei un pētniecībai”¹²

Tāpat 2013.gada pēdējā ceturksnī ar EK lēmumu tika apstiprināti grozījumi DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”. Ņemot vērā apstiprinātos grozījumus un, lai saskaņotu EK līmenī DP aktivitātēm pieejamo finansējumu ar DP papildinājumā paredzēto, nepieciešams veikt arī attiecīgus grozījumus DP papildinājumā un saistītajos MK noteikumos par aktivitāšu īstenošanu.

2013.gada 4.ceturksnī tika veikti grozījumi¹³ DP „Infrastruktūra un pakalpojumi”, ņemot vērā lauzto līgumu apjomu, kā arī finansējuma apguves riskus atsevišķās DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” aktivitātēs, pārdalot ERAF finansējumu 28,4 milj. latu (40,4 milj. euro) darbības programmu „Infrastruktūra un pakalpojumi”, aizstājot daļu esošo virssaistību:

- 1) 21,4 milj. latu (30,5 milj. euro) aktivitātei „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai”, attiecīgi nacionālo publisko finansējumu palielinot par 3,4 milj. latu (4,9 milj. euro), lai nodrošinātu atbilstošu līdzfinansējuma likmi;
- 2) 7 milj. latu (9,9 milj. euro) aktivitātei „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”, attiecīgi palielinot privāto finansējumu par 5 milj. latu (7,2 milj. euro), lai nodrošinātu atbilstošu līdzfinansējuma likmi.

Ņemot vērā identificēto aktivitāšu finansējuma palielināšanas nepieciešamību, aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” un aktivitātes „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” īstenošanai tika piešķirtas virssaistības¹⁴, attiecīgi 43,7 milj. latu (62,2 milj. euro) un 15 milj. latu (21,3 milj. euro) apmērā. Lēmums tieši šīm aktivitātēm daļu piešķirto virssaistību aizstāt ar ERAF finansējumu tika pieņemts, ņemot vērā būtisko pieprasījumu ēku energoefektivitātes uzlabošanai, kā arī nepieciešamību attīstīt profesionālo izglītību un augstas gatavības pakāpes projektus. Vienlaikus abu aktivitāšu projekti ir stratēģiski nozīmīgi stratēģijas Eiropa 2020 mērķu sasniegšanā attiecībā uz jauniešu iniciatīvu,

¹² Apstiprināts ar 2013.gada 11.oktobra MK rīkojumu Nr.467

¹³ MK 26.09.2013. rīkojums Nr.444

¹⁴ MK 08.05.2012. protokollēmums Nr.25

ekonomisko izaugsmi un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu, samazinot SEG emisiju daudzumu.

Nemot vērā apstiprinātos grozījums DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” attiecīgi grozījumi veicami DP papildinājumā un attiecīgajos MK noteikumos par aktivitātes īstenošanu.

DP Infrastruktūra un pakalpojumi grozījumi EK tika apstiprināti ar 2013.gada 19.decembra EK lēmumu¹⁵, grozot iepriekšējo lēmumu¹⁶¹⁷.

2013.gada 4.ceturksnī **DP „Infrastruktūra un pakalpojumi”** papildinājumā tika veikti šādi grozījumi¹⁸, paredzot:

- Papildus ERAF finansējuma, kā arī virssaistību piesaisti aktivitātei „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija”, veicot:
 - ERAF apakšaktivitātes „Plūdu risku samazināšana grūti prognozējamu vižņu-ledus parādību gadījumos” atlikuma 146,7 tūkst. latu (208,8 tūkst.euro) apmērā novirzīšanu aktivitātei „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija”.
 - prioritātes „Infrastruktūra cilvēku kapitāla nostiprināšanai”, prioritātes ”Teritoriju pieejamības un sasniedzamības veicināšana” un prioritātes „Vides infrastruktūras un videi draudzīgas enerģētikas veicināšana” ietvaros izveidoto virssaistību atlikumu novirzīšanu.
- KF finansējuma pārdales:
 - No apakšaktivitātes „Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība” uz aktivitāti „Infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās” 2,5 milj. latu (3,6 milj.euro) apmērā un, kā arī EM pārziņā esošajai apakšaktivitātei „Pasākumi centralizētas siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” 3,7 milj. latu apmērā (5,3 milj. euro).
- precizēt aktivitātes „Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai” un aktivitātes „Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālās un reģionālās attīstības centros” ERAF kvotu sadalījumu reģionālā griezumā ar mērķi nodrošināt ERAF finansējuma atlikumu apguvi;
- noteikt novadu pašvaldības kā finansējuma saņēmēju aktivitātes „Publisko interneta pieejas punktu attīstība” ietvaros, precizēt projekta maksimālo finansējuma apjomu, AI un SI funkciju sadalījumu, DPP norādīto informāciju par ietekmi uz horizontālo prioritāti „Vienādas iespējas”;
- precizēt aktivitātes „Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība” minimālo un maksimālo projekta finansējuma apjomu: no 1,4 milj. latu (1,9 milj. euro) līdz 7 milj. latu (10 milj. euro).

¹⁵ C(2013) 9688 final

¹⁶ K(2007) 6381,

¹⁷ DP Infrastruktūra un pakalpojumi un EK lēmumu pieejami šeit: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=494>

¹⁸ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2013.gada 1.novembra rīkojumu Nr.519 „Grozījumi darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā”

- 1) izslēgts nosacījums¹⁹, ka aktivitātes „Lielo ostu infrastruktūras attīstība „Jūras maģistrāļu ietvaros”” ietvaros projektam tiek noteikts minimālais KF finansējuma apjoms, kas nodrošinās jaunu aktivitātes KF projektu finansēšanu.
- 2) precizēts²⁰ pasākuma „Profesionālās izglītības infrastruktūra” un pasākuma „Izglītības infrastruktūra vispārējo prasmju nodrošināšanai” finanšu plāns, aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” ietvaros pieejamo virsstaistību finansējumu aizvietojo ar aktivitātes „Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana” ietvaros pieejamo brīvo finansējumu 150,5 tūkst. latu (214,1 tūkst. euro) apmērā (ERAF 127,9 tūkst. latu (182 tūkst. euro) un nacionālais publiskais finansējums 22,6 tūkst. latu (32,1 tūkst. euro)).
- 3) veikta KF finansējuma pārdale²¹ no apakšaktivitātes „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība” uz apakšaktivitāti „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” par 294,6 tūkst. latu (419,2 tūkst. euro).
- 4) DPP²² norādīta informācija par jaunu lielo projektu, ko īsteno Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca, Komisijas Regulas Nr.1083/2006 izpratnē.
- 5) precizēts²³ aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai”, ka kopējais attiecināmo izmaksu apmērs nav mazāks par 500 tūkst. latu (711,4 tūkst. euro).

4.2. ES fondu investīciju progress

Ņemot vērā, ka ziņojumā veiktā analīze attiecas uz 2013.gada ES fondu investīciju progresu un mērķu sasniegšanu, informācija par apgūtajiem līdzekļiem sniegta LVL un informatīvos nolūkos arī EUR valūtā. Turpmākajos informatīvajos ziņojumos par 2014.gada ceturkšņiem izmantotā valūta būs EUR.

4.2.1. Kopējais ES fondu finanšu progress un mērķu sasniegšana

Kopā no ES fondu projektu īstenošanai pieejamiem 3,5 mljrd. latu (4,96 mljrd. euro) publiskā finansējuma, kas ietver gan ES fondu finansējumu, gan arī valsts budžeta un pašvaldību budžeta līdzfinansējumu (neskaitot piešķirtā valsts budžeta virsstaistību finansējumu 284,3 milj. latu (404,5 milj. euro)), ir noslēgti 6 430 līgumi par projektu īstenošanu 3,4 mljrd. latu apmērā (4,9 mljrd. euro), t.i., 98,2%. Savukārt finansējuma saņēmējiem ir izmaksāti 2,5 mljrd. latu (3,5 mljrd. euro) jeb 71,1%.

¹⁹ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2013.gada 4.novembra rīkojumu Nr.520 „Grozījums darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā”

²⁰ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2013.gada 4.novembra rīkojumu Nr.527 „Grozījums darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā”

²¹ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2013.gada 11.decembra rīkojumu Nr.613 „Grozījums darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā”

²² Apstiprināts ar Ministru kabineta 2013.gada 18.decembra rīkojumu Nr.661 „Grozījums darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā”

²³ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2013.gada 18.decembra rīkojumu Nr.663 „Grozījums darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā”

Detalizētu informāciju par finanšu investīcijām, tai skaitā maksājumu finansējuma saņēmējiem mērķu izpildi, skatīt ziņojuma sadaļās un tajās iekļautajos grafikos (sadaļas 4.2.1. – 4.2.5., 4.3., 4.4.), grafikos Nr.3 – Nr.11, pielikumā Nr.1, ES fondu interneta vietnē²⁴ un par budžeta virssaistību izpildi skatīt ziņojuma sadaļā 4.2.2. „Informācija par valsts budžeta virssaistībām” un ES fondu interneta vietnē²⁵. Informāciju par DP ietvaros veiktajām un plānotajām projektu iesniegumu atlasēm skatīt ES fondu interneta vietnē²⁶. Turpmāk tekstā sniegta informācija, galvenokārt, par nozīmīgākajām problēmām un sasniegumiem DP prioritāšu līmenī.

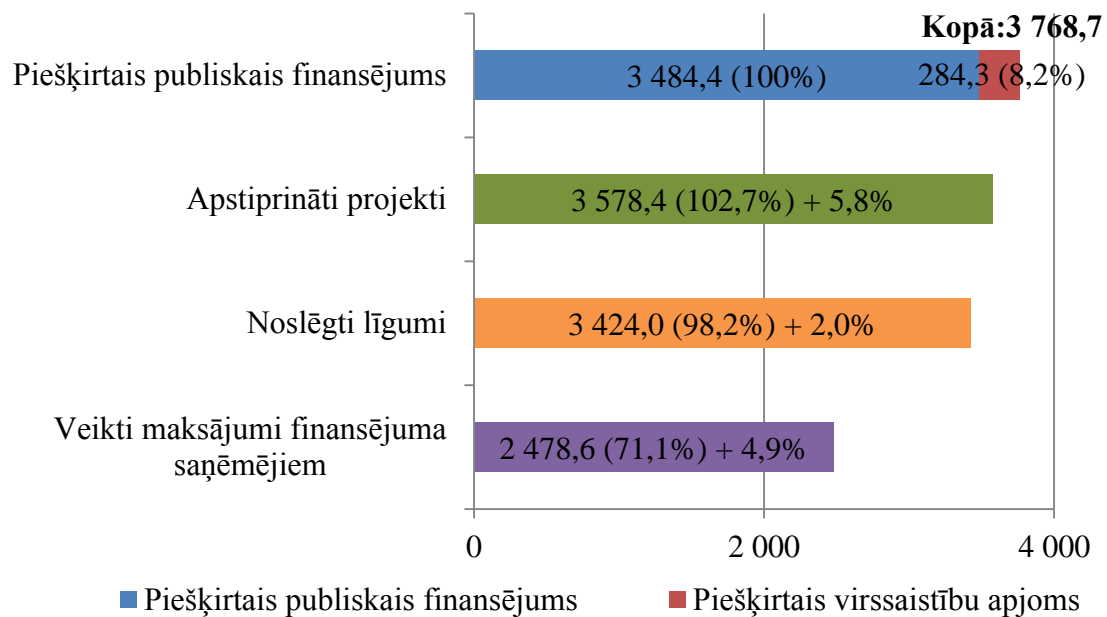
²⁴ ES fondu interneta vietnes sadaļa par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909>

²⁵ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu valsts budžeta apguvi <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1141>

²⁶ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur pieejams ES fondu aktivitāšu kalendārs: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=939>

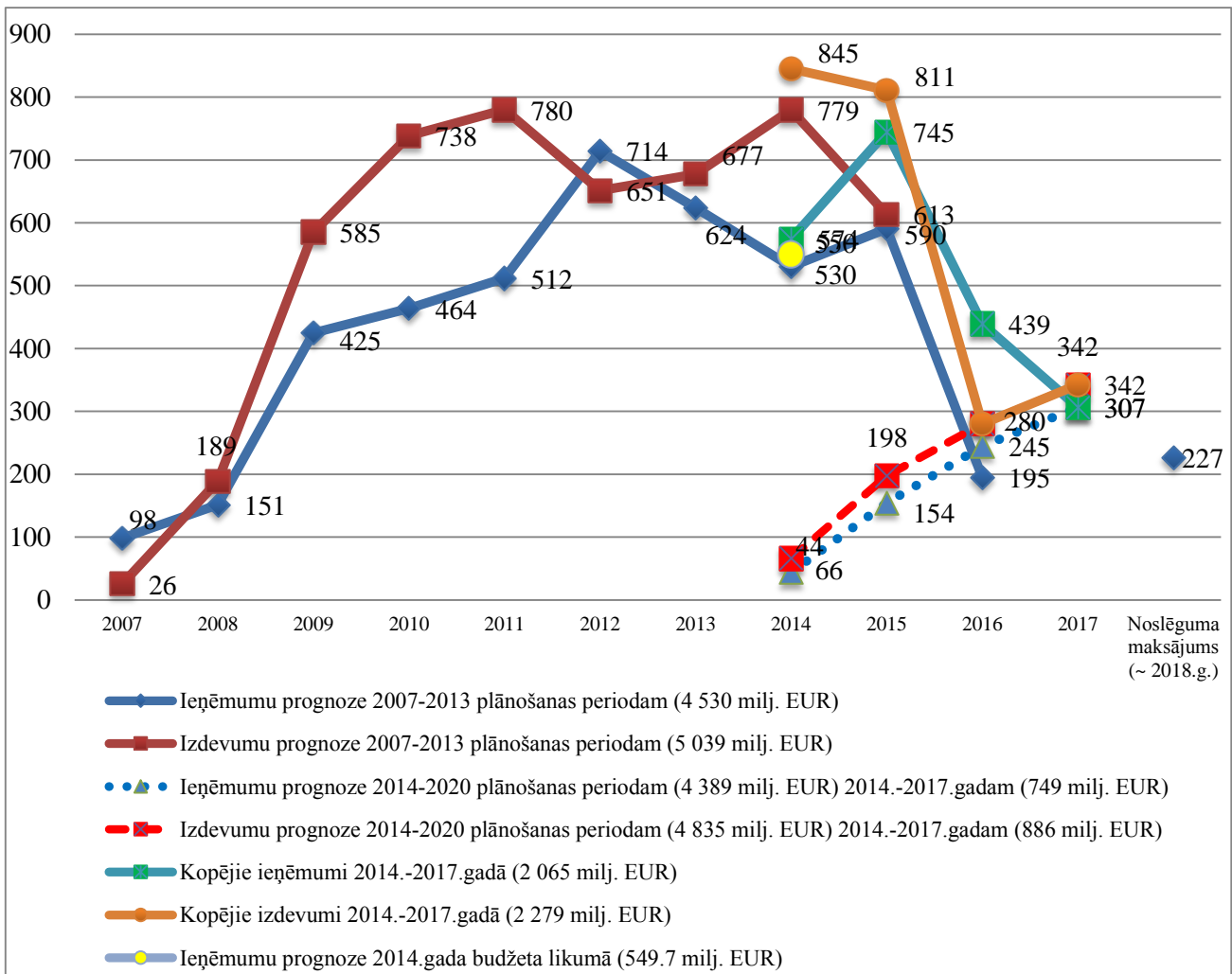
FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.3 „ES fondu investīcijas līdz 2013.gada 31.decembrim; Publiskais finansējums, milj. latu (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2013.gada 30.septembrim, %.”

Lai gan 2013.gada 4.ceturksnī apstiprināto projektu un veikto maksājumu finansējuma saņēmējiem progress ir salīdzinoši apmierinošs (pieaugums 5,8% un 4,9% attiecīgi) vērtējot mērķa izpildi veiktajiem maksājumiem, tomēr ir vērojama nobīde no plānotā apjoma (detalizētāk skatīt grafiku Nr.6). Lielākais progress ir DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” (pieaugums 7,4% un 5,8% attiecīgi). Savukārt lielākais progress attiecībā uz noslēgtajiem līgumiem ir bijis DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros (2,6%), sasniedzot 108,7% no DP pieejamā publiskā finansējuma (ņemot vērā papildus virsstaistību iespējas).

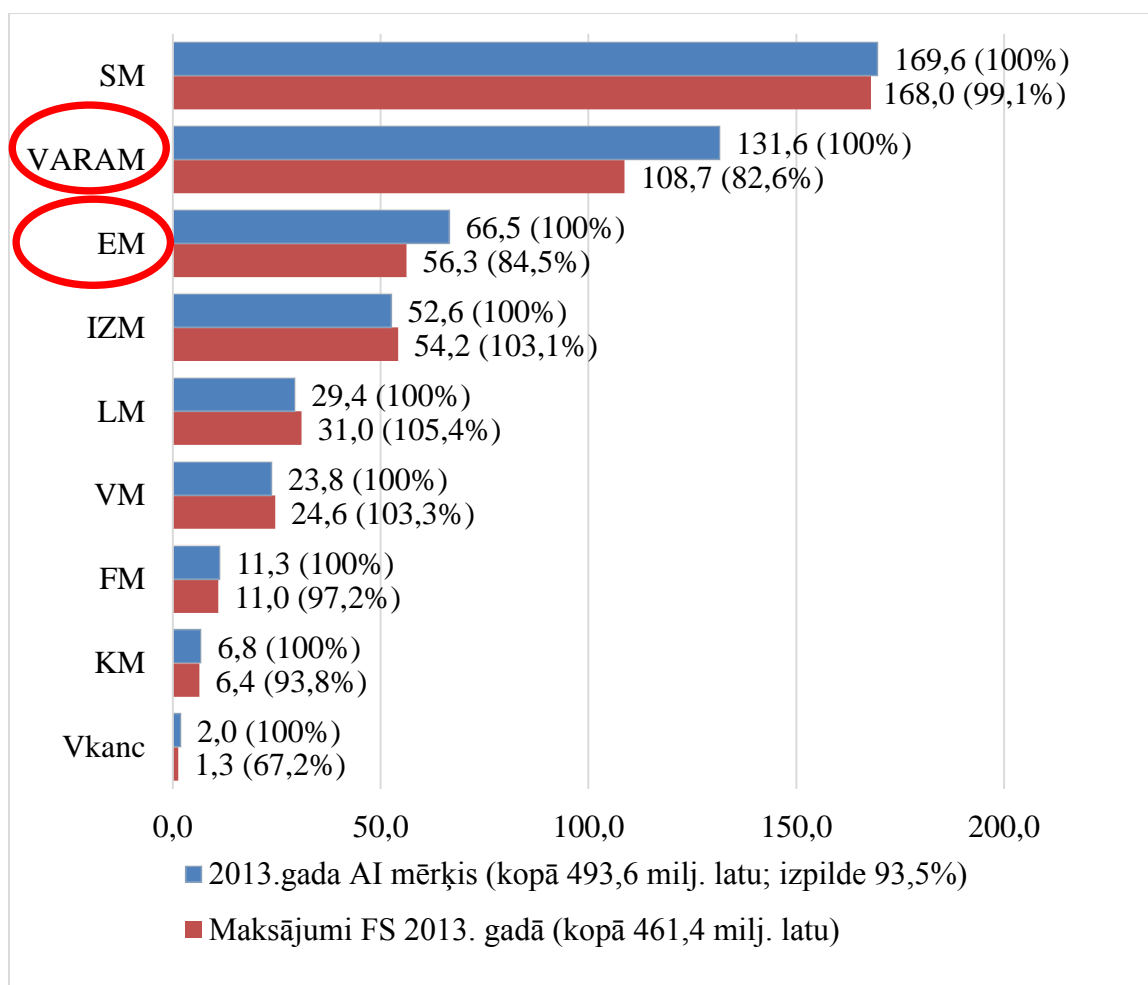
Grafiks Nr.4 „Finanšu plūsma 2007.-2013. un 2014.-2020.gada plānošanas periodos, milj. EUR

Lai gan veiktās prognozes paredz pilnīgu ES fondu projektiem pieejamā publiskā finansējuma apguvi, līdz šim konstatētie riski rada nepieciešamību turpmāk rūpīgi sekot līdzekļu apguves tempam un veikt neatliekamus pasākumus to apguves paātrināšanai, īpaši DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros.

Viszemākais progress ir EM administrētajās aktivitātēs (pārskata periodā tikai 1%), tāpat neapmierinoša maksājumu finansējuma saņēmējiem mērķa izpilde - veikti tikai 84,5% apmērā no plānotā (skatīt 6.grafiku). Analizējot AI administrētajām aktivitātēm pieejamo ES fondu finansējuma apjomu un līdz 2013.gada beigām izmaksāto finansējuma apjomu, secināms, ka vislielākais līdzekļu apjoms līdz 2015.gada beigām vēl jāizmaksā VARAM (199,4 milj. latu (283,7 milj. euro)), kā arī SM (317 milj. latu (451 milj. euro)), EM (197,7 milj. latu (281,3 milj. euro)), kā arī IZM (172,9 milj. latu (246 milj. euro)). Apjomīgais atlikušā izmaksājamā finansējuma apjoms SM administrētajās ES fondu aktivitātēs, skaidrojams ar to, ka to ietvaros tiek īstenoti sarežģīti ilgtermiņa infrastruktūras, tostarp komplicētu inženiertehnisku būvju attīstības projekti. Vismazāk finansējuma atlicis LM administrētajās aktivitātēs (136 tūkst. latu (193,5 tūkst. euro)), kur līdz 2013.gada beigām izmaksāti 99,9% no pieejamā ES fondu finansējuma.

Grafiks Nr.6 „AI mērķu maksājumiem finansējuma saņēmējiem 2013.gadā izpilde; ES fondu finansējums, milj. latu (mērķa izpilde, %).”

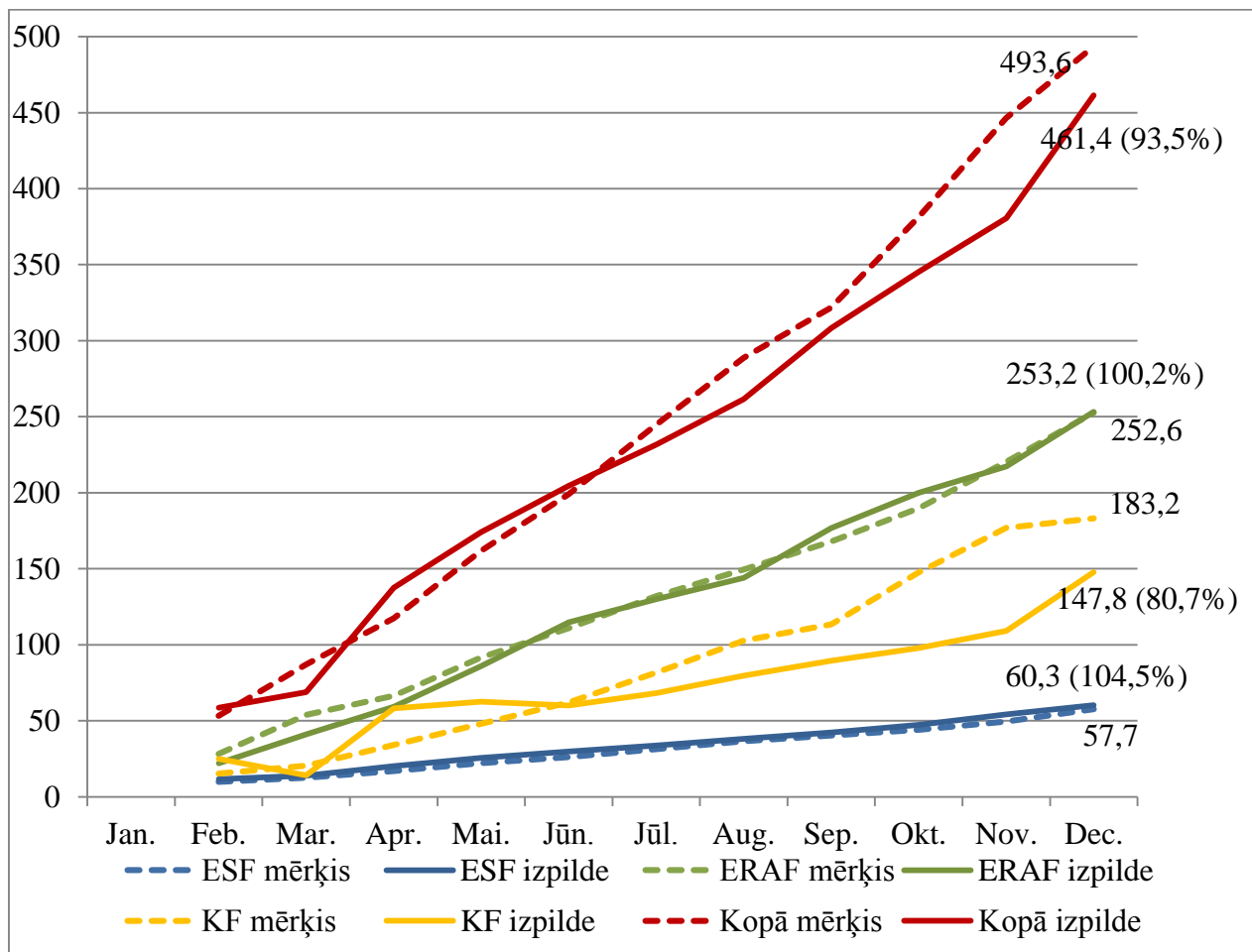
Vislielākā 2013.gada mērķu neizpilde vērojama EM un VARAM administrētajās aktivitātes – maksājumi finansējuma saņēmējiem veikti attiecīgi tikai 84,5% un 82,6% apmērā no plānotā apjoma, radot neizpildi 10,3 un 22,9 milj.latu (14,6 un 32,6 milj.euro) attiecīgi. Nozīmīga mērķa relatīvā un absolūtā neizpilde norāda uz attiecīgo nozaru

kapacitātes trūkumu un ES fondu nepietiekamu absorbciju. Vienlaikus gan jāņem vērā, ka VARAM pārraudzībā ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā ir vislielākais ES fondu finansējums un VARAM aktivitātēs finansējuma saņēmējiem ir izmaksāti 76,8% no pieejamā publiskā finansējuma, kas ir trešais labākais rādītājs starp AI (skatīt 5.grafiku).

Vērtējot 2013.gada 12.marta MK sēdē²⁷ noteikto mērķu izpildi, secināms, ka, lai gan lielākais maksājumu apjoms tika plānots 2013.gada pēdējā ceturksnī, kopējais mērķis maksājumiem tomēr nav sasniegts un ir tikai 93,5% no plānotā. Vislielākā novirze no plānotā mērķa ir KF fonda veiktajiem maksājumiem – 2013.gada mērķis sasniegts tikai par 80,7%. Galvenie iemesli saskatāmi ar to, ka VARAM nav apstiprinājuši projektus tādā apmērā kā iepriekš plānots, projektos darbi uzsākti vēlāk kā plānots vai arī ieviešana aizkavējusies iepirkumu problēmu dēļ, kā arī finansējuma saņēmēji izvēlējušies neiesniegt starpposma maksājumus, bet gan tikai noslēguma maksājumu. Tāpat potenciālie finansējuma saņēmēji neiesniedz projektus (piemēram, dalīto atkritumu projekti), savukārt atsevišķi saņemtie projektu iesniegumi nav atbalstāmi, neradot risku efektīvam ES fondu ieguldījumam (piemēram, atsevišķi ūdenssaimniecības attīstības aktivitāšu jauno atlasēs kārtu projekti). Vienlaikus, īpaši EM pārziņā esošajās aktivitātēs maksājumi galvenokārt aizkavējusies, jo iesniegti nekvalitatīvi maksājumu pieprasījumi, kurus bijis jāprecizē.

²⁷ 2013.gada 12.marta MK sēdes protokols Nr.12 32.§. Pieejams MK interneta vietnē: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2013-03-12>
FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.7 „Kopējo mērķu maksājumiem finansējuma saņēmējiem 2013.gadā izpilde; ES fondu finansējums, milj. latu (mērķa izpilde, %).””

Līdz 2013.gada beigām finansējuma saņēmējiem izmaksāti 461,4 milj latu (656,5 milj. euro) no kā vislielākais apjoms izmaksāts ERAF ietvaros (54,9% no kopējā maksājumu apjoma). Arī attiecībā uz mērķu izpildi ERAF ieņem otro vietu – 2013.gadā maksājumu apjoms sasniedzis 100,2% no plānotajiem, savukārt ESF ietvaros mērķis ir pārpildīts par 4,5%.

Līdz 2013.gada 4.ceturkšņa beigām FM pārziņā esošo Kohēzijas politikas ES fondu valsts budžeta izdevumu plāns 2013.gadam tika izpildīts par 96,0% jeb apgūti tika 476,1 milj.latu (677,4 milj.euro). Kopējā valsts budžeta izdevumu plāna neizpilde veidoja 20,0 milj. latu (28,4 milj.eiro).

Lielākās budžeta neizpildes AI daļījumā ES fondos līdz 2013.gadā bija EM 6,89 milj. latu (9,80 milj.euro), IZM 6,78 milj. latu (9,65 milj. euro), VARAM 4,17 milj. latu (5,93 milj.euro) un FM 1,55 milj. latu (2,21 milj. euro). Galvenās nozares, kurās izveidojās iepļānotā budžeta atlikumi bija siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšana, inovācijas, uzņēmējdarbības veicināšana, māju siltināšana, zinātnes aktivitātes, macību aprīkojuma modernizēšana profesionālās izglītības skolās, informāciju un komunikāciju tehnoloģiju projektos, vēsturiski piesārņoti vietu sanācijas projektā kā arī Tehniskās palīdzības projektos. Vienlaikus jāpiezīmē, ka lai arī visa gada garumā ministrijas veica aktīvu finansēšanas plānu precizēšanu un finansējuma pārplānošanu uz gada noslēgumu, FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

īpaši KF ietvaros SM un VARAM, gadam noslēdzoties VARAM kā AI ietvaros neizpilde bija minimālas.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2013.gadam” ministriju budžetos tika ieplānoti 483,1 milj.latu (687,4 milj. euro), bet gadam noslēdzoties ministriju budžetos apropriācijas palielinājumu un samazinājumu rezultātā ministriju Kohēzijas politikas ES fondu valsts budžeta izdevumu budžets pieauga un sasniedza 496,1 milj.latu (705,9 milj. euro). Visprecīzāk finansējuma plānošanu nodrošinājusi SM, kuras kopējais pieejamais budžets gada ietvaros praktiski nemainījās un tika apgūts 100% apmērā. Tai pat laikā, piemēram, VARAM 2013.gada laikā tika pārdalīti vēl papildus nepilni 28 milj. latu (40,0 milj.euro), un kopējo pieejamo finansējumu VARAM apguva 96,6% apmērā, par 23,7 milj. latu (33,7 milj. euro) vairāk nekā bija pieejams gada sākumā. Vienlaikus EM, IZM, VM un LM daļu sava finansējuma pārdalīja uz 80.00.00 programmu vai citiem mērķiem, savu 2013.gadam plānoto finansējumu samazinot. Attiecībā uz EM, 2013.gadam tās budžetā tika ieplānoti 74,6 milj.latu (106,1 milj. euro), bet gadam noslēdzoties tikai 65,8 milj.latu (93,7 milj. euro), no kuriem apgūti tika 58,9 milj.latu (83,8 milj. euro), respektīvi novirze plānā un izpildē sastādīja 15,6 milj. latu (22,2 milj. euro), pie tam negatīvajā virzienā.

VI apkopotajās ministriju prognozēs par 2013.gadam nepieciešamo budžetu 2012.gada decembrī tika aplēsts, ka 2013.gadam kopā būs nepieciešami 601,6 milj.latu (856,1 milj. euro). Likumā „Par valsts budžetu 2013.gadam”, t.sk., 80.00.00 programmā, tika ieplānoti 523,8 milj.latu (745,3 milj. euro), kas bija pietiekami, ņemot vērā apguvi 476,1 milj.latu (677,4 milj. euro) apmērā. Visoptimistiskākās prognozes bija izteikušas VARAM, IZM un EM.

Aktuālā informācija par ES fondu valsts budžeta apguvi ik mēnesi tiek ievietota ES fondu interneta vietnē²⁸.

Attiecībā uz n+2/n+3 principa²⁹ nodrošināšanu, VI pastiprināti uzrauga maksājumu pieprasījumu EK izpildi, lai nesasniegtu „sarkano līniju”, pēc kuras iestājas automātiskā saistību atcelšana³⁰. Tādēļ īpaši kritiska ir atbildīgo iestāžu rūpīga attieksme pret maksājumu mērķu izpildi un pārpildi, kompensējot kādas iepriekšējās novirzes no plānotā.

ESF ietvaros n+2/n+3 principa ievērošana gan 2013., gan 2014.gadā jau ir nodrošināta ar 2013.gada sākumā iesniegtajiem maksājuma pieprasījumiem EK (skatīt 8.grafiku).

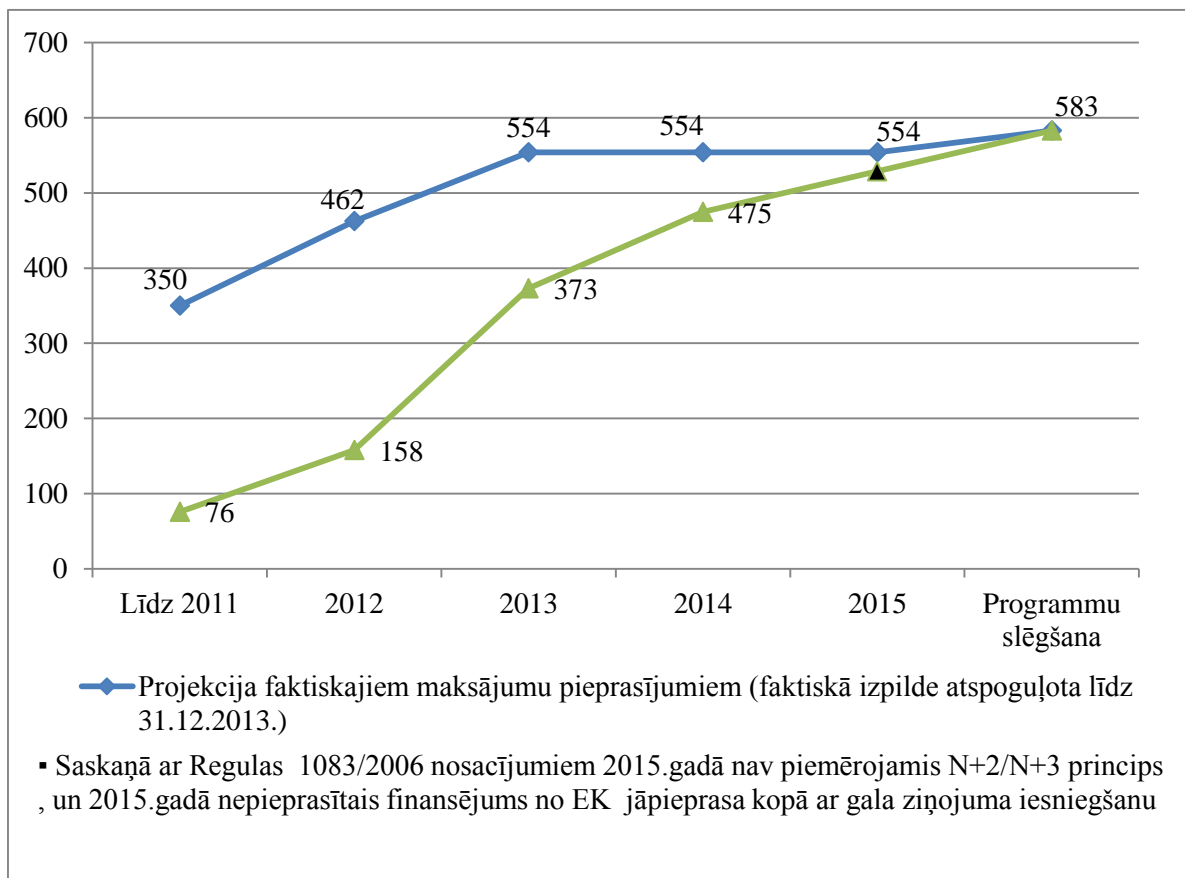
²⁸ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu valsts budžeta apguvi: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1141>

²⁹ Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999, 93.punkts http://www.esfondi.lv/upload/05-saistosie_dokumenti/es_regulas/1083-2006.pdf; <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1121>

³⁰ Ja Latvija neiesniegs pietiekamu maksājumu pieprasījumu apjomu EK, tā zaudēs daļu no EK piešķirtajiem ES fondu līdzekļiem un attiecīgi saņems mazāk neto maksājumus no EK.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.8 „DP Cilvēkresursi un nodarbinātība N+2/N+3 principa izpilde, milj. euro”

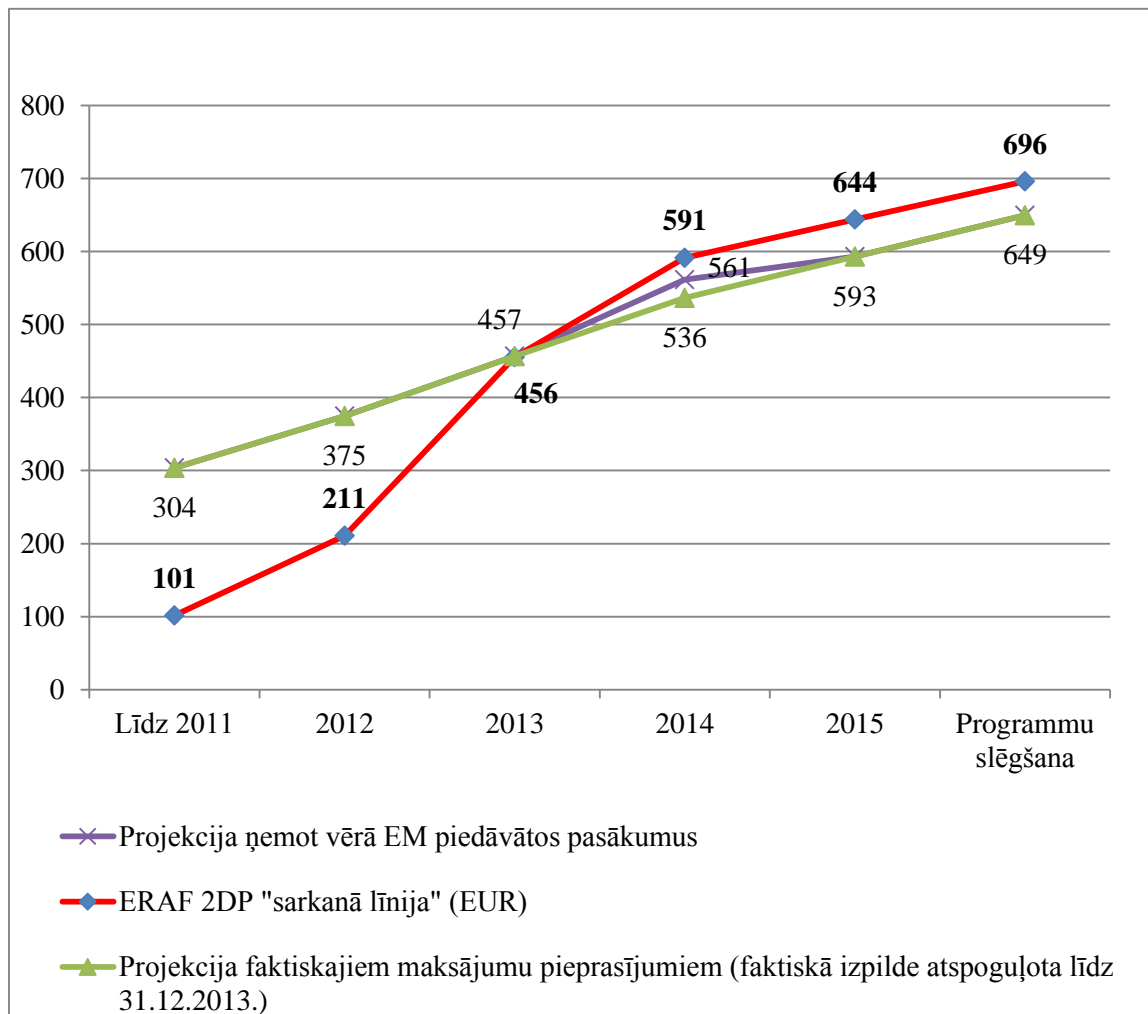

DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros jau 2013.gada vasarā tika konstatēts ievērojams risks 2013.gadā nenodrošināt minimālo n+2/n+3 principa prasību attiecībā uz faktisko maksājumu pieprasījumu iesniegšanu EK (informāciju skatīt iepriekšējo ceturkšņu informatīvajos ziņojumos). FM izstrādājot skaidru rīcības plānu ar termiņiem un veicot stingru uzraudzību laicīgai pasākumu veikšanai, kā arī Valsts kasei veicot papildus aktivitātes attiecībā uz deklarāciju sagatavošanu 2013.gada beigās, n+2/n+3 risks attiecībā uz 2013.gadu tika novērsts (skatīt 9.grafiku).

Ņemot vērā EM un IZM sniegto informāciju par reālistisko maksājumu plūsmu ES fondu finansējuma saņēmējiem un deklarējamiem izdevumiem 2014. un 2015.gadā, kā arī izvērtējot FM rīcībā esošo informāciju par riska projektiem un prognozējamiem atlikumiem gan aktivitāšu pamatpiešķirumā, gan atsevišķos projektos, ir secināms, ka 2014. un 2015.gadā ir ievērojams un reāls risks zaudēt ERAF piešķirumu – FM secina, ka ar esošiem EM un IZM aktivitāšu ieviešanas plāniem nav iespējams izpildīt minimālo EK deklarējamo ERAF izdevumu apjomu, tādejādi prognozējami ERAF piešķiruma zaudējums 14 – 28 milj. latu (20 - 40 milj.euro) apmērā jau 2014.gadā. Savukārt, nekavējoties neveicot ārkārtas pasākumus un neizstrādājot skaidru rīcības plānu ar skaidru rīcības atbildību un termiņiem, līdz 2015.gada beigām kopā periodā ERAF zaudējumi var sasniegt 49 – 52 milj.latu apmērā (70-75 milj.euro).

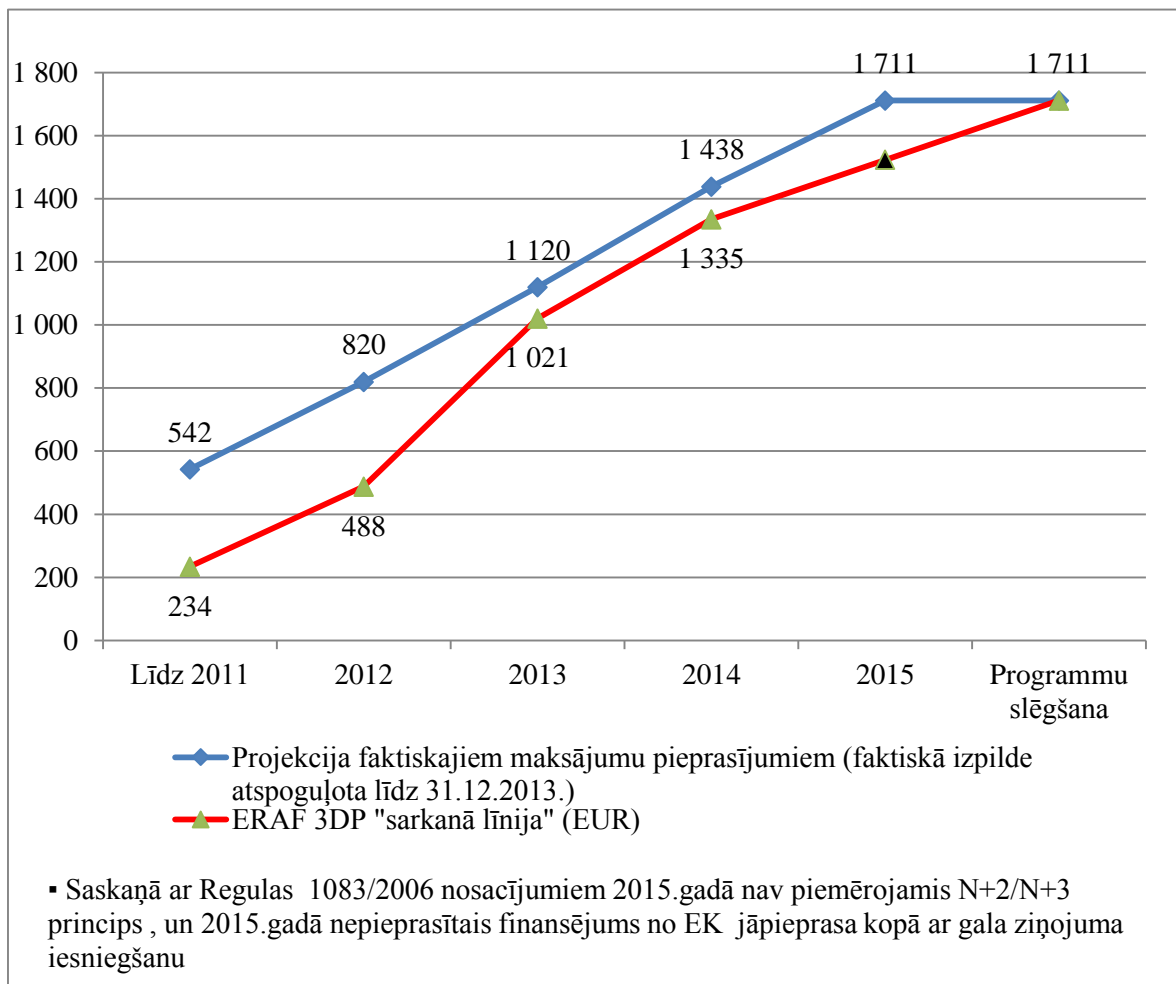
EM ir izstrādājusi pasākumu plānu rīksu novēršanai attiecībā uz 2014.gadu, kā arī priekšlikumus ERAF finansējuma apguvei pilnā apmērā līdz perioda beigām, tomēr FM konstatē, ka, pat tos īstenojot, pastāv augsts risks ERAF finansējuma zaudēšanai. Tādēļ MK ziņojuma protokollēmumā ir iekļauts uzdevums EM sadarbībā ar IZM sagatavot un iesniegt FM informāciju par jau veiktajiem pasākumiem un rīcības plānu ERAF finansējuma pilnīgu apguvi 2014.gadā un līdz 2015.gadam kopumā.

Grafiks Nr.9 „DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” N+2/N+3 principa izpilde, milj. euro.”

Lai arī 2013.gada vasarā iezīmējās risks DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ERAF finansējuma n+2/n+3 principa nenodrošināšanai, tomēr veicot preventīvas darbības un pastiprinot finanšu plūsmas uzraudzību, kā arī aicinot nozaru ministrijas paātrināt finanšu plūsmu, 2013.gadā minimāli noteiktais maksājumu pieprasījumu EK iesniegšanas apjoms ievērojami tika pārsniegts, kā arī analizējot jaunāko informāciju par finanšu plūsmu 2014.gadā ERAF finansējuma zaudējuma risks ir ļoti minimāls.

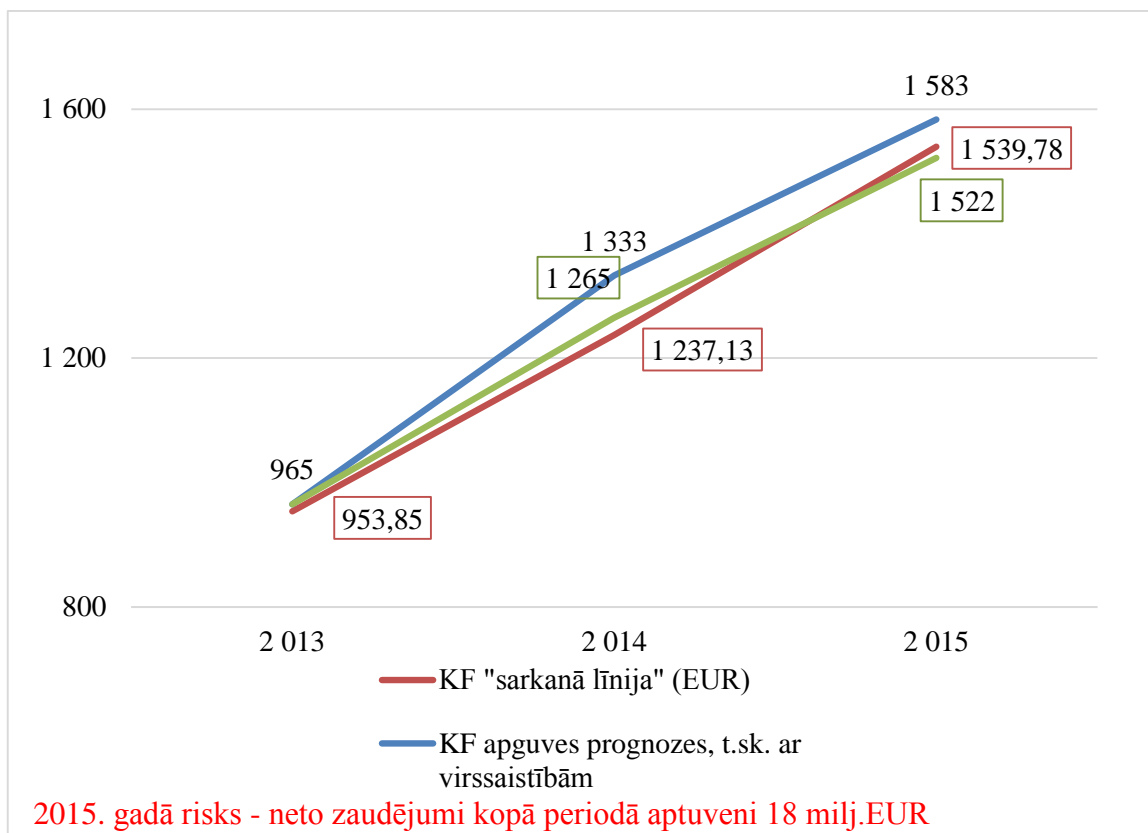
Grafiks Nr.10 „DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ERAF n+2/n+3 principa izpilde”, milj. euro

DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros 2013.gada vasarā tika konstatēts būtisks risks 2013.gadā nenodrošināt KF minimālo n+2/n+3 principa prasību attiecībā uz faktisko maksājumu pieprasījumu iesniegšanu EK. FM aktīvi komunicējot ar nozaru ministrijām, pastiprināti uzraugot maksājumu plūsmu un faktiski iesniegto maksājumu apjomu EK līdz gada beigām, kā arī Valsts kasei veicot papildus aktivitātes attiecībā uz deklarāciju sagatavošanu 2013.gada beigās, KF n+2/n+3 risks tika novērsts (skatīt 11.grafiku). Savukārt pārskatot aktualizētās finanšu plūsmas 2014.gada ietvaros, šobrīd var konstatēt, ka risks n+2/n+3 principa minimālo prasību nenodrošināšanai ir minimāls.

FM turpinās aktīvi uzraudzīt ERAF un KF n+2/n+3 principa DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” 2014.gada ietvaros un nepieciešamības gadījumā nekavējoties informēs MK, kā arī sagatavos rīcības plānu riska mazināšanas nolūkos.

Grafiks Nr.11 „DP „Infrastrukturā un pakalpojumi” KF n+2/n+3 principa izpilde”

Informāciju par TP aktivitāšu īstenošanu lūdzam skatīt sadaļā 4.4. „ES fondu tehniskās palīdzības aktivitāšu īstenošana”.

4.2.2. Risku vadība

Īstenojot Deklarācijā par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību II sadaļas 46.punktā izvirzīto darbību prioritāti Eiropas Savienības investīciju plānošanas jomā 2014.gada 19.februārī notika Koalīcijas partneru darba grupa par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda jautājumiem, kurā FM sniedza informāciju par ES fondu finansējuma un virssaistību izlietojuma statusu un riskiem, t.sk, ņemot vērā virssiastību ietekmi un papildus projektu ieviešanas prognozēto negatīvo ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci īpaši 2015.gadā, uz fiskālo telpu citām prioritātēm (par virssaistību riskiem skat sadaļu „4.2.2.Informācija par valsts budžeta virssaistībām”). Tika uzdots EM un IZM izstrādāt skaidru rīcības plānu ar noteiktiem termiņiem risku mazināšanas pasākumu īstenošanai darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” līdzekļu pilnīgai apguvei noteikto prioritāro mērķu ietvaros, t.sk. iecerētajām darbībām, lai novērstu Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) finansējuma zaudējuma risku 2014.gadā, tādejādi 2014.gada ietvaros līdz 31.oktobrim nodrošinot Eiropas Komisijai deklarējamus izdevumus vismaz 84,4 milj. eiro apmērā un līdz 2015.gada beigām vismaz 158,1 milj. eiro

apmērā pirms 2014.-2020.gadu plānošanas perioda aktīvas uzsākšanas (tiek piedāvāts attiecīgs protokollēmuma punkts).

EM sadarbībā ar IZM ir izstrādājusi priekšlikumus DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” apguves nodrošināšanai. Lai nodrošinātu finansējuma pilnīgu apguvi un mazinātu ES fondu finansējuma zaudēšanas risku, EM 2014.gadā indikatīvi plāno izmaksāt 95,9 milj. euro (atbilstoši noslēgtajiem līgumiem – 39,3 milj. euro, aktivitātes „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” ietvaros – 44,6 milj. euro, citu aktivitāšu ietvaros – 12 milj. euro). Savukārt IZM priekšlikums paredz papildus apgūt finansējumu 30 milj. euro apmērā, t.sk. izsludinot jaunas projektu iesniegumu atlases kārtas aktivitātē „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” un aktivitātē „Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem zinātnē un tehnoloģijās”. FM vērtēs EM un IZM iesniegtos priekšlikumus un lūgs izstrādāt stingru rīcības plānu, nosakot noteiktus starptermiņus. Ministriju sniegtos priekšlikumus un FM veikto izvērtējumu plānots izskatīt nākamajā Koalīcijas partneru darba grupā ar ES fondu jautājumiem.

Tāpat, uz klausot EM informāciju par projektu īstenotāju grūtībām saņemt savlaicīgi plānoto pašu finansējumu, tika atbalstīts EM aktivitātes "Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" ietvaros izņēmuma kārtā atcelt ar MK protokollēmumu noteikto atbalstāmo darbību un maksājumu termiņus³¹, tādējādi dodot iespēju, kā arī atļaut projektu īstenošanas termiņu pagarinājumu.

Lai ierobežotu budžeta virssaistību negatīvo ietekmi uz fiskālo telpu, ar atsevišķiem izņēmumiem konceptuāli tika apstiprināts nosacījums, ka darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” (ESF) un „Infrastruktūra un pakalpojumi” ERAF aktivitāšu, apakšaktivitāšu ietvaros pēc 2014.gada 31.maija neizsludina jaunas projektu iesniegumu atlases, kā arī virssaistību ietaupījumu (piemēram, zemākas izmaksas nekā plānots) vai atlikumu (piemēram, projekti nav iesniegti par pilnu atlasei paredzēto finansējuma apjomu, lauzti līgumi) atstāj neizmantotus – nepārdala citiem projektiem, kā arī tam pašam projektam citām, sākotnēji projektā neparedzētām darbībām.

Vienojās jautājumus par virssaistību samazināšanas un finansējuma pārdales iespējām skatīt nākamajā Koalīcijas partneru darba grupā kompleksi kopā ar FM apkopoto informāciju un analīzi par ministriju pieteiktiem riskiem ar negatīvu finansiālu ietekmi. Tika uzdots ministrijām iesniegt FM nepieciešamo informāciju.

³¹ MK 2012.gada 8.maija sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 25 26. §) 6. punktā noteikto nosacījumu

Salīdzinājums starp dalībvalstīm

Latvija, saņemot EK maksājumus 66% apmērā no ES fondu piešķiruma, ierindojas 10.vietā starp visām ES dalībvalstīm un ceturtajā vietā ES jauno dalībvalstu vidū, saglabājot pozīciju, salīdzinot ar datiem uz 2013.gada 9.oktobri³². Ņemot vērā stabilo finanšu progresu un iepriekšējos sasniegtos finanšu rādītāju rezultātus, ESF ietvaros Latvija joprojām ir līdere starp visām ES dalībvalstīm ar saņemtiem EK maksājumiem 95% apmērā no pieejamā ES fondu finansējuma. Jāuzsver, ka nav pamatots vienīgi matemātisks salīdzinājums starp valstīm maksājumu ziņā, jo ir atšķirīgas vadības un kontroles sistēmas, atšķirīgas pieejas. Piemēram, Latvijā ir salīdzinoši spēcīgāks uzsvars uz pirmspārbaudēm, vairāk un padziļinātākām kontrolēm pirms maksājumu veikšanas, kas attiecīgi var palēnināt maksājumu plūsmu, vienlaikus, mazinot finanšu korekciju risku pēc maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas iesniegšanas EK. Tāpat valstīs var būt atšķirīgs finanšu plūsmas plānojums un temps gadu dalījumā, ņemot vērā dažādus makrolīmeņa aspektus, t.sk. pieprasījuma un piedāvājuma elementus, tos sabalansējot. Būtiskāk ir vērtēt $n+2/n+3$ principa³³ nodrošināšanu un nacionālo mērķu izpildi, lai kopumā nezaudētu ES finansējumu.

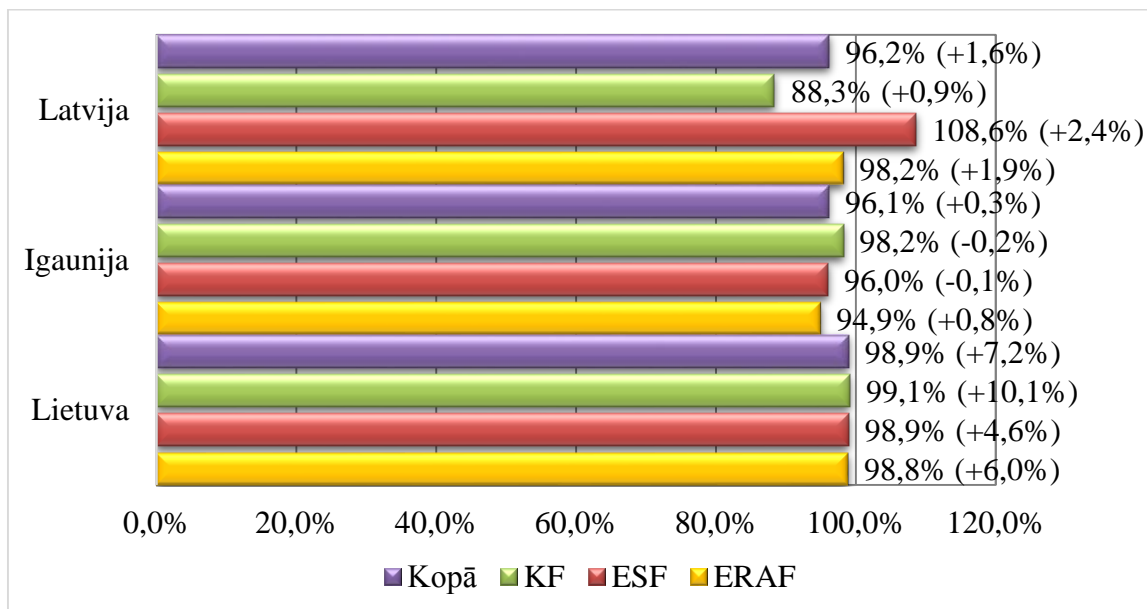
Secināms, ka ES fondu investīciju temps Baltijas valstīs ir līdzīgs. Latvija ierindojas 2.vietā pēc noslēgto līgumu apjoma, par 2,7% atpaliekot no Lietuvas. Latvija, izmantojot piešķirtās valsts budžeta virsstaistības, ir noslēgusi līgumus par projektu īstenošanu 108,7%, apmērā no pieejamā ESF finansējuma. Detalizētu informāciju skatīt grafikā Nr.12 un ES fondu interneta vietnē³⁴.

³² Aktuālākie EK dati līdz 2013.gada 9.decembrim

³³ Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999, 93.punkts http://www.esfondi.lv/upload/05-saistosie_dokumenti/es_regulas/1083-2006.pdf; <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1121>

³⁴ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu apguves salīdzinājumu starp Baltijas valstīm 2007. – 2013.g.: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1025> FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.12 „Baltijas valstu ES fondu investīciju salīdzinājums līdz 2013.gada 31.decembrim (noslēgtie līgumi; % no ES fondu finansējuma), progress pret datiem līdz 2013.gada 30.septembrim, %.”

VI ir konstatējusi dažādu rīcību gadījumos, kad valsts budžeta iestāde kā finansējuma saņēmējs ir konstatējusi neatbilstoši veiktos izdevumus pirms iekļaušanas maksājumu pieprasījumos, tādējādi tos deklarējot kā attiecināmus. Lai novērstu situācijas, kad iestāde maksājumu pieprasījumos deklarē neattiecināmus/neatbilstošus izdevumus, par ko jau ir skaidri zināms, un, lai nodrošinātu vienotu praksi ES fondu ietvaros, **VI ierosinājusi MK protkollēmuma projektā noteikt**, ka reizi gadā ministrija informē MK par šādiem gadījumiem un rīcību. VI uzskata, ka valsts budžeta iestādei jārīkojas atbilstoši iestādes noteiktajai kārtībai³⁵, t.sk. attiecīgajai iestādei jāveic dienesta pārbaude atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 35.panta pirmajai daļai un pēc dienesta pārbaudes atzinuma saņemšanas, ja nepieciešamas, jāierosina disciplinārlieta pret atbildīgajām amatpersonām un pārvaldes amatpersonām. Disciplinārlietas tiek ierosinātas saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu un Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārbildības likumu. Tāpat ir jāuzsver, ka daudz pozitīvāk vērtējama ir finansējuma saņēmēja rīcība, savlaicīgi pašam konstatējot problēmu, nepieļaujot neatbilstošu maksājumu pieprasījumu virzīšanu tālāk vadības un kontroles sistēmā. Savlaicīga, pirms iekļaušanas maksājuma pieprasījumā, neatbilstošu izdevumu konstatēšana no finansējuma saņēmēja puses, liecina par to, ka tā iekšējā kontroles sistēma darbojas efektīvāk un nekā tad, kad šādas problēmas netiek konstatētas, netiek ziņotas un izmeklētas, veikti pasākumi.

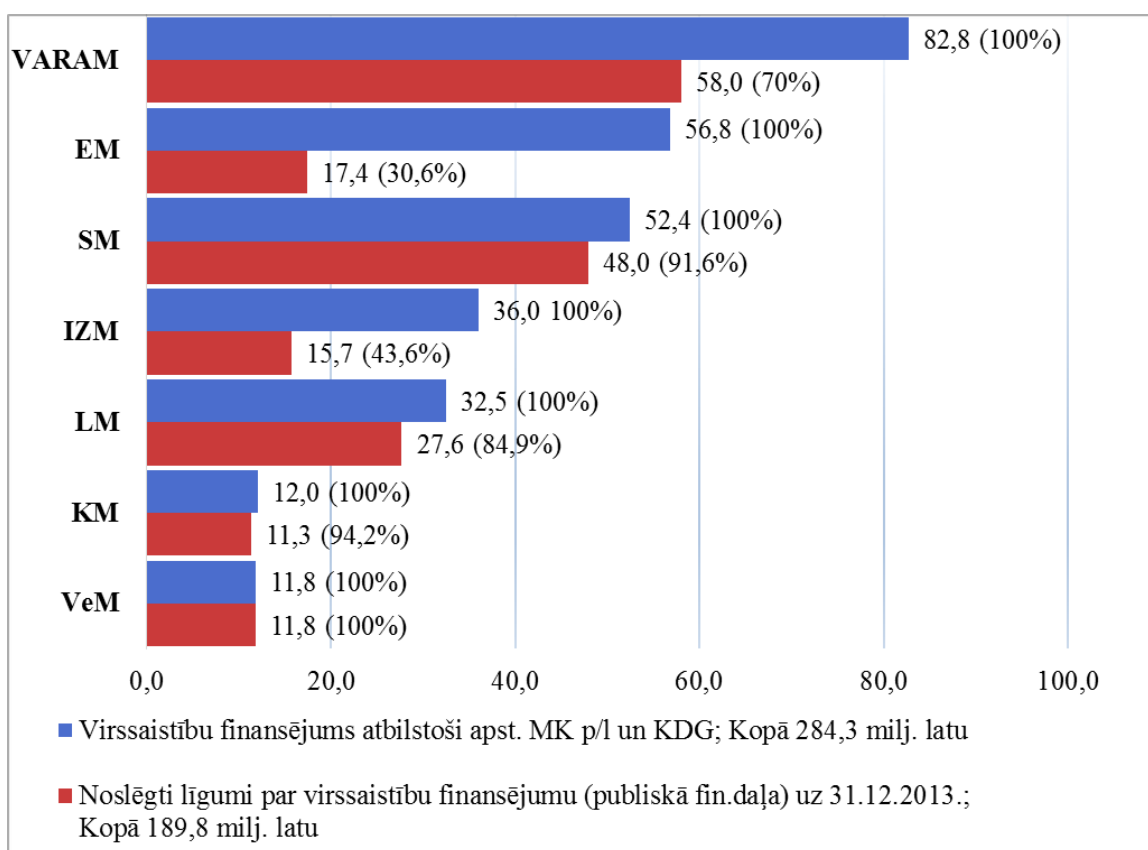
³⁵ šajos gadījumos jārīkojas līdzīgi kā saskaņā ar MK 08.03.2011. protokolā Nr.14 21.§ 4.p. noteikto, kad AI/SI konstatē neatbilstību valsts budžeta iestādē.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

4.2.3. Informācija par valsts budžeta virssaistībām

Atbilstoši MK un Koalīcijas partneru darba grupas par ES struktūrfondu un KF jautājumiem lēmumiem uz 2013.gada 31.decembri valdība ir apstiprinājusi iespēju AI papildus jau piešķirtajam publiskajam finansējumam uzņemties virssaistības 284,3 milj. latu (404,5 milj.euro) apmērā. Kopumā līdz 2013.gada 31.decembrim virssaistību finansējuma līgumi noslēgti par 189,8 milj. latu (294,1 milj.euro), kas pārsniedz 2013.gada 4.ceturkšņa kumulatīvo plānu noslēgto līguma apjomam (184,1 milj. latu jeb 261,9 milj.euro), tomēr, skatoties uz līguma plānu izpildi aktivitāšu griezumā, ir ievērojamas nobīdes.

Grafiks Nr.13 „Noslēgtie virssaistību līgumi pret pieejamo finansējumu 2013.gada 31.decembri, milj. latu (mērķa izpilde, %).”

Neatbilstību un lauzto līgumu apjoms, kas šobrīd dzēstu uzņemtās virssaistības, ir 46,7 milj. latu (66,5 milj.euro), savukārt prognozējamais apjoms, kas vēl līdz 2015.gada beigām varētu tikt novirzīts uzņemto virssaistību dzēšanai, ir no 67,1 līdz 104,5 milj. latu (95,5 – 148,7 milj.euro). Tādejādi prognozējams, ka virssaistību apjoms līdz 2015.gada beigām varētu tikt dzēsts 114,1 līdz 151,3 milj. latu (162,3 – 215,3 milj.euro) apmērā.

Lai samazinātu valsts budžeta izdevumu papildus rašanās riskus, MK ir apstiprināti vairāki protokollēmumi par finanšu disciplīnas ievērošanu attiecībā uz virssaistību finansējuma līgumu slēgšanu un maksājumu ES fondu finansējuma saņēmējiem veikšanu, pretējā gadījumā FM ir tiesības rosināt virssaistību finansējuma samazinājumu.

Atbilstoši MK 2012.gada 4.decembra sēdes protokolam Nr.68 (34.§, 4. un 5.punkts), sākot ar 2013.gada 1.martu par virssaistību apjoma proporcionālu samazināšanu MK lemj, ja iestājas vismaz viens no šādiem apstākļiem:

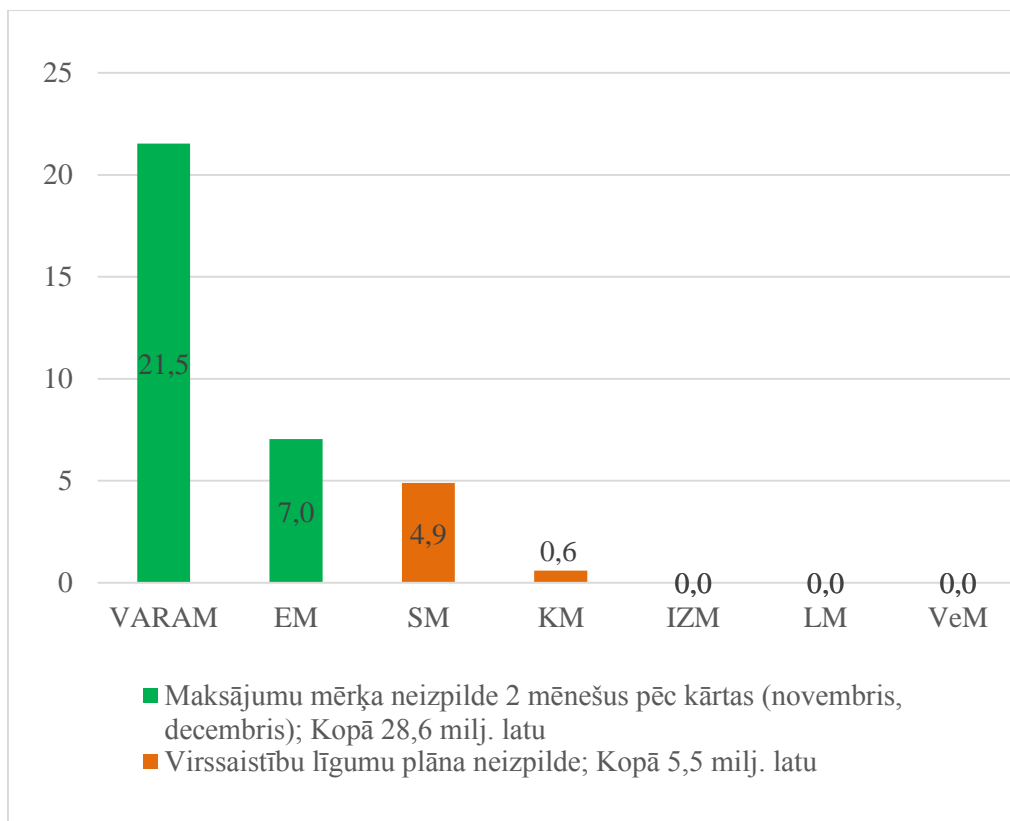
1. AI noteiktā kumulatīvā ikmēneša maksājumu finansējuma saņēmējiem plāna neizpilde 2 mēnešus pēc kārtas ir vismaz 10% un vienlaikus pārsniedz 250 tūkst. latu (355,7 tūkst.euro);
2. Aktivitātei 2013. – 2015.gada ietvaros ceturksnī paredzēto noslēgto līgumu par plānoto virssaistību finansējuma apjomu neizpilde ir lielāka par 10% un vienlaikus pārsniedz 250 tūkst. latu (355,7 tūkst.euro).

Kopējā neizpilde uz 2013.gada 31.decembrī ir 34,1 milj. latu (48,5 milj.euro). Neizpilde ir nedaudz samazinājusies, iepriekšējā ceturksnī tā bija 46,7 milj latu (66,5 milj.euro):

- 1) **5,5 milj latu (7,8 milj.euro) virssaistību līgumu plānu neizpilde (iepriekšējā ceturksnī 18,9 milj. latu jeb 27 milj.euro);**
- 2) **28,6 milj latu (40,7 milj.euro) maksājumu mērķu neizpilde (iepriekšējā ceturksnī 28,4 milj. latu jeb 40,4 milj. euro).**

Detalizētu informāciju par virssaistību līgumu plāna un AI mērķu maksājumiem finansējuma saņēmējiem neizpildi skatīt grafikā Nr.14.

Grafiks Nr.14 „Virssaistību līgumu plāna un AI mērķu maksājumiem finansējuma saņēmējiem neizpildes uz 2013.gada 31.decembri, milj. latu .”

Lielākās neizpildes ir vērojamas VARAM (21,5 milj. latu jeb 41,7 milj. euro), EM (7,03 milj. latu jeb 10 milj. euro) un SAM (4,9 milj. latu jeb 6,9 milj. euro) pārziņā esošajās aktivitātēs.

Lielākās neizpildes:

- 1) VARAM aktivitātēs "Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija" (izpildīts 13,3% no apjoma, ko bija paredzēts izmaksāt finansējuma saņēmējiem 2013.gadā, problēmas ar lielo projektu īstenošanu „Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi” un projektu „Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves sanācijas projekts, 1.kārta”³⁶) un "Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība" (izpildīts 22,6% no apjoma, ko bija paredzēts izmaksāt finansējuma saņēmējiem 2013.gadā sakarā ar būvniecības līgumu laušanu projektā „„Grīziņkalna un tam pieguļošā Miera dārza teritorijas revitalizācija”).
- 2) EM aktivitātē "Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība" (izpildīts 37,2% no apjoma, ko bija paredzēts izmaksāt finansējuma saņēmējiem 2013.gadā, jo iesniegti nekvalitatīvi maksājumu peiprasījumi);

³⁶ Detalizētāka informācija sadaļās 4.2.4. „Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finanšu progress, mērķu un rezultātu sasniegšana” un 4.3. ”Lielo projektu īstenošana”.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

- 3) SM aktivitātēs "Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās", aktivitātē "TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi" un aktivitātē "Lielo ostu infrastruktūras attīstība „Jūras maģistrāļu” ietvaros”. Šīs neizpildes radušās galvenokārt ietaupījumu rezultātā, konstatēta neatbilstība, kas attiecīgi mazinājusi maksājumu apjomu, uzsākta ātrāk avansa dzēšana, jo netika pagarināts bankas garantijas termiņš.

Atbilstoši MK protokollēmumam³⁷, samazinājumus virza tikai par to virssaistību daļu, par kuru nav uzņemtas saistības (noslēgti līgumi un/vai apstiprināti projektu iesniegumi).

Vienlaikus, saskaņā 2013.gada 19.novembra MK sēdes³⁸ protokollēmumā noteikto AI un SI, nedrīkstēs apstiprināt ES fondu projektu iesniegumus un slēgt līgumus un vienošanās par projektu īstenošanu un apstiprināt projektu iesniegumus par virssaistību finansējuma daļu, par kuru nav izpildīts attiecīgā ceturkšņa noslēgto līgumu plāns attiecīgās aktivitātes ietvaros un ja nav ievēroti MK noteikumos par aktivitātes īstenošanu noteiktie projektu iesniegumu iesniegšanas termiņi, izņemot gadījumu, ja ir veikta projektu iesniegumu izvērtēšana un uzsākta lēmumu par projektu iesniegumu apstiprināšanu paziņošana finansējuma saņēmējiem.

Informatīvajā ziņojumam pievienotajā pielikumā Nr.2 pieejama informācija par virssaistību finansējuma apjomu par kādu SI nedrīkstēs turpmāk slēgt līgumus ar projektu īstenošanai, jo nav izpildīts noslēgto līgumu plāns. Šajos aprēķinos ņemtas vērā uzsāktās projektu iesniegumu atlases.

Ņemot vērā augstākminēto, kā arī izvērtējot iespējamus ES fondu piešķiruma neapguves riskus virssaistību samazinājuma gadījumā, FM ierosinātu samazināt virssaistības tikai ERAF aktivitāšu ietvaros 20,4 milj. latu (29 milj. euro) apmērā, ņemot vērā neizpildes un to finansējuma daļu, par kuru nav noslēgti līgumi, apstiprināti projekti, vai par kuru nav veikti uzsaukumi un uzsākta projektu iesniegumu izvērtēšana:

- 1) 1,1 milj. latu (1,5 milj.euro) apmērā SM aktivitātei "Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās";
- 2) 7,3 milj. latu (10,4 milj. euro) apmērā VARAM aktivitātei "Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai";
- 3) 9,1 milj. latu (12,9 milj. euro) apmērā VARAM aktivitātei "Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija";
- 4) 2,9 milj. latu (4,2 milj. euro) apmērā VARAM aktivitātei "Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai".

FM ierosinājums virssaistību samazinājumam VARAM prioritātēs "Policentriska attīstība" (3.6.) un "Kvalitatīvas vides dzīvei un ekonomiskai aktivitātei nodrošināšana" (3.4) saistīts ar to, ka prioritāšu ietvaros ir noteikts ievērojami lielāks virssaistību apjoms nekā

³⁷ MK 2012.gada 4.decembra sēdes protokollēmuma Nr.68 34.§ 5.punkts

³⁸ MK 2013.gada 19.novembra sēdes protokollēmuma Nr.61 66.§ 9.punkts

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

prognozējamais virssaistību dzēšanas apmērs, tādejādi nepieciešams mazināt risku attiecībā uz valsts budžeta papildus izdevumu rašanos.

Nemot vērā risku mazināšanas pasākumus darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” līdzekļu pilnīgai apguvei noteikto prioritāro mērķu ietvaros, kā arī 2014.gada 2.ceturksnī plānoto apakšaktivitātes "Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās" 2.kārtu (plānots izmantot pieejamās virssaistības 8 537 231 euro apmērā), kā arī aktivitātes „Augstas pievienotas vērtības investīcijas” 4.kārtu, kā arī lielos neatbilstību un laužto līgumu apjomus uzņēmējdarbības aktivitātēs, ir būtiski saglabāt virssaistības pašreizējā apmērā un attiecīgi EM virssiastību samazinājumi netiek virzīti.

Jautājumi par virssaistību FM ierosināto virssaistību samazinājumu tika skatīti š.g. 19.februāra Koalīcijas partneru darba grupas par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda jautājumiem, kur tika lemts šo jautājumu pēc VARAM un SM papildu argumentācijas saņemšanas skatīt atkārtoti Koalīcijas partneru darba grupas sēdē, martā. Papildu informācijum t.sk arī par citiem virssaistību lēmumiem skatīt sadaļā „4.2.2.Risku vadība”.

Lai ierobežotu budžeta virssaistību negatīvo ietekmi uz fiskālo telpu, ar atsevišķiem izņēmumiem konceptuāli tika apstiprināts nosacījums, ka darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” (ESF) un „Infrastruktūra un pakalpojumi” ERAF aktivitāšu, apakšaktivitāšu ietvaros pēc 2014.gada 31.maija neizsludina jaunas projektu iesniegumu atlases, kā arī virssaistību ietaupījumu (piemēram, zemākas izmaksas nekā plānots) vai atlikumu (piemēram, projekti nav iesniegti par pilnu atlasei paredzēto finansējuma apjomu, laužti līgumi) atstāj neizmantotus – nepārdala citiem projektiem, kā arī tam pašam projektam citām, sākotnēji projektā neparedzētām darbībām.

Virssaistību ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci

Valdībā apstiprināto virssaistību publisko izdevumu ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci ir novērtējama pēc diviem scenārijiem:

1. Situācijā, kad izdevumi virssaistību projektu īstenošanai kopā ar pārējiem ES fondu projektu izdevumiem nepārsniedz ES fondu piešķiruma kopējo apmēru, virssaistību izdevumi nerada papildu ietekmi uz vispārējās valdības budžetu deficītu, tādējādi nodrošinot, ka vispārējās valdības budžeta deficītu veido vienīgi realizēto projektu nacionālā līdzfinansējuma izdevumi.
2. Situācijā, kad izdevumi virssaistību projektu īstenošanai kopā ar pārējiem ES fondu projektu izdevumiem pārsniedz ES fondu piešķiruma kopējo apmēru, virssaistības ir uzskatāmas par nacionālajiem budžeta izdevumiem (faktiski palielinās realizēto projektu nacionālais līdzfinansējums), attiecīgi palielinot arī vispārējās valdības budžeta deficītu, jo par veiktajiem virssaistību izdevumiem valsts budžetā netiek saņemti ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi (atmaksas no EK). Minētā negatīvā ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci ir prognozējama attiecīgā plānošanas perioda pēdējā gadā, kad tiek veikti projektu maksājumi, t.i., 2015.gadā – gads, kurā

izdevumus nekompensēs atbilstoši ieņēmumi. 2015.gadā būs novērtējams tas virssaistību apjoms, kas pārsniedzis piešķiruma līmeni un par kuru attiecīgi palielināms deficīts atbilstoši Eiropas kontu sistēmas metodoloģijai.

Izstrādājot likumprojektu „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam” kas stājās spēkā 2014.gada 1.janvārī, vispārējās valdības budžeta deficīta prognozes tika balstītas pieņēmumā, ka ES kopējais piešķirums visam plānošanas periodam tiks pārsniegts par 150 milj. latu (ES finansējums un nacionālais līdzfinansējums) (213,4 milj. euro), kā rezultātā 2015.gadā palielināsies nacionālie budžeta izdevumi par kuriem netiks saņemta atmaksa no EK. Jāatzīmē, ka vispārējās valdības budžeta prognozes tiks aktualizētas š.g. aprīlī, sagatavojot Latvijas Stabilitātes programmu 2014.-2017.gadam.

4.2.4. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finanšu progress, mērķu un rezultātu sasniegšana

DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” apstiprināto projektu skaits (951) 4.ceturksnī ir palielinājies par 21 vienību, kas saistāms ar atbalstam zinātnes jomā noslēgušos projektu atlases otro kārtu. Salīdzinājumā ar periodu līdz 2013.gada 30.septembrim, ieviešanā esošo projektu skaits (250) ir nedaudz samazinājies, jo uz 2013.gada beigām ir pabeigti 695 projekti (pārskata periodā – 63). Pabeigto projektu kopskaits veido 73% no kopējo apstiprināto projektu skaita.

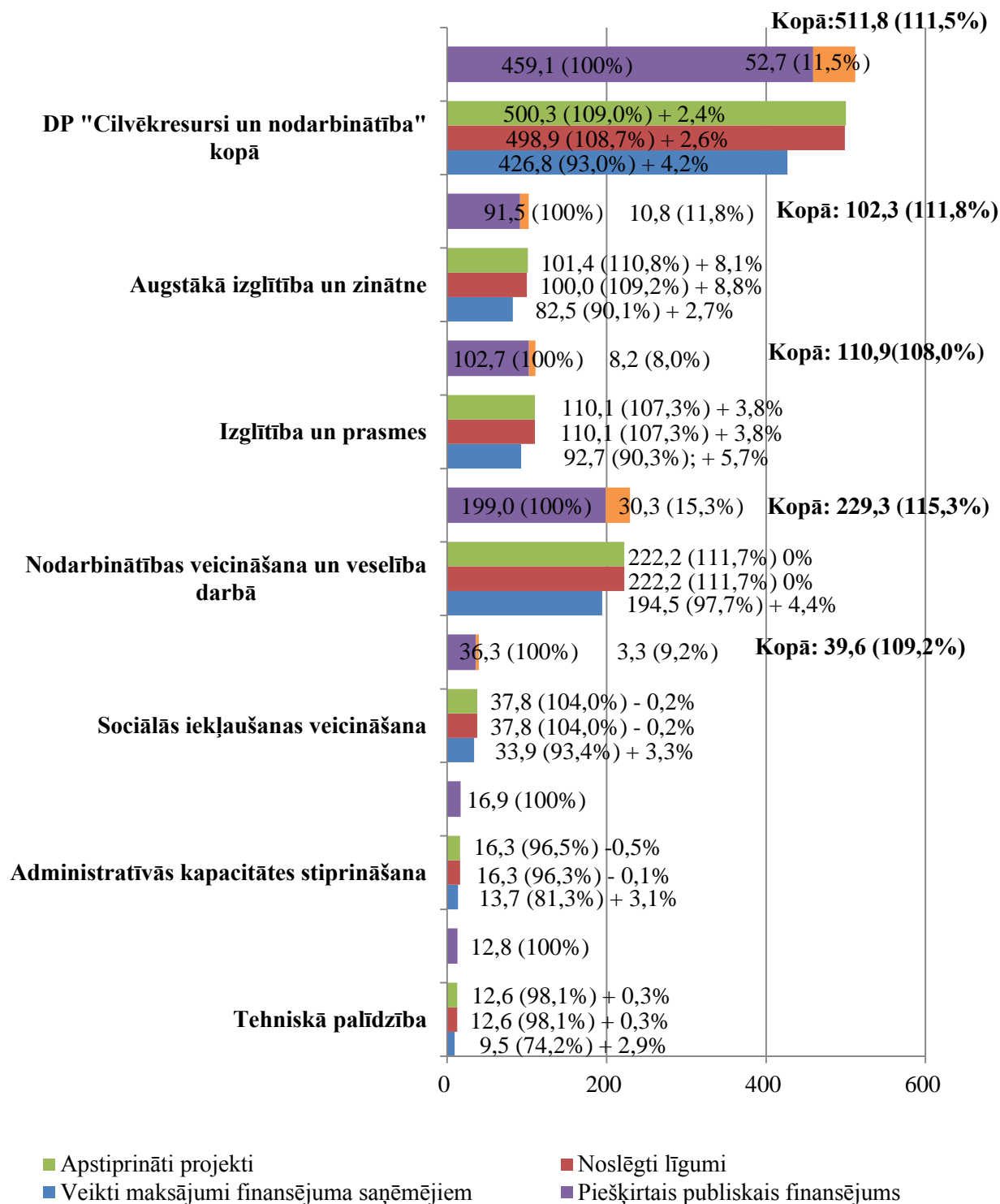
2013.gadā DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ieviešana kopumā vērtējama kā laba un tiek realizēta plānotajā tempā, finansējuma saņēmējiem maksājuma mērķu izpilde uz 2013.gada beigām ir 104%: būtiskāko sniegumu uzrāda IZM (124%), VM (110%) un LM (106%). Savukārt, mērķu izpilde vāja gan VKanc (67%), gan arī VARAM (47%), kas saistīts ar finansējumu saņēmēju iesniegtajiem precizētajiem maksājumu pieprasījumu grafikiem, pārceļot plānotās izmaksas no 2013. gada uz 2014. gada 1.pusgadu.

Apstiprināto projektu apjoms ir 109,0% (progress salīdzinājumā pret 2013.gada 3.ceturksni ir 2,4%) un noslēgto līgumu apjoms – 108,7% (progress pret 3.ceturksni – 2,6%), ņemot vērā papildus pieejamo finansējumu, ir pārsniegts plānotais. Finansējuma saņēmējam izmaksātā finansējuma apjoms pārskata periodā pieaudzis par 4,2%, bet gada laikā pieaugums ir 14,1%, sasniedzot 93,0%. Visstraujākais maksājumu pieaugums pārskata periodā ir izglītības (5,7%), nodarbinātības (4,4%) un sociālās iekļaušanas (3,3%) jomās. Savukārt, sociālās iekļaušanas un administratīvās kapacitātes stiprināšanas jomās regress apstiprinātiem projektiem un noslēgtiem līgumiem skaidrojams ar līguma grozījumu veikšanu jau pabeigtiem projektiem, kā rezultātā samazinājušās attiecināmās izmaksas (ietaupījums).

Detalizētāku informāciju par veiktajām finanšu investīcijām un finanšu progresu skatīt grafikā Nr.15 un pielikumā Nr.1, ES fondu interneta vietnē³⁹.

³⁹ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909> FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.15 „ES fondu investīcijas līdz 2013.gada 31.decembrim DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība”; Publiskais finansējums, milj. latu (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2013.gada 31.decembrim,%.”

Izglītības jomā visstraujākais rādītāju progress vērojams profesionālajā izglītībā izglītojamo vidū, kas saņēmuši tiešu ESF atbalstu mērķstipendiju veidā, izpildei sasniedzot 147% no plānošanas dokumentos noteiktā. 2013.gada laikā atbalstīto audzēkņu skaits pieaudzis par 8,5 tūkst.

2013.gadā 1,05 tūkst. jauniešu ieguva profesionālo kvalifikāciju. Nozīmīgs progress, kas saistīts ar lielo interesi jauniešu vidū, ļāvis pārsniegt 2013. gada plānoto vērtību. Šobrīd kvalifikāciju ieguvis jau 2811 jaunieši.

Atbalstu saņēmušo jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem skaits 2013.gada 4.ceturksnī ir pieaudzis par 449 audzēkņiem, ievērojami pārsniedzot 2013.gadā plānoto. 2013.gadā 5,3 tūkst. izglītojamo saņēmuši ESF atbalstu mācībām. Uzlabojusies izglītības iestāžu pieejamība bērniem ar speciālajām vajadzībām, tai skaitā kustību traucējumiem.

2013.gadā ar ESF atbalstu kvalifikāciju cēlušī arī profesionālās izglītības 1440 pedagogi (2013. gada 4. ceturksnī 1196 pedagogi), savukārt uz 2013.gada beigām kopējais pedagogu skaits, kuri cēlušī savu kvalifikāciju kopš aktivitātes īstenošanas uzsākšanas – 6,2 tūkst. Sasniegtais rādītāja progress – 125% - pārsniedz DP noteikto.

Augstākās izglītības un zinātnes jomā, kurā finansējuma saņēmējam ir izmaksāti 90,1% no kopējā piešķiruma rādītāji kopumā sasniegti atbilstoši 2013.gadā plānotajam. Turpinās ESF atbalsts maģistrantūras un doktorantūras studentiem. Doktorantūras stipendiātu skaits jau šobrīd pārsniedz plānošanas dokumentos 2015.gadam noteikto prognozi (120% no DP plānotā). Tāpat arī turpinās cilvēkresursu piesaiste zinātnei un pētniecībai. Pašreiz zinātnei un pētniecībai piesaistīto darbinieku skaits ir 66% pret DP plānoto 2015.gadā. Atbilstoši prognozēm uz 2015.gadu rādītājs tiks sasniegts plānotajā apjomā

2013.gadā turpinājušies mūžizglītību veicinoši pasākumi aktīvās nodarbinātības veicināšanai, sniedzot iespēju nodarbinātām/pašnodarbinātām personām pilnveidot darbam nepieciešamās zināšanas un prasmes. Apmācībās iesaistītas kopumā jau 22,3 tūkst. personas, pārsniedzot DP plānoto rādītāja vērtību – 111%. Mūžizglītības pasākumus plānots īstenot līdz 2014.gada vasarai.

Nodarbinātības veicināšanas jomā 2013.gadā aktīvi turpinājušies bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību programmas īstenošana. Rādītāja izpilde uz pārskata perioda beigām ir 113% no plānošanas dokumentos noteiktā. Līdz 2013.gada beigām modulārās apmācībās, pārkvalifikācijas un tālākizglītības pasākumos atbalstu saņēmušo bezdarbnieku un darba meklētāju skaits ir 133,7 tūkst. personas, 2013.gadā pieaugums – 20,4 tūkst.

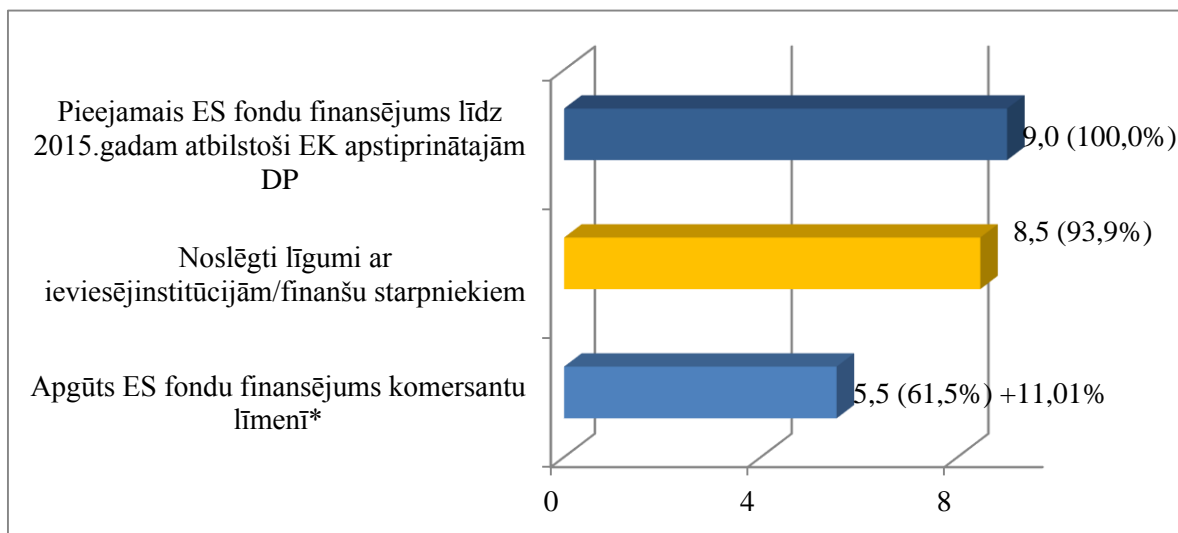
Lai sekmētu bezdarba līmeņa samazināšanos un nodarbinātības līmeņa pieaugumu, pašvaldību līmenī turpinājušies algotu pagaidu sabiedrisko darbu programma, nodrošinot īstermiņa darba vietas ilgstošajiem bezdarbniekiem. Ņemot vērā bezdarba problēmas aktualitāti valstī, programmā iesaistīto personu skaitam ir tendence nedaudz palielināties (2012.g. – 31,2 tūkst. personu; 2013.g. – 32,1 tūkst. personu). Uz 2013.gada beigām sabiedriskajos darbos iesaistīto bezdarbnieku skaits sasniedz 186,2 tūkst. Kopumā šajā jomā rādītāju vērtības ir būtiski pietuvinājušās un nedaudz pārsniegušas DP plānoto (saistībā ar piešķirtām virssaistībām), piemēram, sabiedrībai derīgos darbos iesaistīto bezdarbnieku skaits – 102% (pret DP plānoto – 138%).

Ar ESF atbalstu 2013.gadā pieaudzis apmācībās iesaistīto nodarbināto personu skaits – komersantu konkurētspējas veicināšanas aktivitātē 2013.gadā apmācībās iesaistot 11,1 tūkst. personu, kumulatīvi – 16,5 tūkst., veicinot komersantu konkurētspēju vairākās Latvijas tautsaimniecībai nozīmīgās jomās (pārtikas nozarē, būvniecībā, metālapstrādē, kokrūpniecībā, apkalpojošā sfērā, komunikācijās, IT jomās u.c.). Sniegums liecina par to, ka plānošanas dokumentos noteiktais kopskaits – 28,4 tūkst. apmācītās personas – tiks sasniegts.

ESF finanšu instrumentu atbalsta ietvaros ar ALTUM starpniecību jaunajiem uzņēmējiem tiek piedāvāta programma „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai”, kuras mērķis ir saimnieciskās darbības aktivitātes paaugstināšana valstī, attīstot biznesa uzsācēju zināšanas un iemaņas, kā arī sniedzot nepieciešamo finansiālo atbalstu saimnieciskās darbības uzsākšanai.

2013.gadā veiktie uzlabojumi finanšu instrumenta vadības un kontroles sistēmā pēc ieviešanas modeļa maiņas un informācija par veiktajiem maksājumiem uz 2013.gada beigām liecina, ka aktivitātes ieviešana atsākusies veiksmīgi. Par dalību programmā kopumā ir noslēgtas 3,6 tūkst. vienošanās (77 – pārskata periodā). Kopumā apgūts ES fondu finansējums 5,5 milj. latu (7,9 milj. eiro), kas ir par 11,01% vairāk nekā 2013.gada 30.septembrī. Detalizēta informācija par finanšu instrumentu ieviešanas progresu pieejama grafikā Nr.16, kā arī [ES fondu interneta vietnē](#)⁴⁰.

Grafiks Nr.16 „Ieguldījumu progress līdz 2013.gada 31.decembrim Atbalstam pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai; ES fondu finansējums, milj. latu, (% no pieejamā ES fondu finansējuma atbilstoši EK apstiprinātajai DP); progress pret datiem uz 2013.gada 30.septembri, %.”

* Faktiski izmaksāti aizdevumi ar procentu likmes subsīdiju neskaitot finanšu starpnieku vadības izmaksām paredzēto finansējumu

⁴⁰ ES fondu interneta vietnes sadaļā par Finanšu instrumentu ieviešanas statusu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1064>

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

2013. gadam noteiktais mērķis maksājumiem ir izpildīts 126% apmērā, kas var liecināt par jauno uzņēmēju interesi par atbalsta programmu. Kopumā programmas ietvaros lielākais īpatsvars no sniegtā atbalsta ticis virzīts apstrādes rūpniecības jaunajiem komersantiem (28%) un tirdzniecības nozarei (24%), izmitināšanas, ēdināšanas nozarēm (9%), mežsaimniecībai (7%), zinātniskiem un tehniskiem pakalpojumiem (6%), kā arī citām nozarēm (26%).

Rīgas reģionā atbalsta saņēmēju skaits tradicionāli ir lielāks nekā pārējos reģionos – 38%, kas skaidrojams ar lielāku iedzīvotāju skaitu Rīgas reģionā, līdz ar to lielāku interesi no potenciālo komersantu puses par programmas piedāvātajām iespējām. Reģionu griezumā tendence ir saglabājusies un atbalsta saņēmēju īpatsvars ir salīdzinoši vienmērīgs un proporcionāls reģionu lielumam, t.i. Kurzemē – 12%, Latgalē – 13%, Zemgalē – 16%, Vidzemē – 20%.

Būtisks rādītāju progress ir vērojams **sociālās iekļaušanas jomā**, ar kompleksu (vairāku mērķa grupu aptverošu un individuālām personas vajadzībām paredzētu) nodarbinātības un sociālās iekļaušanas atbalsta pasākumu kopumu veicinot mērķa grupu iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū, mazinot sociālās atstumtības riskus un atbalstot mērķa grupu motivācijas un konkurētspējas paaugstināšanu darba tirgū. Uz pārskata perioda beigām pret plānoto plānošanas dokumentos noteikto rādītāju izpilde sasniegusi 154%. Ņemot vērā problēmas aktualitāti valstī, tika pieņemts lēmums piešķirt papildus finansējumu. Uz 2013.gada beigām atbalstīto sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits ir sasniedzis 47,3 tūkst. (2013.gadā – 9,5 tūkst.).

Nozīmīgu pienesumu sociālās iekļaušanas veicināšanai devusi alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība reģionos, pilnveidojot personu ar funkcionāliem traucējumiem un citu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu prasmes, kā arī palielinot mērķa grupas nodarbinātību un integrāciju sabiedrībā. 2013.gadā veiksmīgi virzīti un pabeigti vairāki projekti. Kopumā jau šādus pakalpojumus saņēmušas 18 tūkst. personas. Ņemot vērā šo pasākumu turpmāku darbību arī 2014.gadā, prognozējams atbalstīto personu skaita pieaugums. Sociālās iekļaušanas veicināšanas jomā finansējuma saņēmējam no kopējā piešķiruma ir izmaksāti 93,4%, rādītāju prognozes kopumā ir sasniegtas vai nedaudz atpaliek no plānotā. Tomēr pret plānošanas dokumentos noteikto, jomas rādītāju vērtības ir pārsniegušas 100%, kas lielākoties saistāms ar piešķirto virssaistību finansējumu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju atbalsta saņemšanai dažādiem rehabilitācijas pakalpojumiem – uz 2013.gada beigām 82% (pret DP plānoto izpilde – 154%) un mērķgrupu bezdarbniekiem, kas piedalās atbalstītos nodarbinātības pasākumos 102% (pret DP plānoto – 130%). Ņemot vērā šo pasākumu turpmāku darbību arī 2014.gadā, prognozējams atbalstīto personu skaita pieaugums.

Administratīvās kapacitātes stiprināšanas jomā, kurā finansējuma saņēmējam no kopējā piešķiruma ir izmaksāti 81,3%, rādītāju prognozes ir pārsniegtas, piemēram, attiecībā uz atbalstīto NVO skaitu – 301%, kā arī attiecībā uz piesaistīto jauno speciālistu skaitu plānošanas reģionos, pilsētās un novados – 114% (pret DP plānoto – 92%). Rādītāju

pārsniegšanas iemesli saistīti ar to, ka plānošanas periodā ir maz atbalsta instrumentu NVO, tādēļ atbalstu saņēmis lielāks NVO skaits, kā plānots iepriekš.

Attiecībā uz administratīvās kapacitātes atbalstu lietderības jautājumu un lietderības kritēriju izvērtējuma pieejamības un attiecīgās nozares politikas veicināšanai ir veikti grozījumi MK noteikumos Nr. 1358, Valsts kontrole iesaistot kā VKanc īstenotā projekta sadarbības partneri un pagarinot aktivitātes īstenošanas termiņu, vienlaikus palielinot kopējo pieejamo finansējumu. Lai nodrošinātu efektīvu tālāku valsts pārvaldes attīstību, Valsts kontrole pilnveidos savas zināšanas lietderības revīzijas veikšanā, stiprinot valsts pārvaldes sniegto pakalpojumu kvalitāti un darba efektivitāti, sniedzot savlaicīgus ieteikumus birokrātisko šķēršļu un neefektīvas rīcības novēršanai un sekmējot to, ka valsts pārvalde strādā efektīvi un nodrošina izcilu uzņēmējdarbības vidi. Atbilstošus grozījumus attiecībā uz Valsts kontroles lomu VKanc projektā plānots veikt nākošajā pārskata periodā. Informāciju par DP ietvaros plānotajām iesniegumu atlasēm skatīt ES fondu aktivitāšu kalendārā ES fondu interneta vietnē⁴¹.

Kopumā attiecībā uz sasniegto fizisko progresu jāatzīmē, ka vairākās aktivitātēs ir vērojams, ka rādītāju vērtības ir pārsniegušas mērķi, kuru bija plānots sasniegt līdz plānošanas perioda beigām, piemēram, rādītāji, kas vērsti uz pedagogiem, profesionālajā izglītībā izglītojamiem, sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saņēmušiem un NVO. Daļā aktivitāšu tas saistīts ar lielo pieprasījumu, sākotnēji plānoto izmaksu par vienu apmācāmo samazināšanos, kā arī ar piešķirtajām valsts budžeta virssaistībām.

Papildus par ES fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu skatīt ES fondu uzraudzības komiteju e-portfelī⁴² sadaļās – Uzraudzības komiteju sanāksmes un AI uzraudzības ziņojumi.

4.2.5. Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” finanšu progress, mērķu un rezultātu sasniegšana

Salīdzinājumā ar 2013.gada ceturksni DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” no kopā apstiprinātajiem 2423 projektiem, ieviešanā esošo projektu skaits (429) ir nedaudz samazinājies salīdzinot ar periodu līdz 2013.gada 30.septembrim, kad ieviešanā esošo projektu skaits bija 457). Savukārt pabeigto projektu skaits ir pieaudzis (no 1726 līdz 1917) un ir 79% no kopējā apstiprināto projektu skaita.

Līdz 2013.gada beigām kopā DP apstiprināto projektu apjoms ir 86%, noslēgto līgumu apjoms ir 84,7%, savukārt finansējuma saņēmējiem izmaksātā finansējuma apjoms ir 60,1% no pieejamā publiskā finansējuma, kas, salīdzinot DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” un DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ir sliktākais rezultāts.

Kopumā 2013.gada pēdējā ceturksnī DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ieviešanā vērojams neliels progress salīdzinājumā 2013.gada trešo ceturksni – apstiprināto projektu, noslēgto līgumu un veikto maksājumu apjoms pieaudzis attiecīgi par 1,1%, 0,4% un 1,7%.

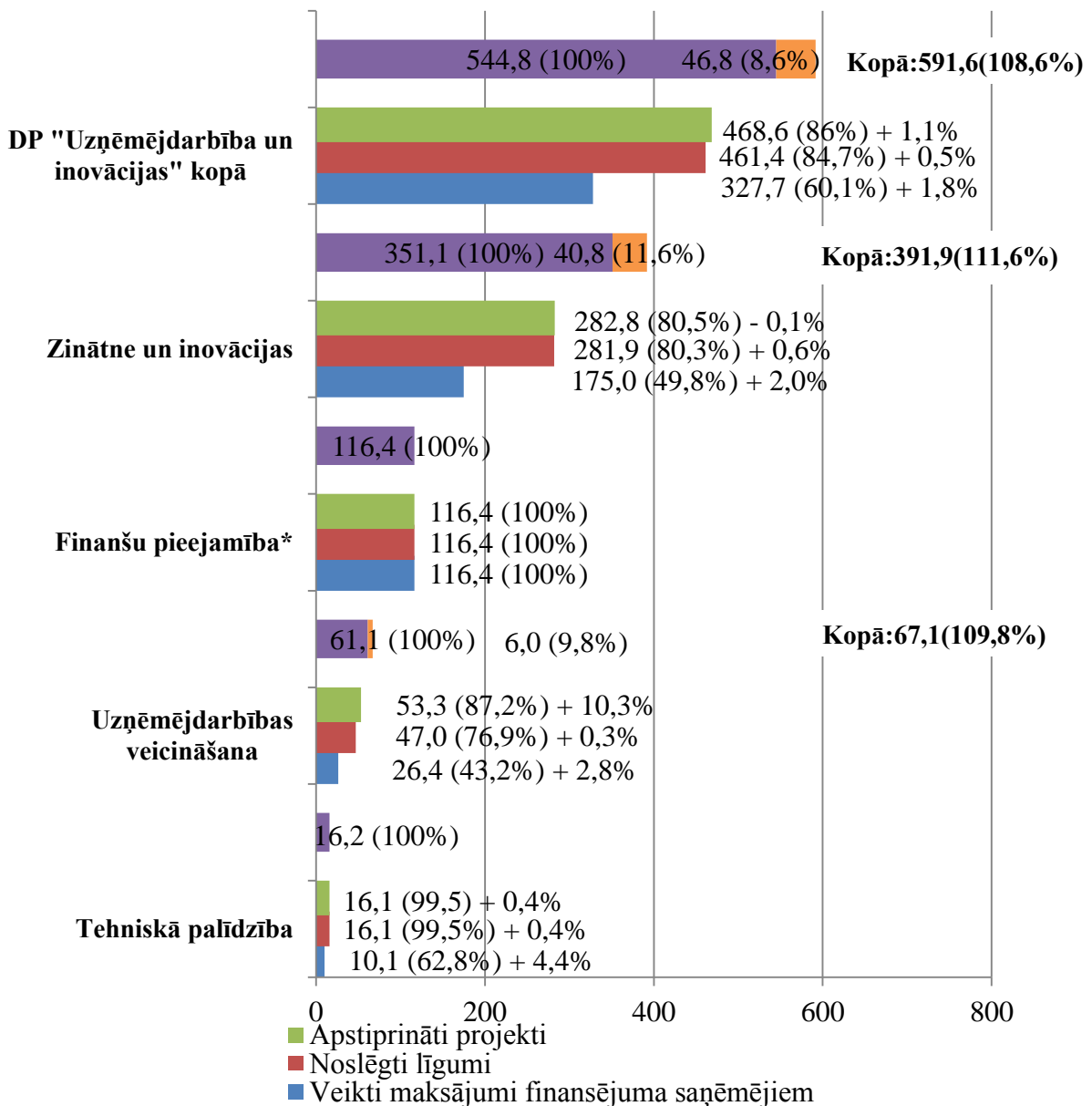
⁴¹ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur pieejams ES fondu aktivitāšu kalendārs: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=939>

⁴² ES fondu uzraudzības komiteju e-portfelis <http://komitejas.esfondi.lv>

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Tāpat, ņemot vērā 2013.gadam noteiktos mērķus, maksājumi finansējuma saņēmējiem veikti tikai 74% apmērā no plānotā. EM mērķi maksājumiem finansējuma ir izpildījusi par 72,9%, savukārt IZM par 74,7%. Kritiski vāja izpilde pret mērķi ir EM aktivitātēs „Kompetences centri” (apgūti 18,2% no plānotā) un „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde - atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanai” (apgūti 7,9% no plānotā), kā arī IZM aktivitātē „Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informācijas sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai” (apgūti tikai 3,8% no plānotā – iespējamie problēmas risinājumi minēti zemāk).

Grafiks Nr.17 „ES fondu investīcijas līdz 2013.gada 31.decembrim DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”; Publiskais finansējums, milj. latu, (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2013.gada 30.septembrim, %.”

Prioritātes „Zinātne un inovācijas” pasākuma „Zinātne, pētniecība un attīstība” sekmīgu ieviešanu (līdz 2013.gada beigām noslēgti līgumi par 62,8% no pieejamā ES fondu finansējuma) kavē identificētās problēmas aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” otrās kārtas ieviešanā, jo saskaņā MK noteikumiem par aktivitātes ieviešanu⁴³ avansa maksājuma saņemšanai projekta ietvaros atbalstāmo darbību uzsākšanai nepieciešams sniegt bankas garantiju, savukārt komercbanku izvirzītie nosacījumi garantijas izsniegšanai valsts budžeta finansētajām zinātniskajām institūcijām ir neizpildāmi. Attiecīgi, lai risinātu jautājumu, IZM ir izstrādājis grozījumus MK noteikumos⁴⁴ par aktivitātes ieviešanu un, uzsākot projektu iesniegumu atlases trešo kārtu, IZM plāno finansējuma apguvi 2014.gadā paātrināt. Tāpat salīdzinājumā ar 2013.gada trešo ceturksni aktivitātē ir lauzti vairāki līgumi par projektu īstenošanu, kas attiecīgi negatīvi ietekmē apstiprināto projektu progresu (regress 0,1% apmērā).

Tāpat sarežģījumi attiecībā uz aktivitātes ieviešanu un attiecīgi finansējuma apgūšanu ir radušās aktivitātes „Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informāciju sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai” IZM īstenošanā projekta ietvaros. Saskaņā ar MK noteikumiem par aktivitātes īstenošanu projekts ir jāīsteno ar 40 sadarbības partneriem, no kuriem pusei ir jābūt Latvijā reģistrētām zinātniskajām institūcijām, dažas no kurām 2013.gada 2.pusgadā izteica vēlmi izstāties no projekta. Saskaņā ar IZM informāciju notika vairākas tikšanās ar zinātniskajām institūcijām un ir panākta vienošanās par turpmākajiem projekta aktivitāšu īstenošanas principiem un tiem atbilstošu plānoto projekta aktivitāšu finansējumu, kā rezultātā starp projekta īstenošanā iesaistītām pusēm ir panākta vienošanās par sekmīgu projekta realizāciju. Vienlaikus, lai nodrošinātu projekta pastiprinātu uzraudzību, AI un SI rūpīgi apņēmušās uzraudzīt projekta gaitu un finansējuma apgūšanu līdz projekta īstenošanas beigām..

Pasākuma „Inovācijas” ietvaros finansējuma ziņā apjomīgākā aktivitāte ir „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” un tās sekmīgu ieviešanu ir kavējis liels noraidīto projektu iesniegumu (līdz 2013.gada beigām noraidīto projektu skaits ir 68 jeb 58% no noslēgtajās atlases kārtās iesniegto projektu skaita) un projektos konstatēto neatbilstību apjoms (līdz 2013.gada beigām kopējais konstatēto neatbilstību apjoms aktivitātē 6,4 milj. latu (9 milj. euro)). Saskaņā ar EM piedāvāto rīcības plānu 2014.gadam, lai paātrinātu finansējuma apguvi un mazinātu n+2/n+3 riskus DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros, plānots precizēt aktivitātes īstenošanas nosacījumus, paredzot labvēlīgākus nosacījumus avansa saņemšanai, maksājuma pieprasījumā norādītā finansējuma izmaksai, kā arī veicinot pēc iespējas kvalitatīvāku un prasībām atbilstošāku maksājuma pieprasījumu iesniegšanu, lai samazinātu to izskatīšanas laiku.

Aktivitātes „Kompetences centri” ietvaros LIAA ir apstiprinājusi līguma grozījumus ar visiem kompetences centriem, tomēr aktivitātes sekmīgu ieviešanu joprojām kavē ilgie maksājumu pieprasījumu izskatīšanas termiņi, problēmas piesaistīt komersantu finansējumu pētījumu veikšanai, tāpēc tiek prognozēts, ka būs pētījumi, kuri netiks īstenoti

⁴³ MK 03.01.2013 noteikumi Nr.14

⁴⁴ Izskatīti MK 04.02.2014 sēdē

plānotajā apjomā. Kopumā līdz 2013.gada beigām aktivitātē veikti maksājumi finansējuma saņēmējiem 18,5 milj. latu (26,3 milj. euro) apmērā jeb 34,8% apmērā no pieejamā publiskā finansējuma. Lai paātrinātu finansējuma apguvi aktivitātē, EM ir ierosinājusi izmaiņas maksājumu pieprasījumu izskatīšanas procesā, kas tiks virzītas ar atbilstošiem grozījumiem MK noteikumos par aktivitātes īstenošanu.

Sasniegtie rezultāti:

Pasākumam „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ir šādi galvenie uzraudzības rādītāji:

- 1) Atbalstīto pētniecības projektu skaits
- 2) Pieteikto starptautisko patentu skaits (gadā)
- 3) Starptautiski atzītu publikāciju (tajā skaitā SCI) skaita pieaugums (publikācijas gadā)

Rezultāti tiek mērīti pēc apstiprināto projektu skaita, kas palielināsies, ņemot vērā notikušo 2.atlases kārtu un plānoto 3 atlases kārtu. Pozitīvs faktors, ka sasniegto rezultātu rādītāji ir pieauguši, t.i., pieaudzis pieteikto patentu skaits un starptautiski atzīto publikāciju skaits 2013.gada laikā no 24 uz 38 patentiem un no 289 uz 454 starptautiskām publikācijām, kas liecina, ka kopumā IZM zinātnes projekti savu rezultātu sasniedz un ES fondu investīcijas zinātnē ir ļoti būtiskas jauniem pētījumiem un publikācijām. Vienlaikus secināms, ka šie rādītāji arī 2014. gadā ievērojami pieaugs, jo līdz 2013.gada rādītāju izpilde ir atbilstoša prognozēm (izņemot pieteiktos patentus). Lai arī sasniegtais rezultāts joprojām ir tikai ~ 60% no plānotā līdz plānošanas perioda beigām 2015.gadā, AI līdz 2015.gadam tomēr prognozē pārsniegt plānoto rādītāju vērtību..

Pasākumam „Inovācijas” lielākās aktivitātes „Augsti pievienotās vērtības investīcijas” ieviešanā tiek mērīts gan projektu skaits kopumā, gan papildus piesaistītā privātā finansējuma apjoms komercdarbības attīstībai, kas ir būtiski atspoguļo uzņēmēju spēju piesaistīt finanšu līdzekļus inovācijām ne tikai no ES fondiem, lai realizētu inovatīvus projektus, uzņēmēju ticību savai idejai un to, ka šīs idejas novērtē arī privātie investori. Rādītājs, ko paredzēts sasniegt uz plānošanas perioda beigām ir jau pārsniegts, taču jāņem vērā arī tas, ka šai aktivitātei ir piešķirts ievērojami lielāks finansējums nekā sākotnēji plānots, kā arī piešķirtas virsstaistības.

Ar aktivitātes „Kompetences centri” ieviešanu plānošanas perioda sākumā bija noteikts rādītājs izveidot 50 projektus, kas ietver sadarbību starp komersantiem un zinātniskajām institūcijām. Aktivitāte vēl ir ieviešanā un projekti tiek īstenoti, taču, pēc noslēgtajiem līgumiem ar kompetences centriem līdz 2013.gada beigām īstenoti tiek 46 projekti, kas par 92% sasniedz noteikto rādītāju.

Prioritāte „Finanšu pieejamība” vērsta uz finansējuma pieejamības veicināšanu uzņēmējdarbības attīstībai ar aptverošu finanšu instrumentu realizēšanu, kas ietver garantiju, aizdevumu, riska kapitāla un citu finanšu instrumentu klāstu, kurus ievieš ALTUM un LGA.

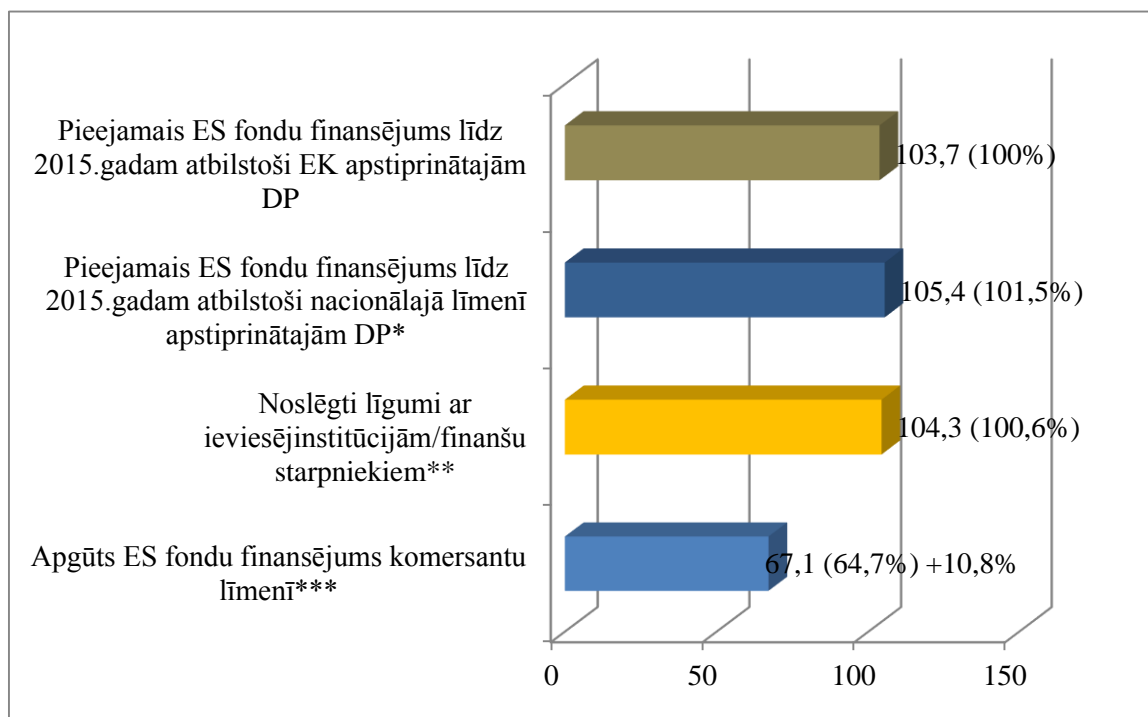
Kopumā 2013.gadā finansējuma gala saņēmējiem izmaksāts 80% no plānotā apjoma. Vislabākā mērķa apguve vērojama ALTUM pārziņā esošajās aizdevumu aktivitātēs un LGA pārziņā esošajā mezanīna aktivitātē, lai gan aktivitātē līdz 2013.gada beigām apgūtais FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

finansējums joprojām nav pietiekams un sasniedz tikai 15,2%. Attiecībā uz garantiju aktivitāti, salīdzinot ar 2013.gada trešo ceturksni, ir vērojams regress, kas ietekmē mērķa izpildi kopumā – garantijās faktiski izsniegtais apjoms veido tikai 69,9% no plānotā. Iemesls regresam ir finanšu korekcija pēc VI veiktās pārbaudes un sešu garantiju izslēgšana no portfeļa (atzīmējams, ka šis jautājums saistīts ar iespējamu dažādu ES regulējuma prasību interpretāciju). Maksājumu mērķa neizpilde vērojama arī riska kapitāla jomā – līdz pārskata perioda beigām veikts tikai 63,6% no plānotā maksājumu apjoma.

Salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, finanšu instrumentu ieviešanā ir vērojams mērens progress – kopš 2013.gada 30.septembra veikto investīciju, faktiski izmaksāto un sniegto garantiju apjoms ir pieaudzis par 3 milj. latu (4,3 milj. euro) jeb 4,8%. Labas sekmes ir nesis LGA īstenotais mārketinga aktivitāšu plāns mezanīna aizdevumu instrumentu popularizēšanā – 2013.gada pēdējā ceturksnī ir noslēgti 5 jauni aizdevuma līgumi kopējo finansējumu 1,1 milj. latu (1,6 milj. euro) apmērā.

Detalizēta informācija par finanšu instrumentu ieviešanas progresu pieejama grafikā Nr.18, kā arī ES fondu interneta vietnē⁴⁵.

Grafiks Nr.18 „Ieguldījumu progress līdz 2013.gada 31.decembrim prioritātes „Finanšu pieejamība” ietvaros; ES fondu finansējums, milj. latu, (% no pieejamā ES fondu finansējuma atbilstoši EK apstiprinātajai DP); progress pret datiem uz 2013.gada 30.septembri, %.”

*Aktivitātēm/apakšaktivitātēm pieejamais finansējums, ieskaitot ieviesēj institūciju un finanšu starpnieku vadības izmaksām paredzēto finansējumu. Starpība starp nacionālajā līmenī un EK apstiprināto DP, tiks novērsta ar atbilstošiem grozījumiem.

⁴⁵ ES fondu interneta vietnes sadaļā par Finanšu instrumentu ieviešanas statusu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1064>

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

*** Veiktas investīcijas, faktiski izmaksāti aizdevumi un sniegtas garantijas, neskaitot finanšu starpnieku vadības izmaksām paredzēto finansējumu.*

**** Saskaņā ar plānošanas dokumentiem, ieviešot ES fondu garantiju komersantu konkurētspējas uzlabošanai aktivitāti tiek piemērots multiplikators $\times 4$ (Apgūtais ES fondu finansējums komersantu līmenī garantiju aktivitātes ietvaros aprēķināts pēc formulas: Faktiski izsniegto garantiju apjoms / 4).*

2013.gada 6.decembrī ir izsludināts mikroaizdevumu fondu publiskais iepirkums un 2014.gada pirmajā ceturksnī tiek plānota līgumu slēgšana ar atlasītajiem finanšu starpniekiem. Mikroaizdevumu fonda ietvaros papildus plānots investēt 3,5 milj. latu (5 milj. euro).

Sasniegtie rezultāti

Prioritātei „Finanšu pieejamība” noteiktais apgrozījuma pieaugums atbalstītajos uzņēmumos divus gadus pēc investīcijas/aizdevuma saņemšanas – 20% – atspoguļo reālo situāciju, vai uzņēmumu atbalsts finanšu instrumentu veidā ir bijis efektīvs, taču to var noteikt tikai plānošanas perioda beigās. Tomēr, ņemot vērā līdz 2013.gada beigām atsevišķu finanšu starpnieku sniegto informāciju attiecībā uz to pārraudzībā esošajām aktivitātēm, apgrozījuma pieaugums atbalstītajos uzņēmumos ir 25%. Aktivitāšu līmeņa rādītāji, kas noteikti DP - Sēklas stadijas investīciju skaits, kas tiek finansētas tālākās attīstības stadijās un Riska kapitāla finansējumu saņēmušo MVK skaits pakāpeniski uzlabo savu rezultātu, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem un ir sasnieguši ~45% no plānotā līdz plānošanas perioda beigām (saskaņā ar DP jāsasniedz 45 Sēklas stadijas investīciju skaits, kas tiek finansētas tālākās attīstības stadijās un 65 Riska kapitāla finansējumu saņēmušo MVK skaits, kas līdz 2013. gada beigām attiecīgi sasniegts par 5 un 45).

Prioritātes „Uzņēmējdarbības veicināšana” ieviešana pārskata periodā vērtējama pozitīvi – pārskata periodā visvairāk pieaudzis apstiprināto projektu apjoms (par 10,3%), savukārt noslēgto līgumu un veikto maksājumu apjoms audzis par 0,3% un 2,8%. Iemesls apstiprināto projektu apjoma samērā straujam pieaugumam ir projektu iesniegumu atlases kārtas noslēgšanās aktivitātē „Atbalsts ieguldījumiem ražošanas telpu izveidei vai rekonstrukcijai”, kuras ietvaros tika apstiprināti 6 projektu iesniegumu par publisko finansējumu 5,9 milj. latu (8,4 milj. euro) apmērā. Maksājumu mērķu izpilde 2013.gada pēdējā ceturksnī sasniedz 94,5% no plānotā. Ievērojamākais mērķu pārsniegums pār plānoto vērojams aktivitātēs „Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketing” un „Klasteru programma”.

Sasniegtie rezultāti

Prioritāte „Uzņēmējdarbības veicināšana” rezultātu un finanšu apguves ziņā tiek uzskatīta par veiksmīgāko, jo tās rezultāta un iznākuma rādītāji vairākas reizes pārsniedz plānoto. Joprojām augsti rādītāji saglabājas attiecībā uz ārējo tirgu apgūšanu vērsto atbalstīti projektu skaitu – līdz 2013.gada beigām kopumā atbalstīti 1 564 projekti, pārsniedzot plānošanas dokumentos noteikto rādītāju gandrīz piecas reizes. Skaidrojums saistīts ar augsto komersantu pieprasījumu pēc aktivitātes ietvaros sniegtā atbalsta un sākotnēji plānoto lielāku finansējuma apjomu vienam projektam.

Tāpat ievērojami pārsniegts sākotnēji plānotais biznesa inkubatoros atbalstu saņēmušo ekonomiski aktīvo komersantu skaits – līdz 2013.gada beigām atbalstīti 908 komersanti,

kas vairāk kā desmit reizes pārsniedz sākotnēji plānoto rādītāju (82), un tam ir vairāki iemesli – sākotnēji plānots mazāks atbalsta apjoms komersantiem, biznesa inkubācijas pakalpojumu pieprasījums ievērojami pārsniedz plānoto.

Informāciju par DP ietvaros plānotajām iesniegumu atlasēm skatīt ES fondu aktivitāšu kalendārā ES fondu interneta vietnē⁴⁶.

4.2.6. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” finanšu progress, mērķu un rezultātu sasniegšana

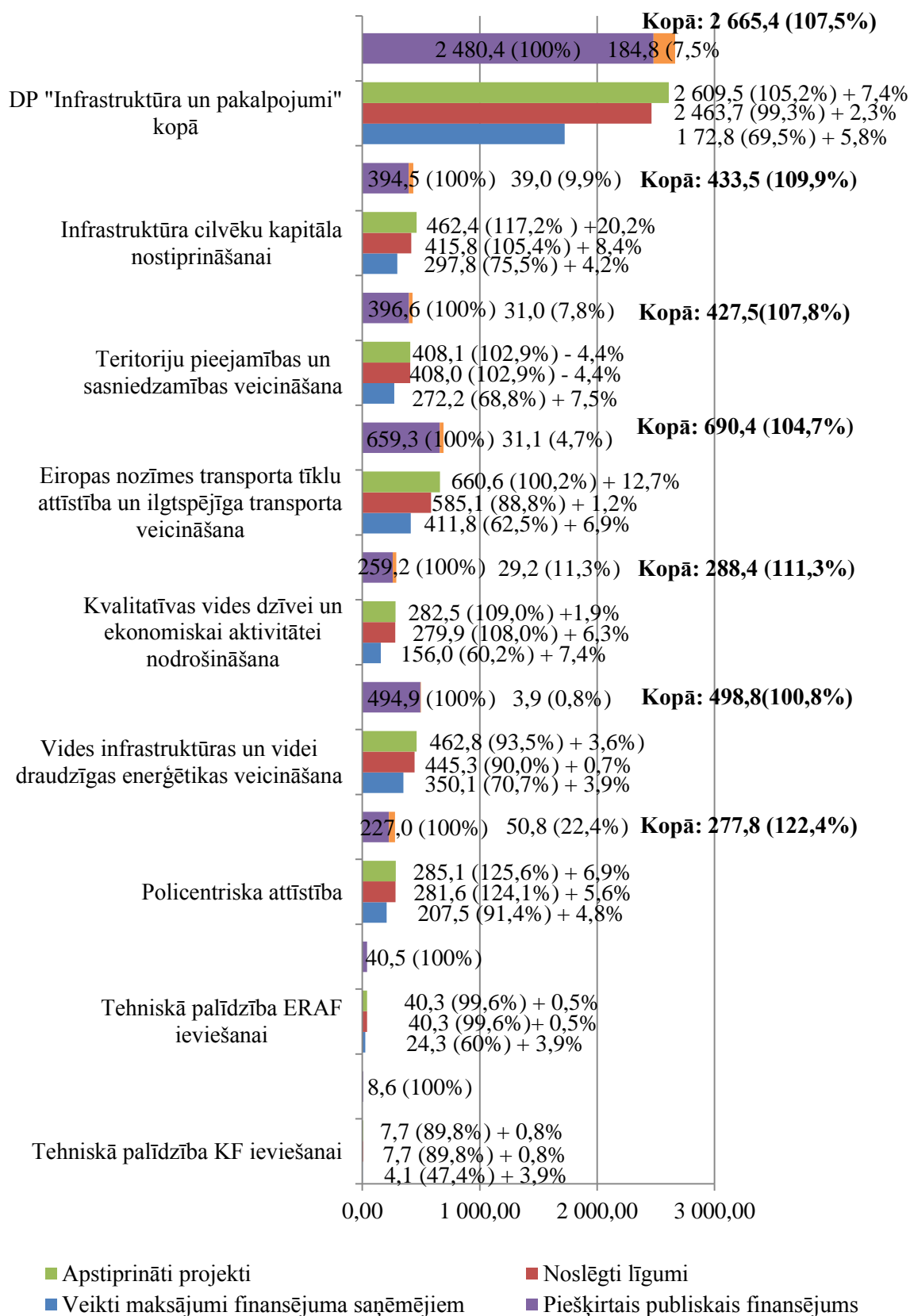
Salīdzinājumā ar 2013.gada 3.ceturksni DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” no kopā apstiprinātajiem projektiem 3150 apmērā ieviešanā esošo projektu skaits ir nedaudz pieaudzis no 48% uz 52%, jo arvien turpinās jaunu projektu apstiprināšana un līgumu slēgšana, savukārt kopā pabeigti ir aptuveni 48% projektu. Kopumā pārskata periodā DP ietvaros progress par apstiprinātajiem projektiem ir bijis ievērojamāks kā 2013.gada 3.ceturksnī (7,4%), lielākais bija prioritātē „Infrastruktūra cilvēku kapitāla nostiprināšanai” un „Eiropas nozīmes transporta tīklu attīstība un ilgtspējīga transporta veicināšana”. Attiecībā uz veiktajiem maksājumiem finansējuma saņēmējiem DP ietvaros 2013.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2013.gada 3.ceturksni, progress (5,8%) ir lielākais no visām trīs DP. Pārskata periodā lielākie maksājumi veikti tādās prioritātēs, kā „Teritoriju pieejamības un sasniedzamības veicināšana” un „Kvalitatīvas vides dzīvei un ekonomiskai aktivitātei nodrošināšana”. Vērtējot finanšu apguvi gada griezumā, salīdzinot pret 2012.gada 31.decembri, maksājumi finansējuma saņēmējiem kopumā pieauguši par 17%. Vērtējot rādītāju progresu, var secināt, ka atkarībā no nozares specifikas, ir vērojams arī sasniedzamo rādītāju progress, jo arvien vairāk projektu uz 2007-2013.gada plānošanas perioda beigām noslēdzas. Tomēr lielākais progress gaidāms 2014. un 2015.gadā, jo īstenojas pamatā ilggadīgi infrastruktūras projekti.

Detalizētāku informāciju par veiktajām finanšu investīcijām un aktivitāšu ieviešanu skatīt grafikā Nr.19 un pielikumā Nr.1, ES fondu interneta vietnē⁴⁷, kā arī Informāciju par lielajiem projektiem skatīt sadaļā 4.3. „Lielo projektu īstenošana”

⁴⁶ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur pieejams ES fondu aktivitāšu kalendārs: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=939>

⁴⁷ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909> FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.19 „ES fondu investīcijas līdz 2013.gada 31.decembrim DP „Infrastruktūra un pakalpojumi”; Publiskais finansējums, milj. latu, (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2013.gada 30.septembrim, %.”

Izglītības jomā aktivitāšu ieviešana norit atbilstoši plānotajam, uzraudzības rādītāji tiek sasniegti pakāpeniski. 2013.gada 4.ceturkšņa beigās trīs aktivitātēs „Profesionālās izglītības infrastruktūras attīstība un mācību aprīkojuma modernizācija ieslodzījuma vietās” (izmaksāts 1,7 milj.latu ERAF), „Speciālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana” (izmaksāts 5,5 milj latu ERAF) un „Vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana izglītojamajiem ar funkcionāliem traucējumiem” (izmaksāts 2,6 milj.latu ERAF) pilnībā ir noslēgusies visu projektu īstenošana, sasniedzot gandrīz maksimālā apjomā sākotnēji plānoto rezultātu.

Profesionālās izglītības jomā aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” otrās kārtas ietvaros turpinājās projektu iesniegumu atlase, kopumā projekta iesniegumus iesniedza visas 11 uzaicinātās profesionālās izglītības iestādes, visi projekti tika apstiprināti. 2013.gadā noslēgtas 5 vienošanās par projektu īstenošanu, savukārt 2014.gada janvārī un februārī noslēgtas kopā 6 vienošanās. Neskatoties uz to, ka projektu īstenošana norit ļoti saspringta darbu grafika uzraudzībā, tomēr atbilstoši plānotajam un šobrīd nav identificētu tādu risku, kas liecinātu par projektu nespēju pabeigt noteiktajā termiņā līdz 31.08.2015. Lai neiestātos šāds risks, IZM sadarbībā ar VIAA veic pastiprinātu projektu īstenošanas uzraudzību, sniedzot visu nepieciešamo atbalstu izglītības iestādēm, lai nodrošinātu, ka aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” otrās kārtas īstenošanai paredzētais finansējums izmantots atbilstoši aktivitātes īstenošanas nosacījumiem.

Veselības jomā aktivitāšu uzraudzības rādītāji tiek sasniegti pakāpeniski un to noslēguma rezultātus būs iespējams noteikt, beidzoties visu projektu realizācijai. Dažu rādītāju plānotās vērtības tiks pārsniegtas, piemēram, apakšaktivitātes „Ģimenes ārstu tīkla attīstība” ietvaros līdz 2013.gada beigām ir atbalstītas 23 ģimenes ārstu prakses (izmaksāts 36 tūkst.latu ERAF) (veikta telpu iekšējā rekonstrukcija, ārstniecības procesa nodrošināšanai nepieciešamo ierīču un aprīkojuma iegāde, mēbeļu un medicīnisko ierīču kā arī datortehnikas iegāde). Šīs apakšaktivitātes plānotā vērtība „65 ārstu prakses” tiks ievērojami pārsniegta, ņemot vērā, ka šobrīd aktivitātes ietvaros tiek īstenots 251 projekts, vienlaikus, plānošanas stadijā tika paredzēti mazāk projektu ar lielāku finansiālu atbalstu, bet vēlāk tika pieņemts lēmums atbalsta apjomu uz vienu projektu samazināt, lai varētu atbalstīt pēc iespējas vairāk ārstu prakses.

Dažu rezultāta rādītāju sākotnēji plānotās vērtības netiks sasniegtas, piemēram, rādītāja „operatīvajam medicīniskajam transportlīdzeklim nepieciešamais laiks, lai nokļūtu līdz pacientam laukos (minūtes)”, jo rādītāja sasniegšana ir atkarīga no virknes citu faktoru, piemēram, rādītāja mērķa noteikšanas laikā tika plānots būtiski palielināt neatliekamās medicīniskās palīdzības (NMP) punktu un brigāžu skaitu valstī laika periodā no 2005.-2010. gadam, taču 34 jaunu NMP punktu (neskaitot Rīgu) un 48 jaunu NMP brigāžu vietā (neskaitot Rīgu) minētajā laika periodā tika izveidoti 10 jauni NMP punkti un izveidotas 8 jaunas NMP brigādes nepietiekama veselības aprūpes budžeta dēļ.

Kā galvenie faktori, kas kavēja un sarežģīja atsevišķu projektu ieviešanu, ir jāmin komplicētas, ilgas iepirkumu procedūras, veselības aprūpes reformas, kā arī projektu vadības kapacitātes trūkums.

Nodarbinātības un sociālo pakalpojumu infrastruktūras jomā liela daļa projektu (10 no 11 jeb 90,1% no noslēgtajiem līgumiem) ir jau pabeigti, kas liecina par pozitīvu pasākuma ieviešanas tendenci.

Jāsecina, ka aktivitāšu/apakšaktivitāšu ietvaros DP noteiktā uzraudzības rādītāja vērtība uz 31.12.2013. – 40 atbalstīto darba tirgus iestāžu un sociālo pakalpojumu sniedzēju institūciju skaits – netiks sasniegta, attiecīgi nozarē veikta rādītāja pārplānošana, uz 31.12.2013. plānots atbalstīt 14 institūcijas/struktūrvienības, kas ir 35,0 % no sākotnēji plānotā. Kopumā aktivitātēm/apakšaktivitātēm sākotnēji piešķirtais finansējums samazināts par 1,47 milj.latu (2,1 milj.euro) jeb 12 % no sākotnēji piešķirtā. Finansējuma samazinājums nav vērtējams pret rādītāja vērtības samazinājumu, jo attiecībā uz sākotnēji plānoto ir veiktas izmaiņas aktivitāšu/apakšaktivitāšu ieviešanā (projektu atlases un ieviešanas veids tika nomainīts no atklāta uz ierobežotu projektu iesniegumu atlasī), t.sk. noteiktajā atbalsta veidā finansējuma apmērā un plānotajos sasniedzamajos rādītājos. Tāpat veiktas iestāžu reorganizācijas, kuru rezultātā iestādes tika apvienotas, kas attiecīgi samazināja radītāja vērtību.

Jomā, kas vērsta uzlabot **informāciju un komunikāciju tehnoloģiju** infrastruktūru un sniegtos pakalpojumus, būtisks apguves progress 2013.gada 4.ceturkšņa ietvaros nav bijis. Tika apstiprināts viens jauns projekts un turpināta jau uzsākto projektu īstenošana. Kopumā ir apstiprināti projekti par 92,6% no pasākumā pieejamā finansējuma, vienlaikus finansējuma saņēmējiem izmaksāts ir tikai 47,3% no pieejamā finansējuma, kas vērtējams kā zems rādītājs. Pakārtoti zemajam finansējuma apguves rādītājam arī fiziski sasniedzamo rādītāju progress nav būtiski pieaudzis, kas skaidrojams ar ieilgušām projektu īstenošanām, kad vairākas reizes pagarināti projektu īstenošanas termiņi gan iepirkuma problēmu dēļ, gan strauji augošās IT nozares ietekmē, kad nepieciešams veikt grozījumus projektos, jo sākotnējais mērķis zaudējis aktualitāti. 2013.gada beigās pasākuma ietvaros aktuāls kļuva jautājums par iespējamiem Kohēzijas politikas ES fondu ieguldījumiem privātās IT sistēmās, to savstarpējo nodalāmību no privātiem un ES fondu līdzekļiem – jautājums tiek risināts ar visu atbildīgo iestāžu iesaisti.

2013.gada 23.oktobrī IZM nosūtīja⁴⁸ MK informatīvo ziņojumu par VARAM apakšaktivitātes „Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” projektu īstenošanu. Lai arī IZM norāda uz risku neesamību projektu veiksmīgai noslēgšanai, projektā „Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta”, kurā ir apturēta projekta izdevumu deklarēšana un maksājumu veikšana, VI aicinās atsākt tikai pēc tam, kad VARAM būs veicis funkcionalitātes pārbaudi un devis pozitīvu atzinumu par risku neesamību. Vienlaikus, joprojām nav uzsākta aktivitātes „Publisko interneta pieejas punktu attīstība” projektu īstenošana un VARAM virza izskatīšanai VI un valdībā jaunu

⁴⁸ Izglītības un zinātnes ministrijas 23.10.2013. vēstule Nr.01-05/4805

priekšlikumu papildus nodrošināt interneta tiešās translācijas pakalpojumus pašvaldībās, vienlaikus veicot grozījumus aktivitātes noteikumos. Jautājumu paredzēts izlemt 2014.gada 1.ceturksnī.

Transporta sektora aktivitātēs kopumā 2013.gada 4.ceturksnī nav noticis ievērojams progress. Lai arī transporta sektora uzraudzības rādītāji tiek sasniegti pakāpeniski, tomēr gala vērtējumu varēs noteikt provizoriski 2015.gadā. Pasākumā "Pieejamības un transporta sistēmas attīstība" projekti apstiprināti un līgumi noslēgti par gandrīz visu pieejamo finansējumu, savukārt, Eiropas nozīmes transporttīkla attīstības veicināšanai vēl turpinās jaunu projektu apstiprināšana. Jāatzīmē, ka plānotās DPP rādītāju vērtības ir pārsniegtas aktivitātē „Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās” attiecībā uz rekonstruēto tranzītielu kopgarumu (par 180% jeb līdz 31.12.2013. iztērēti 56 milj latu ERAF) un aktivitātē „TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi” izbūvētā un rekonstruētā TEN autoceļa kopgarums (par 317% jeb līdz 31.12.2013 iztērēti 152,7 milj.latu KF), kas saistāms ar papildu finansējuma piešķiršanu.

Tūrisma jomā aktivitāšu ieviešana notiek saskaņā ar plānoto. Pārskata periodā turpinās īstenošanā esošo projektu ieviešana, bet jau pabeigto projektu ietvaros ir konstatējams uzraudzības rādītāja pārsniegums: ir izveidoti par gandrīz 17 km vairāk veloceļu, nekā sākotnēji plānots, sasniedzot 65,7 km garumu (izmaksāts 3,3 milj.latu ERAF), jo pēc finanšu krīzes ir kritušās 1km veloceļu izbūves izmaksas. Tūrisma aktivitāšu projektu ieviešanu paredzēts noslēgt 2014.gadā līdz ar atlikušo četru projektu pabeigšanu. Atlicis pabeigt vienu veloceļu izbūves projektu un trīs tūrisma produktu attīstības projektus. Ņemot vērā, ka atsevišķu rādītāju izmērīšanai nepieciešams gads pēc projekta pabeigšanas, 2015.gadā plānots neliels visu tūrisma rādītāju pārsniegums.

Mājokļa energoefektivitātes jomā plānotais projektu skaits jau šobrīd par 267% pārsniedz plānoto un tas tikai pieaugs, ņemot vērā aktivitātes lielo apstiprināto projektu skaitu. Apstiprināto projektu augstais skaits skaidrojams ar ES fondu līdzfinansējuma palielinājumu no sākotnējiem 16,6 milj. latu līdz 47,7 milj latu šobrīd, kā arī piešķirtajām virssaistībām 8,0 milj latu apmērā. Tīkmēr aktivitātē, kurā tiek veidotas energoefektīvas sociālās mājas, šobrīd energoefektivitāte uzlabota 66% no plānotā māju skaita, tomēr EM paredz, ka rādītājs tiks sasniegts tikai par apmēram 76%, jo pašvaldībām ir problēmas ar līdzfinansējuma nodrošināšanu, līdz ar to pārtraukti vairāki sākotnējie projekti un netiks apgūti ERAF līdzekļi 1,0 milj latu apmērā. Plānotie ietaupījumi siltināšanas risinājumu rezultātā tiek pārpildīti vairākas reizes, siltinātajās sociālajās mājās pārsniedzot plānoto par apmēram 2000%, bet siltinātajās daudzdzīvokļu mājās pārsniedzot plānoto par 318%, abos gadījumos uzrādot apmēram 40% siltuma ietaupījumu. Pārsniegums skaidrojams ar kompleksajiem siltināšanas darbiem, ko pārsvarā izvēlas FS. Tiek siltinātas ne tikai mājas sienas, bet arī jumts, bēniņi, pagrabs, mājas cokols, tiek nomainīti logi, kāpņu telpas durvis un dzīvokļos tiek uzstādīti efektīvāki radiatoru, kas kopumā arī veido ievērojamo ietaupījumu. Daudzdzīvokļu māju siltināšanas aktivitātē EM konstatējusi problēmu virssaistību apgūvē. Ņemot vērā MK 2012.gada 8.maija sēdes protokollēmuma

26.paragrāfa 6.punktu⁴⁹, pastāv paaugstināts līgumu laušanas risks, jo nereti FS ir vajadzīgs ilgāks laiks, lai nodrošinātu nepieciešamo līdzfinansējuma daļu un uzsāktu darbus. EM ierosinājusi atvieglot ieviešanas noteikumus, atceļot šo aktivitāti regulējošo punktu. Šis jautājums iekļauts 19.02.2014. KDG sēdes darba kārtībā.

Enerģētikas jomā projektu ieviešana notiek pakāpeniski, vēl ir 3 no kopumā 10 plānotajiem koģenerācijas staciju projektiem, kuri jāpabeidz. Vienlaikus uzraudzības rādītāja - kopējās koģenerācijas staciju jauda - progress ir sasniedzis tikai nedaudz vairāk par pusi (54%) no 2013.gadā plānotā. Līdzīga situācija vērojama arī pasākumos centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai, kur pabeigti tikai 28% no visiem projektiem, sasniedzot 47,7 km jeb 30% no paredzēto atjaunoto sistēmu garuma un 90,5 MW jeb 18% rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas. Šobrīd vērojams, ka efektivitātes uzlabošanas pasākumi darbojas labāk kā paredzēts, samazinot enerģijas zudumus līdz 20% plānoto 16% vietā un sistēmu efektivitāti uzrādot par 7% augstāku nekā bija plānots, sasniedzot 87%. Kopumā paredzēts, ka uzraudzības rādītāji tiks sasniegti vai atsevišķos gadījumos pārsniegti līdz ar visu aktivitāšu ietvaros esošo projektu pabeigšanu līdz 2015.gadam.

Policentriskās attīstības jomā pārskata periodā paaugstinājies iedzīvotāju uztraukums par atsevišķu publisko ēku drošību, piemēram, par Rēzeknē uzbūvēto Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centru „Zeimuļs”, kur jau 2013.gada oktobrī VARAM veica pārbaudi un konstatēja vairākas plaisas ēkas iekšpusē. Konstatētās plaisas jānovērš Rēzeknes pilsētas domei līdz 10.03.2014. Problēmgadījums no VI, SI un AI puses tiek pastiprināti uzraudzīts jau kopš 2012.gada vasaras, kad projekta autoruzraugs informēja VI par vairākām atkāpēm no tehniskā projekta. Lai arī problēmgadījums atbildīgo iestāžu redzeslokā ir jau ilgu laiku, lēmums par neatbilstību un finanšu korekciju projektā nav fiksēts, jo Rēzeknes pilsētas dome sniedz papildu paskaidrojošu dokumentāciju. 2014.gada februārī VRAA plāno veikt trešo projekta ekspertīzi, kurā pārbaudīs centrālās ēkas atbilstību normatīvajiem aktiem, kā arī starpsienu ugunsdrošības apliecinājumu atbilstību, fasāžu nestspēju un kāpņu atbilstību, par rezultātiem informēs arī VI, tiklīdz izvērtēs.

Vides jomā 2013.gada 4.ceturksnī ir apstiprināti 139 jauni projekti. Kopumā pasākuma ietvaros tiek īstenoti 428 projekti, gandrīz puse no tiem pabeigti.

Uzraudzības rādītāji tiek sasniegti pakāpeniski un to vērtības pilnībā varēs novērtēt tikai pēc visu projektu pabeigšanas. Līdz pārskata perioda beigām vislabākā izpilde vērojama aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju

⁴⁹ Ekonomikas ministrijai, Izglītības un zinātnes ministrijai, Labklājības ministrijai, Satiksmes ministrijai, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un Veselības ministrijai nodrošināt, ka atbildīgās iestādes un sadarbības iestādes šī protokollēmuma 2.punktā minētās virsstaistības uzņemas tikai gadījumā, ja ES fonda projekta ietvaros finansējuma saņēmējs atbalstāmās darbības, kuras vēl nav uzsāktas, tai skaitā iepirkumu, uzsāk vai turpina ne vēlāk kā pirmajā ceturksnī un maksājumus finansējuma saņēmējam atbildīgā iestāde vai sadarbības iestāde vai izdevumus projekta ietvaros finansējuma saņēmējs uzsāk veikt pirmajā pusgadā pēc līguma noslēgšanas vai tā grozījumu veikšanas. Aktivitātēm, kurām jau ir uzsākta projektu iesniegumu atlase, paliek spēkā esošie nosacījumi aktivitāšu īstenošanā.

skaitu līdz 2000”, kurā jau ir sasniegta 74% (izmaksāts 69,5 milj.latu ERAF) no plānotajiem papildus iedzīvotājiem, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti.

Ievērojams risks konstatēts ar dažu rezultāta rādītāju sākotnēji plānotās vērtību sasniegšanu pilnā apmērā. Piemēram, piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no vēsturiskā piesārņojuma, saistībā ar konstatēto ieviešanas risku aktivitātes „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija” VVD īstenotajā lielajā projektā „Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi”⁵⁰ un projekta „Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves sanācijas projekts, 1.kārta” ietvaros. Olaines projektā, kas apstiprināts 01.11.2012., līdz šim vēl nav uzsākta īstenošana, VVD kā finansējuma saņēmējs iesniedzis projekta grozījumu priekšlikumus VARAM izvērtēšanai, kas atbilstoši VARAM sniegtai informācijai ir parakstīti 14.02.2014. Vienlaikus, VARAM ir iesniegusi IUB iepirkuma dokumentāciju un 21.02.2014., pamatojoties uz VARAM veikto analīzi un IUB atzinumu par iepirkuma dokumentāciju, VVD ir nosūtīts atzinums ar iebildumiem konstatēto nepilnību novēršanai. Saskaņā ar laika grafiku projektu paredzēts pabeigts līdz 01.10.2015.

Tāpat konstatēts ievērojams risks attiecībā uz projektu „Vēsturiski piesārņotas vietas Liepājas ostas Karostas kanāla attīrīšana”, ko īsteno Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde (LSEZ). Šobrīd projekta īstenošana vēl turpinās, notiek projektēšanas darbi un ir izstrādāts tehniskais projekts, taču, ievērojot projektā plānoto darbu pieaugumu, ir nepieciešams rast risinājumu, LSEZ ar uzņēmēju jāizvērtē turpmākās projekta īstenošanas iespējas. Lēmums par rīcību jāpieņem nekavējotī. Ja puses nespēs rast atbilstošu vienošanos situācijai, iespējams projektu būs jāpārtrauc, atbrīvojušos finansējumu pārdalot citu aktivitāšu projektu īstenošanai. VARAM jāstiprina virsuzraudzība par šo projektu un maksimāli ātri jāvienojas ar finansējuma saņēmēju/jāpieņem lēmums par rīcību, jāsniedz informācija, priekšlikumi VI, ja nepieciešams.

Vides aizsardzības sektorā pārskata periodā ir apstiprināti 29 jauni projekti. Šī pasākuma ietvaros kopā tiek īstenoti 230 projekti un trešā daļa no tiem ir pabeigti. Uzraudzības rādītāji tiek sasniegti pakāpeniski un to vērtības pilnībā varēs novērtēt tikai pēc visu projektu pabeigšanas. Kopumā 2013.gadā nav vērojams būtisks progress rādītāju izpildē, jo daudziem projektiem tika pagarināti īstenošanas termiņi.

Apakšaktivitātē "Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība", lai gan KF finansējums samazināts, jo nav pietiekošas kvalitātes projektu, joprojām ieviešanas gaita nav apmierinoša (apstiprināti projekti par 7,8 milj. latu jeb 27.1%) un vairāk projektus nav plānots apstiprināt, jo finansējuma saņēmēji nav ieinteresēti vai nevar izpildīt aktivitāšu īstenošanas nosacījumus arī pēc to vienkāršošanas pēdējā kārtā. Nepieciešama VARAM kā nozares ministrijas un atbildīgās iestādes nekavējoša rīcība, jāsniedz steidzami priekšlikumi finansējuma pārdalei KF ietvaros KDG. Iespējamais aktivitātei piešķirtā finansējuma neapguves risks mērāms 17 milj.eiro apmērā, ko varētu pārdalīt citu aktivitāšu projektiem, jo finansējuma izmantošana šī apakšaktivitātes ietvaros nav iespējama.

⁵⁰ Vairāk informāciju par situāciju projektā skatīt 4.3. sadaļā „Lielo projektu īstenošana”

Papildus pastāv risks, ka netiks nodrošināta jau 2 īstenoto projektu ilgspēja (maksimālais neatbilstības apjoms - 1,6 milj. eiro), ņemot vērā, ka atkritumu apsaimniekotājiem nav pienākums izmantot Ogres, Ikšķiles, Lielvārdes, Ķeguma un Baldones novadu pašvaldību administratīvajās teritorijās jau īstenoto ES fondu projektu izveidoto infrastruktūru. VARAM uzskata, ka par ilgspējas nodrošināšanu atbildīgi ir projektu ieviesēji. Pašvaldība līgumu par atkritumu apsaimniekošanu nav noslēgusi, jo izsludinātajā iepirkumā nav saņemts neviens pretendents, VI sekos līdz iesaistīto institūciju darbībām riska novēršanai. Konkursa piedāvājumu iesniegšanas termiņš ir 2014.gada 17.marts.

4.3 Lielo projektu īstenošana⁵¹

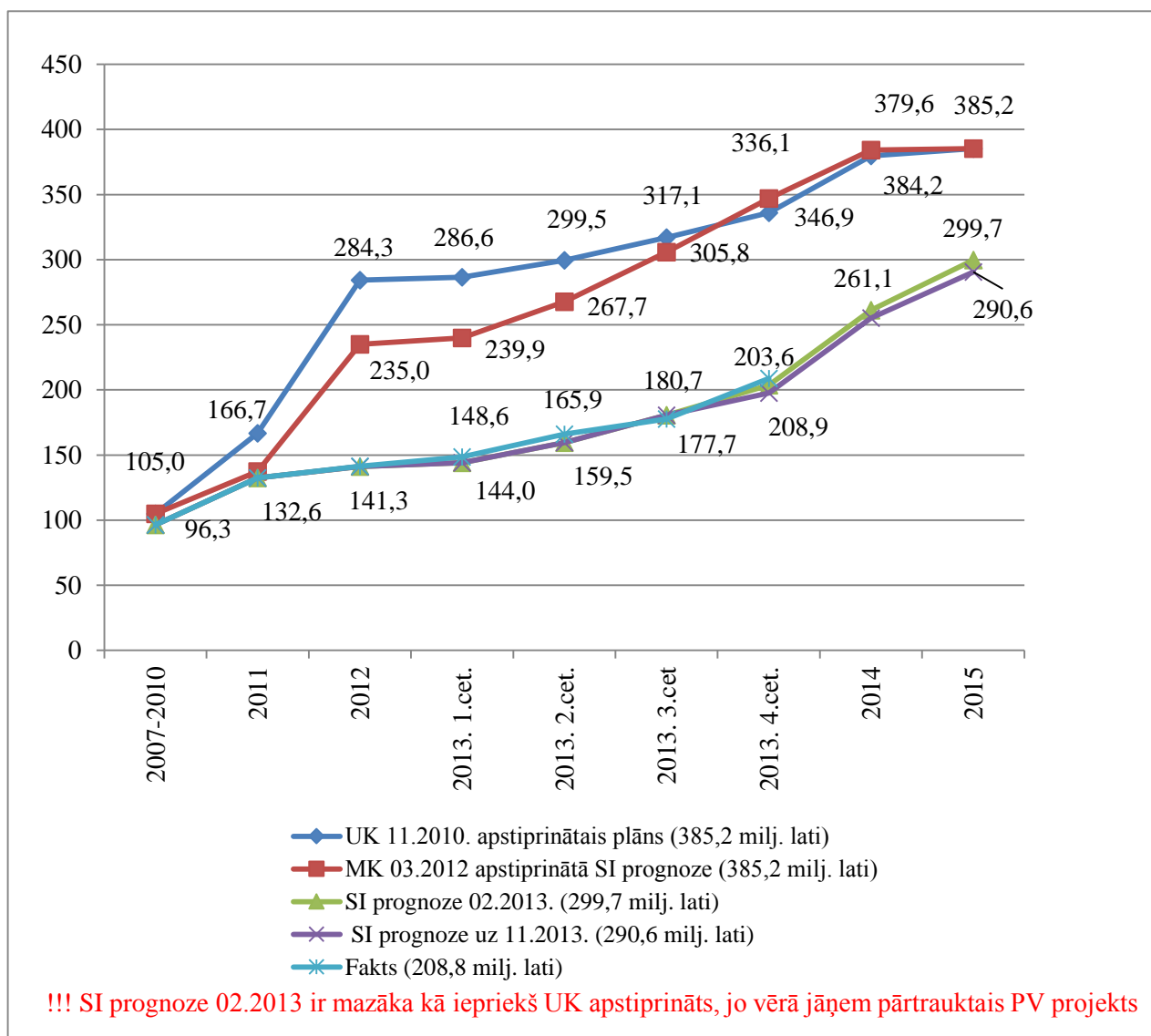
2013.gada 4.ceturksnī turpinās 7 lielo projektu īstenošana, kuru ietvaros visi paredzētie līgumi ir noslēgti par attiecināmām izmaksām kopā 437,7 milj.latu (622,7 milj. euro), tai skaitā KF finansējumu 299,6 milj.latu (426,3 milj. euro). Vienlaikus turpinās darbs pie astotā veselības sektora lielā projekta (ERAF) pieteikuma sagatavošanas, kuru VI iesniegs EK tiklīdz saņems un izvērtēs tā atbilstību EK Regulas Nr.1083/2006 prasībām. Sīkāk par veiktajām darbībām saistībā ar šo lielo projektu ir minēts 2013.gada 2.ceturksņa un 3.ceturksņa informatīvajos ziņojumos. Vienlaikus jāatzīmē, ka saskaņā ar 2013.gada 15.oktobra MK sēdes protokola Nr.54 37§ VM sadarbībā ar FM ir jāsagatavo un MK jāiesniedz informatīvo ziņojumu par VSIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” jaunā korpusa būvniecības un iekārtošanas finansējuma jautājumiem, tai skaitā aprēķinus par projekta iespējamo negatīvo ietekmi uz valsts budžeta deficītu dalījumā pa gadiem.

Lielo projektu apguves mērķa izpilde norit samērā lēni, lai gan pārskata periodā kopumā maksājumi tika veikti vairāk nekā tika plānoti, taču atsevišķiem projektiem bija vērojama neizpilde. Līdz 2013.gada 31.decembrim lielo projektu ietvaros ir veikti attiecināmie izdevumi 69% apmērā (pārskata periodā 30%) no ES fondu kopējā piešķiruma 399 milj.latu. Vislielākā neizpilde kopumā ir saistīta ar pretendentu sūdzībām iepirkuma procesos, juridiska rakstura problēmām zemes atsavināšanas jautājumos un problēmām būvniecības procesa gaitā, ar līguma izpildītājiem, t.sk. papildu finansējuma piesaistes nepieciešamība.

⁵¹ Ņemot vērā grozījumus EK Regulā 1083/2006, par lielajiem projektiem visās nozarēs tiek uzskatīti tādi projekti, kuru kopējās attiecināmās izmaksas pārsniedz 50 miljonus eiro un tie finansēti no ERAF vai Kohēzijas fonda. Detalizētāka informācija par lielajiem projektiem, t.sk. apguves mērķiem ES fondu interneta vietnē: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=791>

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.20 „ES fondu investīcijas līdz 2013.gada 31.decembrim lielajos projektos pa gadiem, milj. latu, faktiskā izpilde pret plānu

Sakarā ar ekonomiskās situācijas izmaiņām būvniecības sektorā Latvijā ir radušās īstenošanas termiņu novirzes projektos, t.sk. arī izmaiņas nepieciešamajā papildu finansējumā projektam „Autoceļa E22 posma Ludza – Terehova būvniecība”, par ko sarunas ar EK uzsāktas 2013.gada 1.pusgadā. Kopējais izmaksu pieaugums mērāms 1,5 milj latu apmērā, līdz šim EK ir informējusi, ka nevar atbalstīt papildu izmaksas 853 tūkst latu (1,2 milj. euro) apmērā, kas saistītās ar noslēgtā līguma laušanu. Sarunas ar EK turpinās par papildu finansējuma attiecināmību 110 tūkst latu (156,5 tūksts. euro) projektam saistībā ar fizisko rādītāju izmaiņām, PVN likmes maiņu. 16.01.2014. iesniegta EK papildu argumentācija izvērtēšanai. Lai arī galīgais lēmums no EK nav saņemts, pastāv varbūtība, ka EK varētu neakceptēt visu summu, par kuru turpinās sarunās.

Ir saskaņota aktivitātes „TEN-T dzelzceļa posmu rekonstrukcija un attīstība (Austrumu-Rietumu dzelzceļa koridora infrastruktūras attīstība un Rail Baltica)” (5 projekti) un aktivitātes „Ilgtspējīga sabiedriskā transporta sistēmas attīstība” (2 projekti) dzelzceļa infrastruktūras attīstības projektu iepirkumu dokumentācija, lai 2014.gada 1.ceturksnī varētu uzsākt dzelzceļa infrastruktūras projektu īstenošanu. Taču pretendentu sūdzību iesniegšanas gadījumā var tikt kavēta projektu savlaicīga uzsākšana, ņemot vērā, ka finansējuma saņēmējam bija nepieciešams vairāk laiks informācijas sagatavošanai, līdz ar to arī iepirkuma dokumentācijas saskaņošanas plānotie termiņi kavējās vidēji par 4 mēnešiem (pēdējam projektam iepirkuma dokumentācija iesniegta 12.12.2013), kas rada risku uz ļoti saspringtu projektu īstenošanas darbu grafiku un varbūtību neiekļauties 2007-2013.gada plānošanas perioda attiecināmības termiņā.

Savukārt projekta „Infrastruktūras attīstība Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai” ir aktualizējies risks par iespējamu daļēju rezultāta nesasniegšanu attiecībā uz stividoru darbībām, kas nav saistītas ar ogļu kravu pārkraušanu, pārcelšanu no vēsturiskā pilsētas centra. SM ir lūgusi Rīgas brīvostas pārvaldei sniegt detalizētu novērtējumu līdz 2014.gada janvāra beigām, lai varētu izvērtēt iespējamo KF finansējuma korekcijas piemērošanu. Jāatzīmē, ka projekta īstenošanas laika grafiks ir novirzījies iepirkuma lēmuma apstrīdēšanas un būvatļaujas apstrīdēšanas dēļ. Ņemot vērā šīs nobīdes praktiskā stividoru pārcelšanās varētu tikt pabeigta pēc 2015.gada, par augstāk minētajiem jautājumiem ir informēta EK Uzraudzības komitejas sēdē, kas notika 2013.gada 6.decembrī. Projekta izdevumus projektu ietvaros saskaņā ar prognozi plānots veikt izdevumu attiecināmības perioda ietvaros.

Joprojām turpinās projekta „Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi” ieviešanas risku risināšana saistībā ar konstatētajām atšķirībām piesārņojumu raksturojošo komponentu koncentrācijā Dienvidu dīķa gudrona sastāvā, kas radīja ievērojamu izmaksu pieaugumu un neparedzamības apstākļa izvērtēšanu, lai varētu rast piemērotāko risinājumu. Detalizēti par projekta īstenošanas gaitu, sasniegtiem, rezultātiem un aktuālām problēmām informācija sniegta EK 2013.gada 6.decembra Uzraudzības komitejas sēdē, vienlaikus, sēdes laikā tika atzīmēts, ka pastāv būtisks projekta attiecināmības risks un iekļaušanās līdz 2007-2013.gada plānošanas perioda attiecināmības beigām, VARAM gatavo iespējamus konceptus, kādā veidā varētu izvairīties no šiem riskiem. VARAM ir uzdots iesniegt valdībā informatīvo ziņojumu par projekta ieviešanas gaitu un risinājumiem, kā arī izvērtēt atbildības un VVD kā finansējuma saņēmēja kapacitāti. Projekts šobrīd vērtējams kā īpaši kritisks un izšķiroši būs 2014.gada pirmā pusgada lēmumi.

Vides sektora lielā projekta „Ūdenssaimniecības attīstība Rīgā, 4.kārta” ietvaros ieviešana notiek atbilstoši plānotajam, problēmas nav konstatētas.

4.4. ES fondu tehniskās palīdzības aktivitāšu īstenošana

TP finansējums ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām tiek izmantots ar mērķi uzlabot, vienkāršot, nodrošināt ES fondu vadību un tās efektivitāti – plānošanas dokumentu izstrādei, vadības, uzraudzības, izvērtēšanas, informācijas un kontroles darbību veikšanai,

kā arī administratīvo spēju stiprināšanai, īstenojot ES fondus, t.sk. pasākumiem, kas saistīti ar programmu slēgšanu, pēcuzraudzību un ar 2014-2020.gadu plānošanas perioda Kohēzijas politikas plānošanas un ieviešanas uzsākšanas nodrošināšanu.

Līdz 2013.gada 31.decembrim veikti maksājumi finansējuma saņēmējiem 48,0 milj. latu (66,9 milj. euro) apmērā, kas ir 62,6% no pieejamā finansējuma. Progress veiktajiem maksājumiem finansējuma saņēmējiem pārskata periodā ir bijis 10,4%, kas salīdzinoši ar iepriekšējo pārskata periodu, ir līdzvērtīgs. Uz pārskata perioda beigām izpilde sasniegta 100,4% apmērā no 2013. gada mērķa. Ņemot vērā apguves rezultātus līdz pārskata perioda beigām, DP papildinājumā noteiktais ES fondu līdzfinansējums tiks apgūts

Pārskata periodā veikti grozījumi MK noteikumos Nr. 694, redakcionāli precizējot atbalstāmās darbības un attiecināmās izmaksas, kas saistītas galvenokārt ar 2014.-2020.gada plānošanas periodā veicamajām funkcijām un darbībām, nodrošinot efektīvu VIS funkcionalitāti ES fondu aktivitāšu īstenošanas uzraudzībai 2014.-2020. gada plānošanas periodā, kā arī nodrošinot efektīvu ES fondu TP aktivitāšu īstenošanu, t.sk. pielāgojot MK noteikumus euro ieviešanai.

No kopējiem TP izdevumiem pēc būtības nemainīgi lielāko daļu veido atlīdzības izdevumi (vidēji 79%) un pārējie izdevumi ir ārpalpojumi (vidēji līdz 21%). Lielāko īpatsvaru atlīdzībā veido ES fondu uzraudzības, administrēšanas un finanšu kontroles un revīzijas nodrošināšanas, kā arī stratēģiskās plānošanas funkciju nodrošināšanas izmaksas (vidēji līdz 85%), savukārt ārpalpojumu pozīcijā galvenie izdevumi tiek veikti ES fondu informatīvajiem un publicitātes pasākumiem un mācību, konferenču, semināru, komiteju, darba grupu un citu pasākumu nodrošināšanai.

6. EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu ieviešana⁵²

Visu septiņu plānoto programmu apstiprināšana un līgumu noslēgšana ir nodrošināta 47,4 milj. latu (67,5 milj. euro) apmērā jeb 100% no Latvijai pieejamā finansējuma. Līdz 2013.gada 31.decembrim donorvalstis ir veikušas EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu finansējuma atmaksu 0,54 milj. latu (0,77 milj. euro) apmērā, jeb 1,1%.

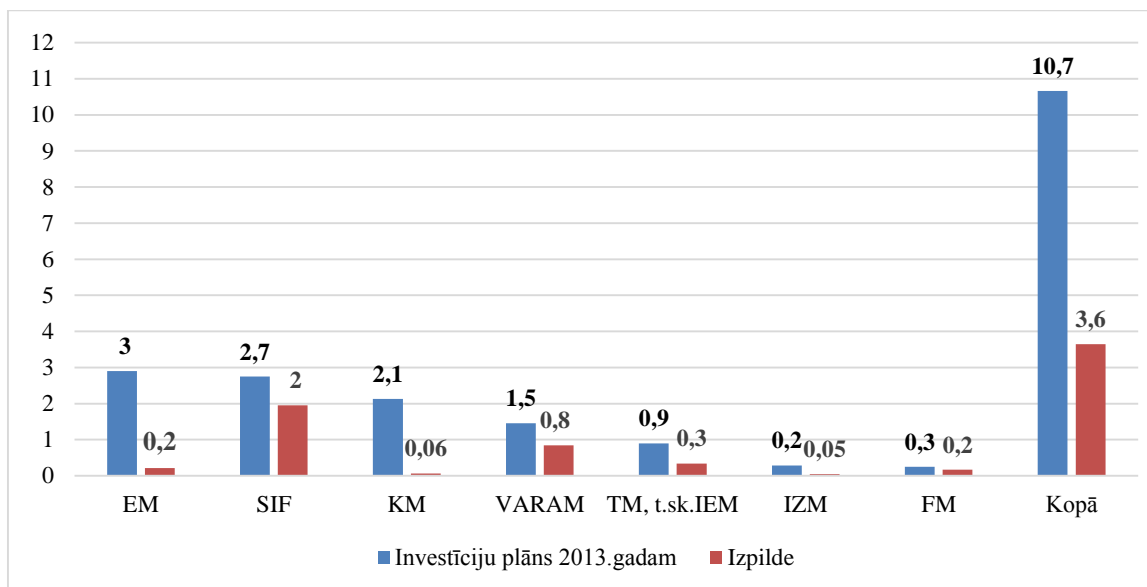
No 2013.gada mērķa⁵³ programmu apsaimniekotājiem 2013.gadā plānoja nodrošināt EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu investīcijas Latvijā 7,5 milj. latu (10,7 milj. euro) apmērā tika investēti tikai 2,5 milj. latu (3,6 milj. euro) jeb 34% no plānotā, kas ir kritiski zems sniegums gan kopā, gan individuāli katram programmas apsaimniekotājam (skatīt grafiku Nr.21).

⁵² EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu interneta vietne: <http://www.eegrants.lv/?id=23> un <http://www.norwaygrants.lv/?id=23>

⁵³ Saskaņā ar 2013.gada 12.marta MK sēdes protokollēmuma (prot. Nr.14 32.§) 4.punktu, kā arī IZM – saskaņā ar 80.00.00.programmā apstiprināto finansējumu.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.21 „EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu investīciju plāns un tā izpilde līdz 2013.gada 31.decembrim, milj. euro”

Novirzes skaidrojamas ar nozaru ministriju (programmu apsaimniekotāji) pārāk optimistisko plānojumu par programmu reālo ieviešanas uzsākšanu, it īpaši IZM, EM un KM, kuru 2013.gada gada nogalē sasniegtā valsts budžeta izdevumu plāna izpilde bija kritiski zema – tikai ceturtdaļa no plānotā.

Turpmāk programmu apsaimniekotājiem ir būtiski jāuzlabo programmu finanšu plānošana, izpildes uzraudzība un risku pārvaldība.

Detalizēta informācija par EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu finansējuma investīciju plānu 2014.gada ceturkšņu griezumā un indikatīvo plānu līdz 2017.gadam ir apkopota šī ziņojuma pielikumā Nr.3.

Saskaņā ar donoralvstū noteikumiem VI jānodrošina katra programmas apsaimniekotāja vadības un kontroles sistēmas (VKS) apraksta kopā ar RI atzinumu iesniegšana donoralvstīm 6 mēnešu laikā pēc pirmā programmas starposma pārskata iesniegšanas donoralvstīm. 2013.gada decembrī VI iesniedza pirmo SIF NVO fonda VKS aprakstu. RI secināja, ka SIF NVO fonda VKS visos būtiskajos aspektos ir izveidota atbilstoši novērtējuma kritērijiem. Pārējo programmu VKS aprakstus kopā ar RI atzinumiem VI plāno iesniegt donoralvstīm 2014.gada 1.ceturkšņa laikā.

Saskaņā ar MK 2013.gada 19.novembra sēdes protokola Nr.61 66.§ 14.punktu līdz 2013.gada 13.decembrim nozares ministrijām – VARAM, EM un IZM – tika uzdots izstrādāt un iesniegt MK noteikumu projektus par atklāto konkursu izsludināšanu un projektu iesniegumu atlasī. IZM Pētniecības un stipendiju programmā nav izpildījusi minēto MK uzdevumu, jo pat 2 mēnešu vēlāk no noteiktā termiņa vēl joprojām nav iesniegusi minētos noteikumu projektus MK, kaut arī donoralvstis apstiprināja IZM programmu jau 2013.gada 23.janvārī. Ņemot vērā minēto un to, ka programmas rezultāti ir jāsasniedz maksimāli līdz 2017.gada 30.aprīlim, bet joprojām nav izsludināts neviens no

plānotajiem trīs atklātajiem konkursiem, šī ir augsta ieviešanas riska programma, kuras īstenošanai IZM jānodrošina pastiprināti resursi, lai sasniegtu izvirzītos rezultātus un apgūtu piedāvātās investīcijas.

Iepriekš noteiktie projekti

Sešās no septiņām programmām ir plānota 16 dažādu iepriekš noteikto projektu īstenošana, no kuriem SIF NVO fonda projekts uzsākts 2012.gadā un 10 projekti - 2013.gadā:

Tabula Nr.1 „Iepriekš noteikto projektu statuss”

N. p. k.	Programma	Projekta nosaukums	Līguma noslēgšanas datums	Īstenošanas ilgums
1	SIF NVO fonds	Ilgtspējīgas pilsoniskās sabiedrības attīstības atbalsta un monitoringa sistēmas pilnveidošana Latvijā	20.12.2012.	30.04.2016.
2	EM Inovāciju „zaļās” ražošanas jomā programma	Zaļo tehnoloģiju inkubators	Nacionāli izvērtēts, bet papildus projekts vēl jāapstiprina donorvalstij	
3	TM Korekcijas dienestu reformas programma	Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskai uzraudzība)	03.06.2013.	30.04.2016.
4		Jaunas nodaļas izveide Olaines cietumā, ieskaitot būvniecību un personāla apmācību	18.09.2013.	30.04.2016.
5		Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu standartu uzlabošana	Notiek vērtēšana	
6	KM Kultūras un dabas mantojuma programma	Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja ostas noliktavas restaurācija	11.12.2013.	30.04.2016.
7		Raiņa un Aspazijas muzeja atjaunošana	13.12.2013.	30.04.2016.
8		Rakstniecības un mūzikas muzeja rekonstrukcija	13.12.2013.	30.04.2016.
9		Rēzeknes zaļās sinagogas restaurācija, iekļaujot koka arhitektūras mantojuma centra un ekspozīcijas par ebreju kultūras mantojuma izveidi	13.12.2013.	30.11.2015.
10		Rīgas Jūgendstila centra kultūras mantojuma digitalizācija un virtuālā muzeja izstrāde	13.12.2013.	30.04.2016.
11	VARAM Kapacitātes programma	Reģionālās politikas aktivitāšu īstenošana Latvijā un reģionālās attīstības pasākumu izstrāde	18.12.2013.	30.04.2016.
12		Latvijas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas kapacitātes palielināšana un attīstības plānošanas dokumentu izstrādāšana	18.12.2013.	30.04.2016.
13		Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana	14.12.2013.	30.04.2016.
14		Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā	16.01.2014.	30.04.2016.
15	VARAM Nacionālās klimata	Priekšlikumu izstrāde Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijai,	Notiek vērtēšana	

	politikas programma	identificējot zinātniskos datus un pasākumus pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, kā arī veicot ietekmju un izmaksu novērtējumu	
16		Nacionālās sistēmas pilnveidošana siltumnīcefekta gāzu inventarizācijai un ziņošanai par politikām, pasākumiem un prognozēm	Notiek vērtēšana

Atklātie projektu konkursi

Pārskata periodā ir apstiprināti MK atklāto projektu konkursu nolikumi – EM Inovāciju „zaļās” ražošanas jomā un KM Kultūras un dabas mantojuma programmā, kā arī notika VARAM Nacionālā klimata politikas programmas atklātā projektu konkursu nolikuma saskaņošana ar VI. Atbilstoši MK 2013.gada 19.novembra sēdes protokola Nr.61 66.§ 14.punktam visi atklāto projektu konkursu nolikumi bija jāizstrādā un jāiesniedz MK līdz 2013.gada 13.decembrim. **Līdz 2014.gada februāra vidum IZM joprojām nav izpildījusi uzdevumu un tādējādi arvien palielinās risks programmu sekmīgā ieviešanā.⁵⁴ VI ir oficiāli vērsusi IZM uzmanību uz šo problēmu, aicinot izvērtēt cilvēkresursu kapacitāti un veikt pasākumus, lai nekavējoši uzlabotu programmas ieviešanas sniegumu.**

Piecās no septiņām programmām 2013.gadā noslēdzās un 2014.gadā ir plānoti šādi atklātie projektu konkursi:

Tabula Nr.2 „Atklāto projektu konkursu statuss”

Programma	Atklātie projektu konkursi	Izsludināšana	Statuss	
			Iesniegto projektu skaits	Apstiprināto projektu skaits
KM Kultūras un dabas mantojuma programma	Kultūras mantojuma saglabāšana	16.09.2013.-20.12.2013.	27	Notiek vērtēšana
	Kultūras apmaiņa	16.09.2013.-06.12.2013.	38	Notiek vērtēšana
SIF NVO fonds	Nevalstisko organizāciju darbības atbalsta programma 1.konkurss mikroprojekti un makroprojekti	27.11.2012.-28.01.2013.	206	77
	Nevalstisko organizāciju projektu programma 1.konkurss: 1) mecoprojekti, makroprojekti	1) 27.11.2012.-11.02.2013.	234	43
	2) mikroprojekti	2) 27.11.2012.-25.02.2013.	148	24
	Nevalstisko organizāciju projektu programma 2.konkurss: 1) mecoprojekti, makroprojekti	1) 27.09.2013. - 02.12.2013.	177	Notiek vērtēšana
	2) mikroprojekti	2) 27.09.2013.-23.01.2014.	138	Notiek vērtēšana

⁵⁴ Pētniecības un stipendiju programmā ir plānoti 2 stipendiju projektu konkursi un viens konkurss pētījumu projektiem, bet šo konkursu nolikumu projekti nav iesniegti MK un arī nav iesniegti VI izskatīšanai. FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

EM Inovāciju „zaļās” ražošanas jomā programma	Atbalsts „zaļo” tehnoloģiju ieviešanai ražošanā	21.01.2014.- 20.03.2014.	Notiek konkurss
	Atbalsts komersantiem jaunu un uzlabotu „zaļo” produktu, pakalpojumu un tehnoloģiju izstrādē un ieviešanā	2014.gada 2.ceturksnī	Notiek konkursa nolikuma projekta izstrāde
VARAM Nacionālās klimata politikas programma	Ilgspējīgu ēku, atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju un inovatīvu emisiju samazinošu tehnoloģiju attīstība	2014.gada 1.ceturksnī	Notiek konkursa nolikuma projekta izstrāde
	Kapacitātes celšana pētījumiem un pasākumiem sabiedrības zināšanu uzlabošanai par klimata pārmaiņām un to radītajām sekām	2014.gada 2.ceturksnī	Notiek konkursa nolikuma projekta izstrāde
IZM Pētniecības un stipendiju programma	Stipendijas: 1.konkurss (katram finanšu instrumentam atsevišķi) 2.konkurss (katram finanšu instrumentam atsevišķi)	1) 2014.gada 2.ceturksnī 2) 2015.gada 1.ceturksnī	Notiek konkursa nolikuma projekta izstrāde
	Pētniecība	2014.gada 2.ceturksnī	Notiek konkursa nolikuma projekta izstrāde

Publicitātes pasākumi

2013.gadā notika pēdējo 3 programmu atklāšanas pasākumi (pārējo 4 programmu atklāšanas pasākumi notika jau 2012.gadā):

1. 2013.gada 25.aprīlī – VARAM Kapacitātes programmā;
2. 2013.gada 26.aprīlī – IZM Pētniecības un stipendiju programmā;
3. 2013.gada 28.augustā – VARAM Nacionālā klimata politikas programmā.

Lai iepazīstinātu ar VARAM Nacionālās klimata politikas programmā plānotajiem atklātajiem projektu konkursiem un uzsāktu partnerību veidošanu ar donorvalstu organizācijām, 2013.gada 29.augustā VARAM organizēja Partnerības meklēšanas forumu, kurā piedalījās valsts pārvaldes un pašvaldību iestāžu, zinātnisko un izglītības institūciju, nevalstisko organizāciju pārstāvji un uzņēmēji. Forumā laikā bija iespējams dibināt sadarbību ar potenciālajiem projektu partneriem no EEZ finanšu instrumenta donorvalstīm un Latvijas.

2013.gada 28.-29.novembrī SIF sadarbībā ar Norvēģijas karalistes vēstniecību Latvijā rīkoja konferenci "GENDER and MINORITIES MAINSTREAMING". Konferences mērķis bija veicināt dzimumu līdztiesības un minoritāšu jautājumu integrēšanu EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu programmās, projektos un valsts politikas līmenī, kā arī mazināt naida runas un naida noziegumus sabiedrībā. Konferenci apmeklēja apmēram 90 dalībnieki no Norvēģijas, Islandes, Polijas, Lietuvas un Latvijas.

Programmas rezultatīvo radītāju izpilde

Šajā ceturkšņa ziņojumā ir apkopoti dati par izvirzīto rezultāta, iznākuma un divpusējās sadarbības (starp Latviju, Islandi, Norvēģiju un Lihtenšteinu) rādītāju sasniegtajām

vērtībām EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu programmās 2013.gadā, kā arī iekļautas aktualizētas prognozes rādītāju sasniegšanai 2014.-2017.gadam (Pielikums Nr.4)

2013.gadā aktīvas ieviešanas fāzē atradās SIF NVO fonda iepriekš noteiktais projekts „Ilgtspējīgas pilsoniskās sabiedrības attīstības atbalsta un monitoringa sistēmas pilnveidošana Latvijā” un TM Korekcijas dienestu reformas programmas iepriekš noteiktais projekts „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskai uzraudzība)”, kuru rezultāta un iznākuma rādītāji tiek sasniegti pakāpeniski atbilstoši noteiktajam plānam (atsevišķos gadījumos pat pārsniedz plānotās vērtības).

Pārējo programmu rezultāta un iznākuma rādītāju izpilde, kuru bija paredzēts uzsākt 2013.gadā, ir aizkavējusies programmu iepriekš noteikto projektu novērtēšanas procesa ievilkšanās un atklāto projektu konkursu izsludināšanas novēlošanās dēļ. Taču iekavēto paredzēts sasniegt, sākot ar 2014.gadu, uzsākot apstiprināto projektu ieviešanu, līdz ar to ir arī atbilstoši precizēta rādītāju sasniegšanas prognoze 2014.-2017.gadam.

7. Šveices programmas ieviešana⁵⁵

Šveices programmas finansējums Latvijai ir pieejams no 2007.gada 14.jūnija. Iespēja īstenot projektus un līdz ar to arī apgūt piešķirto finansējumu būs līdz 2017.gada 14.jūnijam. Latvijai kopumā ir pieejami 56,72 milj. Šveices franku jeb 33,5 milj. latu (47,7 milj. euro). 2012.gada 14.jūnijā noslēdzās 5 gadu finanšu saistību periods, līdz kuram Šveices kompetentās iestādes ir apstiprinājušas 6 individuālos projektus, 1 programmu, 3 grantu shēmas, 1 TP, t.sk., projektu sagatavošanas fonda projektu par visu Latvijai pieejamo finansējumu, t.i., 100% apmērā. Ir noslēgti visi 11 paredzētie projektu līgumi un ir pabeigti 4 projekti – „Pašvaldību aktivitāšu īstenošana, lai nodrošinātu skolnieku pārvadāšanu un ar to saistītos atbalsta pasākumus”, „Projektu sagatavošanas fonds”, „NVO fonds” un „Tiesu modernizācija Latvijā”.

Līdz pārskata perioda beigām atmaksas Šveices programmas finansējuma saņēmējiem ir veiktas 21,1 milj. latu (30 milj. euro) apmērā jeb 63% no Šveices programmas kopējā finansējuma, progress ceturksnī pieaudzis par 0,8 milj. latu (1,4 milj. euro) jeb 3%, ļaujot Latvijai joprojām saglabāt līdera lomu starp 12 saņēmējvalstīm.

Tiesu modernizācijas projekts sekmīgi noslēdzies 2013.gada decembrī, pat pārsniedzot ieplānotos projekta rezultātus. Projekta īstenošanas laikā 94 tiesu un ieslodzījuma vietu zāles ir aprīkotas ar videokonferenču iekārtām un 308 zāles ar audio ieraksta iekārtām. Papildus par ietaupījumiem projektā ar videokonferenču iekārtām ir aprīkotas Valsts ekspertīžu biroja, Tiesu administrācijas un TM telpas.

Stipendiju fonda 4 atklātajos konkursos doktorantiem un jauniešiem zinātniekiem ir apstiprināti 14 iesniegumi no 28, apgūstot 57% no pieejamā finansējuma. Lai nodrošinātu labāku finansējuma apguvi, sākot ar 2013.gadu VIAA konkursus izsludina 2 reizes gadā (iepriekš notika – vienu reizi gadā). 2013.gada novembrī noslēdzās 5.konkurss. Tajā saņemti 15 pieteikumi, gala lēmums par to apstiprināšanu tiks pieņemts 2014.gada martā. 2014.gadā vēl paredzēti pēdējie 2 konkursi.

Grantu shēma „Šveices pētnieku aktivitātes Latvijā” paredz vismaz 45 stipendiju piešķiršanu Šveices pētniekiem lekciju lasīšanai un pieredzes apmaiņai Latvijas augstskolās un zinātniskajās institūcijās. Pirmajos 3 konkursos ir apstiprināts 41 iesniegums no 44 saņemtajiem, apgūstot 27% no konkursos pieejamā finansējuma. Līdz 2013.gada beigām ir saņemti vēl 7 projektu pieteikumi. Ceturtais konkurss uzsākās 2013.gada septembrī un tas noslēgsies brīdī, kad grantu shēmā pieejamais finansējums tiks pilnībā izlietots.

Programmā „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” sākotnēji bija paredzēta 17 multifunkcionālu jauniešu iniciatīvu centru izveide 17 dažādās Latvijas pašvaldībās un semināru, konferenču un forumu organizēšanu visā Latvijā jauniešiem un personām, kas iesaistītas darbā ar jauniešiem, par jauniešiem aktuālām tēmām. Līdz 2013.gada beigām ir atvērti 16 centri – Tukumā, Ilūkstē, Saldū, Burtņiekos,

⁵⁵ Šveices programmas interneta vietne: <http://www.swiss-contribution.lv/page/17>.

Kandavā, Madonā, Pļaviņās, Alūksnē, Dagdā, Gulbenē, Rūjienā, Jelgavas novadā, Kocēnos, Ozolnieku novadā, Salacgrīvā un Talsos. 17.centra izveidi plānots pabeigt 2014.gada janvārī. Ņemot vērā programmā radušos ietaupījumus, 2014.gada nogalē tiks atvērts vēl viens centrs Jaunjelgavā, un līdz programmas īstenošanas beigām (2017.gada martam) plānots atvērt vēl 3-4 centrus, tādejādi pārsniedzot projektā ielānatos rezultātus. Tāpat līdz 2013.gada beigām ir notikuši 75 no 160 plānotajiem semināriem jauniešiem un personām, kas iesaistītas darbā ar jauniešiem, kā arī divas reģionālās konferences, divi reģionālie forumi un pirmais nacionālais forums.

„Mikrokreditēšanas programmā” 4 gadu laikā sākotnēji bija plānots piešķirt 700 mikro aizdevumus 4,6 milj. latu apmērā. Jau 2013.gada septembra beigās aizdevumu fonda apguves rādītāji bija labāki nekā sākotnēji plānots – 2 gadu laikā piešķirti 800 mikro aizdevumi par visu programmā pieejamo aizdevumu fonda budžetu. Līdz 2014.gada beigām ALTUM turpinās mikrokreditēšanu tikai jau no saņemtajām atmaksām, kā arī nodrošinās projektu uzraudzību.

Projekta „Atbalsts ugunsdrošības pasākumiem pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs” mērķis ir ugunsdrošības pasākumu īstenošana pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs, lai radītu bērniem un jauniešiem drošu vidi. 2013.gada septembrī tika uzsākti ugunsdrošības sistēmu uzstādīšanas darbi. Tie tiks pabeigti līdz 2014.gada martam. Līdz 2013.gada nogalei pirmās 20 vispārējās izglītības iestādes (no 118 plānotajām) ir jau aprīkotas ar ugunsdrošības sistēmām.

Projekts „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija – Sarkandaugavas teritorijā” paredz sanācijas darbu veikšanu 5 objektos Rīgas Brīvostas teritorijā kopumā aptuveni 8 ha lielā platībā. Sanācijas darbus, kas ir galvenais projektā sasniedzamais rezultāts, pirmajā teritorijā (5,5 ha) VVD uzsāka 2013.gada martā. Uzstādītās tehnoloģijas darbojas un darbi norit sekmīgi. Par attīrīšanas darbiem otrajā teritorijā (2,5 ha lielā platībā) iepirkuma līgumam obligāti jābūt noslēgtam līdz 2014.gada jūnijam, lai nodrošinātu darbu uzsākšanu saskaņā ar projekta līgumu. Plānots, ka iepirkums tiks izsludināts 2014.gada februāra sākumā. Ņemot vērā laiku, kas nepieciešams pieteikumu iesniegšanai, izvērtēšanai, kā arī iespējamo sūdzību izskatīšanai, pastāv **nopietns risks, ka līgums varētu netikt noslēgts laikā**. Nozares ministrija (VARAM) 2013.gada nogalē ir izstrādājusi priekšlikumus (papildus izpētes un pilotprojekti Sarkandaugavas un Jaunmīlgrāvja teritorijā) projektā atlikušā finansējuma (4,7 milj. euro) izlietojumam atbilstoši projektā jau uzsāktajiem darbiem, gadījumā, ja VVD nespēs iepirkuma līgumu noslēgt noteiktajā termiņā. Projekts uzskatāms ar augstu ieviešanas risku, ievērojot tā sarežģītību un iepirkuma procedūras kavējumus, kā arī konstatētās problēmas līdzīga rakstura ES fondu līdzfinansētu VVD īstenotu projektu ietvaros. Projekta ieviešanas gaita tiek īpaši rūpīgi uzraudzīta arī no Šveices puses.

Pamatojoties uz finansējuma saņēmēju 2013.gada valsts budžetā plānotajiem maksājumiem līdz 2013.gada beigām bija plānots apgūt 5,7 milj. latu (8,1 milj. euro), bet faktiskā apguve bija 3,6 milj. latu (5,1 milj. euro) jeb 64,9 % no plānotā. Tas pamatā izskaidrojams ar neapgūto finansējumu VARAM projektos (Sarkandaugavas 0,4 milj. latu un Ugunsdrošības projektā 1,1 milj. latu) kopumā 1,5 milj. latu (2,1 milj. euro) apmērā dēļ

iepirkuma procedūru aizkavēšanās, kā rezultātā maksājumi tiks veikti tikai 2014.gadā. 2014.gadā nozaru ministrijām regulāri jākontrolē projektu īstenotāju plānotās valsts budžeta izdevumu plānu izpildes.

8. Neatbilstības ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētu projektu ietvaros

Neatbilstība⁵⁶ ir jebkurš Savienības tiesību aktu pārkāpums, kas noticis saimnieciskās darbības subjekta darbības vai bezdarbības dēļ un kas rada vai varētu radīt kaitējumu ES vispārējam budžetam, prasot no vispārējā budžeta segt nepamatotu izdevumu daļu, un par ko samazina projekta attiecināmās izmaksas. Par neatbilstību ar finansiālu ietekmi tiek uzskatīti gadījumi, kad finansējuma saņēmējam ir izmaksāts ES fondu finansējums un tas ir jāatgūst (tai skaitā ieturot no kārtējā vai nākamā maksājuma), piemērojot finanšu korekciju. Metodoloģiskais atbalsts par neatbilstību administrēšanu pieejams ES fondu interneta vietnē⁵⁷.

Ziņojumā analizētas neatbilstības ar finansiālu ietekmi – neatbilstība, kurā finansējuma saņēmējam ir veikta ES fondu līdzekļu atmaksa, un veiktajā maksājumā ir ietverti neattaisnoti / neattiecināmi / nepamatoti izdevumi, piemērota jebkura no atgūšanas procedūrām, samazinot projekta attiecināmās izmaksas.

ES fondu interneta vietnē⁵⁸ tabulā Nr.1 pieejama informācija par neatbilstībām un neatbilstoši veiktiem izdevumiem (turpmāk analizē – neatbilstība) un atgūtiem neatbilstoši veiktiem izdevumiem pārskata periodā un kumulatīvi uz pārskata perioda beigām, tabulā Nr.2 – informācija par 2013.gada 4.ceturksnī konstatētajām neatbilstībām tiešo vai pastarpināto valsts pārvaldes iestāžu, atvasināto publisko personu vai citu valsts iestāžu īstenotajos projektos un tabulā Nr.3 informācija par aktivitātēm, kurās konstatēto neatbilstību apjoms pret aktivitātēs pieprasīto finansējumu pārsniedz 2% līmeni, norādot riskantākās aktivitātes, jomas, kurām tiek veikta pastiprināta uzraudzība no VI un AI, SI puses.

8.1. Neatbilstības ar finansiālu ietekmi ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā ES fondos līdz 2013.gada 31.decembrim

Salīdzinājumā ar neatbilstību apjomu līdz 2013.gada 30.septembrim, tas ir pieaudzis par 4,0 milj. latu (5,7 milj. euro) jeb 7,1% (skatīt grafikā Nr.23). Analizējot datus par 2013.gadu kopumā, secināms, ka konstatēto neatbilstību apjoms pieaug pakāpeniski un saistāms ar intensitāti, kādā tiek īstenoti projekti. Lielākais kāpums vērojams komersantu īstenotajos projektos, kad pēc EK audita LIAA tika pieņemti lēmumi par konstatētām neatbilstībām 3,7 milj. latu (5,3 milj. euro) publiskā finansējuma apmērā DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātē „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai”

⁵⁶ Jebkurš LR vai ES tiesību akta pārkāpums, kas atbilst Padomes 2006.gada 11.jūlija Regulas (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par ES fondiem un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999, 2.panta 7.punktā noteiktajam.

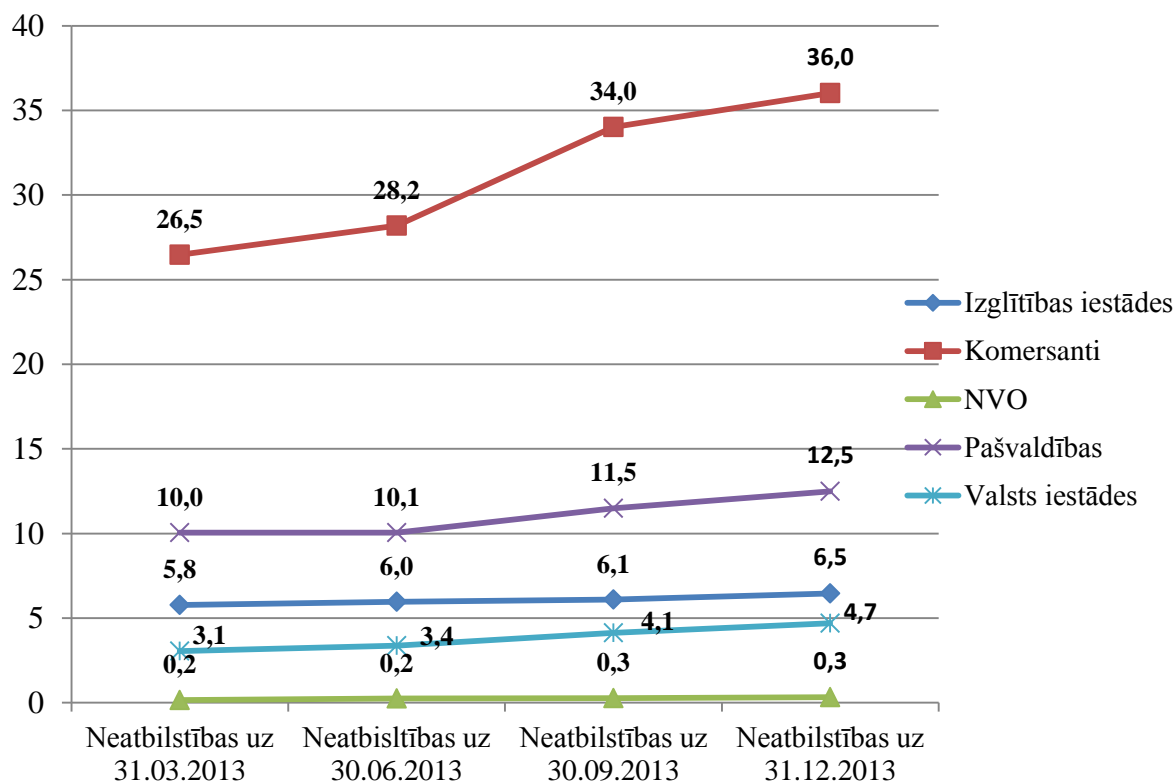
⁵⁷ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur tiek apkopota informācija par ES fondu vadlīnijām, metodikām un skaidrojumiem: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1099>

⁵⁸ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur tiek apkopota informācija par ES fondos konstatētām neatbilstībām: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1188>

(skatīt grafikā Nr.16). Detalizētāka informācija par problemātiku un risinājumiem Finanšu instrumentu aktivitātēs gan ESF, gan ERAF ietvaros tikusi skaidrota VI ziņojumos par 2013.gada otro un trešo ceturksni⁵⁹.

Grafikā Nr.22 apkopoti neatbilstību dati par 2013.gadu ceturkšņu un finansējumu saņēmēju griezumos.

Grafiks Nr.22 „2013.gads ceturkšņu un finansējumu saņēmēju tipu griezumā (milj. latu).”

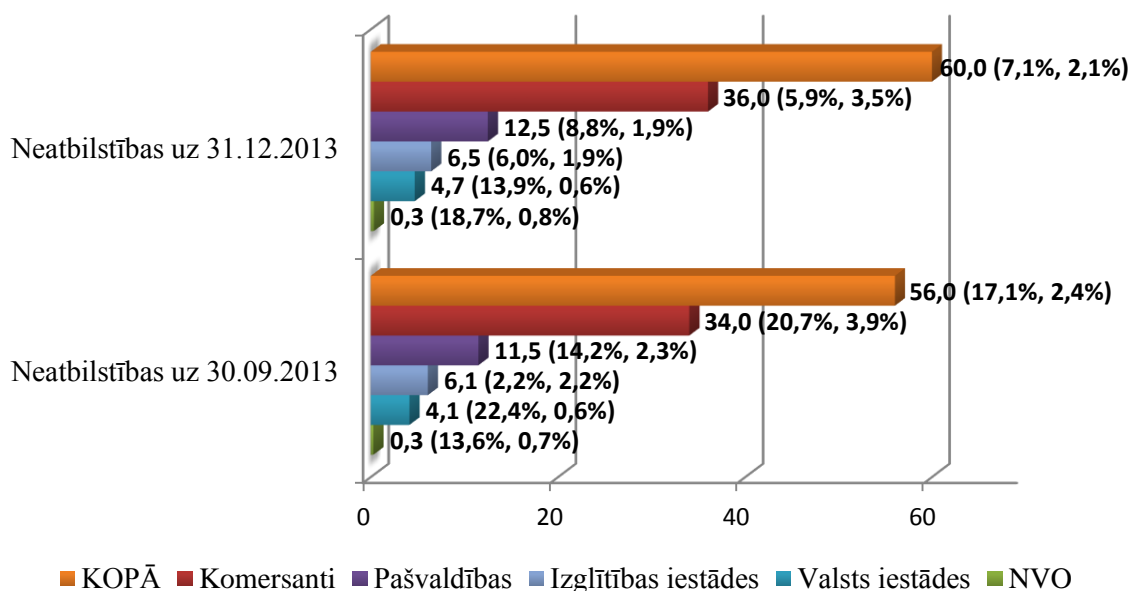
Līdz 2013.gada 31.decembrim neatbilstību apjoms veido 60,0 milj. latu (85,4 milj. euro) jeb 2,1% no kopējā finansējumu saņēmēju pieprasītā finansējuma (2,8 mljrd. latu (4 mljrd. euro)) (skatīt grafikā Nr.23)). Papildus jāņem vērā, ka kopējā neatbilstību analīzē tikušas iekļautas arī apjomīgas neatbilstības Finanšu instrumentu aktivitātēs 18,4 milj.latu (26,2 milj euro) apmērā, kurās finansējuma saņēmējs ir komersants un kurās nav konstatēta finansējuma saņēmēja vaina. Formāli lēmumi par neatbilstībām pieņemti 2013.gada 1.un 3.ceturksnī, kā arī atbrīvotais finansējums ticis pārdalīts citu aktivitāšu īstenošanai, piemēram, aktivitātei „Augstas pievienotās vērtības investīcijas”. Neatbilstību apjoma izmaiņās uz 2013.gada 31.decembri pret iepriekšējo pārskata periodu vērojamas pozitīvas tendences un tas ir samazinājies par 10,0% salīdzinājumā ar datiem uz 2013.gada 30.septembri. Lai arī kopējās tendences neatbilstību sadalījumā pa finansējuma saņēmēju tipiem turpina saglabāties iepriekšējo pārskata periodu līmenī, taču pozitīvi vērtējams

⁵⁹ VI ceturkšņa ziņojumi par ES fondu apguvi pieejami interneta vietnē: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=667>

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

krasais apjoma samazinājums (par 4,2 milj. latiem (6 milj. euro)) pārskata periodā konstatētajām neatbilstībām ar veidu „Cita neatbilstība”, kas liecina, ka ES fondu administrējošās iestādes ir precīzi identificējušas konstatētos pārkāpumus. Līdz ar to tiek nodrošināta iespēja veikt konstruktīvu analīzi. (skatīt grafiku Nr.24). Līdz pārskata perioda beigām kopumā atgūti bija 43,7 milj. latu (61,6 milj.euro) jeb 72,8% no kopējā neatbilstību apjoma. Ceturksnī atgūti 1,7 milj. latu (2,4 milj.euro) jeb 44,8% no pārskata periodā konstatētajām neatbilstībām.

Grafiks Nr.23 „Konstatētās neatbilstības sadalījumā pa finansējuma saņēmēju veidiem kumulatīvi uz 2013.gada 31.decembri un uz 2013.gada 30.septembri; milj. latu (% pieaugums pret iepriekšējo pārskata periodu – 2013.gada 30.septembri un 2013.gada 30.jūniju; % no kopējiem finansējuma saņēmēju pieprasītajiem maksājumiem uz 2013.gada 31.decembri un 2013.gada 30.septembri).”

Kopumā līdz 2013.gada 4.ceturkšņa beigām lielākoties neatbilstības konstatētas maksājumu pieprasījumu pārbaudēs un klasificētas kā „cita neatbilstība” vai „iepirkuma vai konkurences normu pārkāpums”.

2013.gada 4.ceturksnī vērojams mērens neatbilstību apjoma pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni. DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ietvaros 2013.gada 4.ceturksnī konstatēto neatbilstību kopapjoms bijis salīdzinoši neliels – 0,1 milj. latu (0,14 milj. euro) jeb 2,5% no 2013.gadā konstatēto neatbilstību kopējās summas. Neatbilstību rašanās veidu tendences skaita un apjoma ziņā ir mainījušās. 33,8% no neatbilstībām veido VARAM pārraudzībā esošajos pašvaldību īstenotajos projektos konstatētās neatbilstības. Vairāk nekā puse no neatbilstoši veikto izdevumu summas ir saistītas ar dažāda veida līguma pārkāpumiem, līguma nosacījumu neievērošanu. Būtiski projektos samazinājies iepirkuma vai konkurences normu pārkāpumu apjoms (8,0% no kopējās neatbilstības summas). Iepriekšējos ceturkšņos vidēji šāda veida neatbilstības sastādīja 30,0% no neatbilstības summas. Kopumā DP ietvaros secināms, ka līdz šim veiktie pasākumi neatbilstību apjoma samazināšanā vērtējami pozitīvi.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Saskaņā ar ESF projekta „Cilvēkresursu vadības informācijas tehnoloģiju sistēmas sistēmas izstrāde un ieviešana” (1DP/1.5.2.1.0/08/IPIA/SIF/002) finansējuma saņēmēja un plānotā labuma guvēja FM sniegto informāciju MK informatīvajā ziņojumā un pieņemto MK lēmumu⁶⁰ projekta izmaksas pilnībā tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem, izslēdzot izdevumus no deklarācijas EK. Neskatoties uz to, ka pēc būtības secināts, ka projekta īstenošanas pārskatīšana radusies no finansējuma saņēmēja neatkarīgu apstākļu dēļ, tie izdevumi, kas līdz šim veikti un deklarēti EK, formāli definējas kā neatbilstība un iestādēm jāveic darbības atbilstoši MK noteikumiem Nr. 740⁶¹, lai slēgtu lietu. Attiecīgi sadarbības iestāde SIF ir pieņēmusi nepieciešamo lēmumu, pamatojoties uz ko protokollēmumā tiek iekļauts punkts uzskatīt par atgūtiem projekta ietvaros konstatētos neatbilstošos izdevumus 85 685 euro (60 220,02 latu) apmērā. Tāpat iepriekš minētais skaidro, ka šajā gadījumā nav nepieciešamas papildus dienesta pārbaude. Šie izdevumi netiks iekļauti neatbilstību analīzē (vai skatīti atsevišķi), jo nav uzskatāmi par neatbilstības gadījumu pēc būtības.

DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros 2013.gada 4.ceturksnī kopējais konstatēto neatbilstību apjoms ir 0,5 milj. latu (0,72 milj. euro), jeb 2,18% no 2013.gadā konstatēto neatbilstību kopsummas, kas ir četras reizēs mazāk nekā iepriekšējā ceturksnī (8,9% no kopējas 2013.gadā konstatēto neatbilstību summas). Lielāka neatbilstību daļa, jeb 48% no neatbilstoši veikto izdevumu summas, ir saistīta ar iepirkuma vai konkurences normu pārkāpumiem, savukārt 35% veido pārkāpumi, kuri ir saistīti ar finanšu saņēmēju nespēju pildīt līguma vai vienošanās nosacījumus. Neatbilstības, kas saistītas ar aizdomām par krāpšanu, šajā ceturksnī DP ietvaros netika konstatētas. Kopumā, ņemot vērā ceturkšņa neatbilstības summas samazinājumu salīdzinot ar 2013.gada 3.ceturksni, var secināt, ka DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros situācija ir uzlabojusies. Tomēr, atsevišķi ir jāpievērš uzmanība neatbilstībām prioritātē „Zinātne un inovācijas”, kur 46% no kopējo neatbilstību skaita ceturksnī ir saistītas ar darbinieku atalgojumu, komandējumu izmaksām vai atvaļinājumiem. Neskatoties uz to, ka šāda veida neatbilstības veido tikai 3% no neatbilstoši veikto izdevumu summas, ir nepieciešami uzlabojumi, jo tās ir tiek regulāri identificētas.

DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros kopumā vērojami uzlabojumi un neatbilstību apjoma pret maksājumu pieprasījumiem samazinājums, izņemot IKT un izglītības jomās, kur konstatētas lielākās neatbilstības 2013.gada 4.ceturksnī un par kurām jāziņo EK/OLAF. Neatbilstības ir projektos, par kuriem līgumi noslēgti pārsvarā 2008.-2010.gadā, iepirkumu pārkāpumu dēļ, tas ir, izvirzīti tādi pieredzes kritēriji, kas nepamatoti ierobežo konkurenci, mainīta samaksas kārtība, kā arī iepirkti papildu darbi, aizstāti būvmateriāli u.tml.

Pārskata periodā līdzīgi kā iepriekš ir vairākas aktivitātes, kurās neatbilstību apjoms pret aktivitātē iesniegtajiem maksājumu pieprasījumiem pārsniedz 2% būtiskuma līmeni. 2013.gada 4.ceturksnī situācija salīdzinājumā ar 3.ceturksni nav būtiski mainījusies, un papildus jau esošajām aktivitātēm, kurās neatbilstību apjoms pārsniedz iepriekš minēto

⁶⁰ MK 2014.gada 14. janvāra sēdes protokollēmums (prot. Nr.2, 26.§)

⁶¹ MK 2010.gada 10. augusta noteikumi Nr.740

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

līmeni klāt ir pieskaitāma aktivitāte „NVO administratīvās kapacitātes stiprināšana”. Lai gan neatbilstību apjoms 2013.gada 4. ceturksnī nav strauji pieaudzis šajā aktivitātē, 2% būtiskuma līmeņa sasniegšana saistāma ar finansējuma saņēmēja (biedrības, nodibinājumi) specifiku. Šajā aktivitātē visbiežāk konstatētās neatbilstības ir dažādi līguma pārkāpumi, dokumentācijas neesamība, MK noteikumu pārkāpumi. Detalizēta informācija pieejama ES fondu interneta vietnē⁶² tabulā Nr.3. Tās, galvenokārt, ir aktivitātes, kurās tiek īstenoti apjomīgu investīciju projekti, projektu, kuru īstenošana ietver būvniecības darbu veikšanu, ražošanas līniju un citu tehnoloģiju iepirkšanu uzņēmumu darbības diversificēšanai vai modernizēšanai. Līdz ar to VI ir lūgusi AI un SI pastiprināti pievērst uzmanību šīm aktivitātēm un turpināt veikt preventīvos pasākumus neatbilstību rašanās riska mazināšanai. Līdz šim iestādes regulāri un pēc nepieciešamības nodrošina dažādas preventīvas darbības ar iepirkumu pārkāpumiem saistītu neatbilstību mazināšanai:

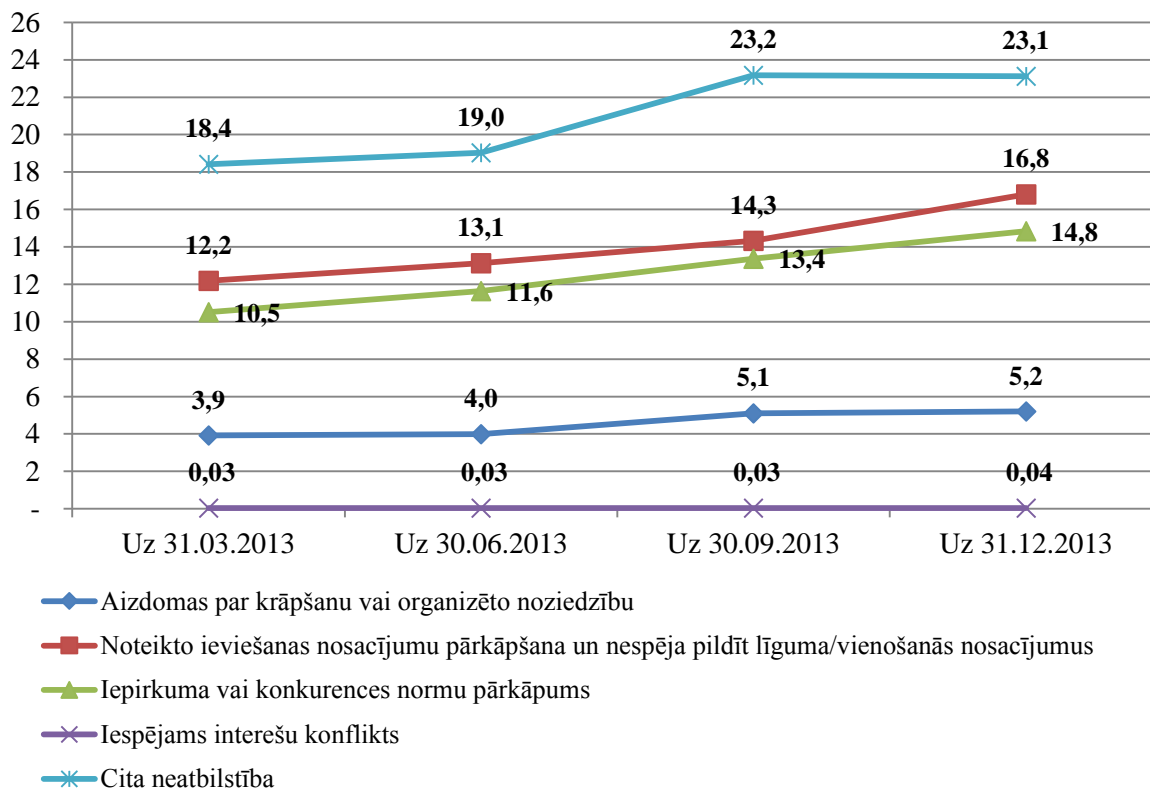
1. individuālas konsultācijas;
2. biežāk pieļauto kļūdu un to novēršanai veicamo darbību apkopojumu publicēšana;
3. iepirkumu dokumentācijas pirmspārbaudes;
4. informatīvi semināri konkrētām finansējuma saņēmēju grupām.

Svarīgi ir analizēt neatbilstību rašanās iemeslus, tādējādi attīstot darbības turpmāku neatbilstību rašanās risku novēršanai. Attiecīgi secināms, ka pārsvarā neatbilstības iepirkumu jomā saistītas ar būtisku grozījumu veikšanu jau noslēgtos iepirkuma līgumos, kā arī vienlīdzīga principa pārkāpums iepirkumā, tāpat pārkāpumi saistāmi ar papildu darbu veikšana un termiņa pagarināšana bez atbilstošas iepirkuma procedūras u.c. Papildus 2013.gadā no ES fondu administrējošo iestāžu puses dažādās sanāksmēs, kā arī informatīvajos ziņojumos vērsta uzmanība uz problēmām būvniecības nozarē, kas ietekmē arī veiksmīgu un efektīvu ES fondu projektu ieviešanu un rada neatbilstības, par ko netiek saņemts ES fondu finansējums. VI, reaģējot uz iestāžu konstatējumiem, saskaņā ar MK 2013.gada 19.novembra protokollēmuma 66.paragrāfa (prot. Nr.61, 66 §) 13.punktu ir aicinājusi EM kā nozares AI sadarbībā ar citām ES fondu administrēšanā iesaistītajām institūcijām, nepieciešamības gadījumā iesaistot būvniecības nozares ekspertus, līdz 2014.gada 30.jūnijam izstrādāt un iesniegt MK informatīvo ziņojumu, ietverot tajā izvērtējamu par konstatētajiem būvniecības kvalitātes trūkumiem, to rašanās iemesliem un sniegt priekšlikumus turpmākai rīcībai būvniecības nozares sakārtošanā un problēmjaudājumu risināšanā. Gan 2013.gada noslēgumā, gan 2014.gadā norit aktīvs darbs no visu iesaistīto iestāžu puses pie nozares sakārtošanas jautājumiem un neatbilstību apjoma samazināšanas ar būvniecību saistītos ES fondu projektos. 2014.gada 29.janvārī starp ES fondu administrēšanā iesaistītajām iestādēm notika sanāksme par plānotajām izmaiņām normatīvajā regulējumā būvniecības jomā. Savā redzējumā dalījās EM. Plašāka informācija par konkrētiem plānotiem pasākumiem un rīcībām būs pieejama pēc sanāksmes protokola saņemšanas no EM. Grafikā Nr.24 apkopoti neatbilstību dati par 2013.gadu ceturkšņu un neatbilstību veidu griezumos.

⁶² ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur tiek apkopota informācija par ES fondos konstatētām neatbilstībām: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1188>

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

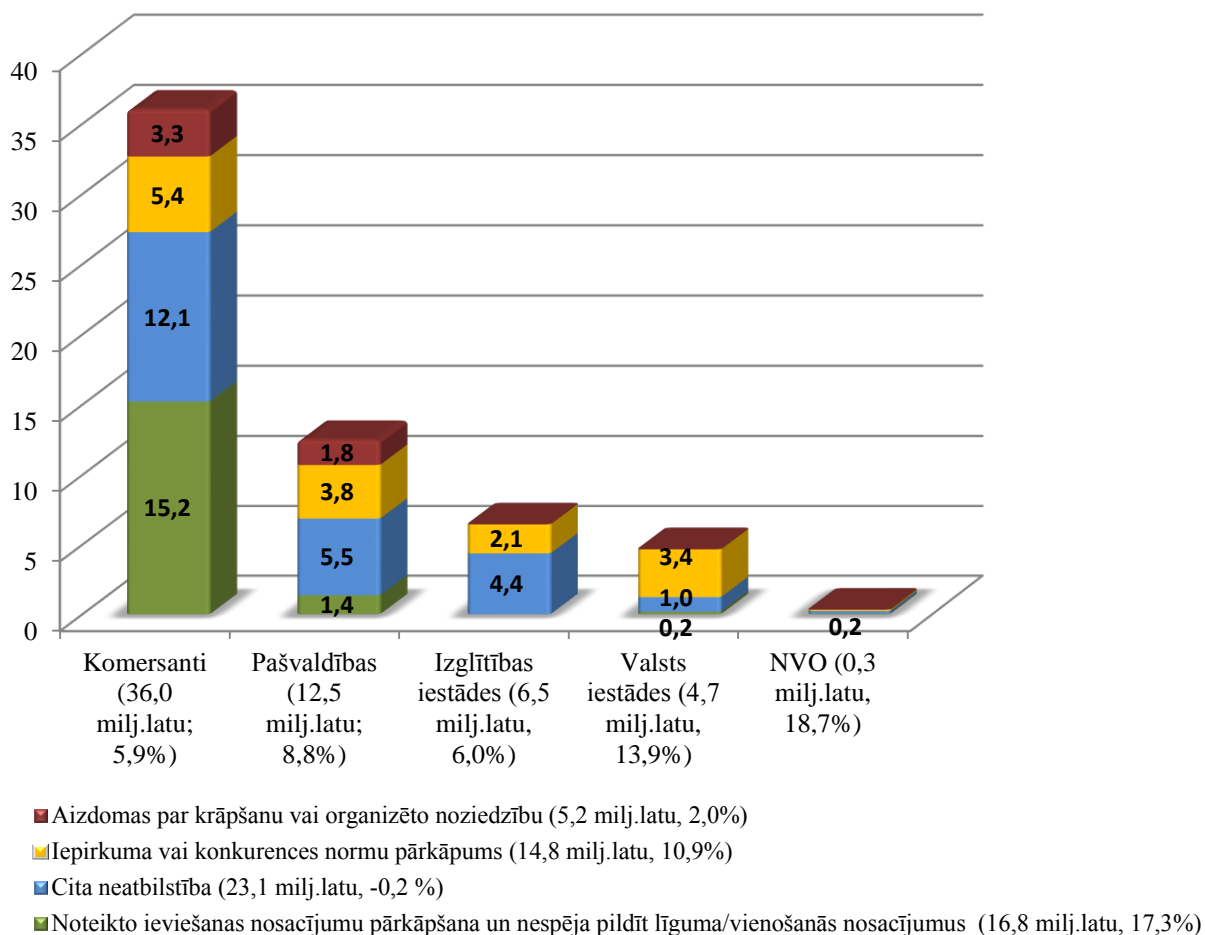
Grafiks Nr.24 „Konstatētās neatbilstības sadalījumā pa neatbilstību veidiem uz 2013.gada 31.decembri ceturkšņu griezumā, milj. latu.”

Kā redzams grafikā Nr.24 un kā skaidrots iepriekš, lielais neatbilstību pieaugums 2013.gada 3.ceturksnī saistīts ar LIAA pieņemtiem lēmumiem par konstatētām neatbilstībām 3,7 milj. latu (5,3 milj. euro) publiskā finansējuma apmērā DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātē „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai” pēc EK audita. Pozitīvi vērtējams, ka uz 2013.gada 31.decembri samazinājies neatbilstību procentuālais apjoms aizdomām par krāpšanu vai organizēto noziedzību (8,7% no kopējā neatbilstību apjoma). Salīdzinājumam uz 2012.gada 31.decembri šis rādītājs bija 14,1%. Par šiem gadījumiem informācija ir sniegta tiesībsargājošajās institūcijās nepieciešamās izmeklēšanas veikšanai. Kopumā DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros 2013.gadā konstatēti 12 krāpšanas gadījumi (2012.gadā tikai 1), no tiem 8 saistīti ar viltotajām izziņām (skat. zemāk detalizētāk), 3 saistīti ar pašvaldību pārkāpumiem iepirkumu procedūras laikā ar mērķi piešķirt tiesības konkrētam uzņēmumam veikt darbus un 1 gadījums saistīts ar pretendenta viltotu bankas izziņu. Visi neatbilstību gadījumi nav slēgti, izņemot pēdējo.

Detalizēta informācija par 2007 – 2013.gada plānošanas periodā konstatēto neatbilstību apjomu dalījumā pa finansējumu saņēmēju veidiem un neatbilstību veidiem apkopota ziņojuma grafikā Nr.25.

Grafiks Nr.25 „Konstatētās neatbilstības sadalījumā pa finansējuma saņēmēju veidiem un neatbilstību veidiem uz 2013.gada 31.decembri, milj. latu (% no kopējā neatbilstību apjoma, neatbilstību % pieaugums pa neatbilstību veidiem salīdzinājumā ar datiem uz 2013.gada 30.septembri).”

Joprojām viens no biežākajiem neatbilstību veidiem finansējuma saņēmēju īstenotajos projektos ir iepirkuma vai konkurences normu pārkāpumi, kā arī noteikto ieviešanas nosacījumu pārkāpšana un nespēja pildīt līguma vienošanās nosacījumus. Lai nodrošinātu padziļinātu finansējuma saņēmēju, kā arī ES fondu administrēšanā iesaistīto institūciju darbinieku izpratni par galvenajiem neatbilstību rašanās iemesliem un to mazināšanas iespējām, IUB interneta vietnē regulāri tiek aktualizēta informācija par biežāk sastopamajām kļūdām ES fondu projektu iepirkumos, kā arī normatīvo aktu skaidrojumi.

Lai pilnveidotu kontroles un mazinātu iepriekš minēto pārkāpumu skaitu un apjomu ES fondu projektu ietvaros, VI ik gadu pārskata un pilnveido PPIV metodoloģiju, riska noteikšanas kritērijus, ņemot vērā līdzšinējos konstatējumus un praksi. Tādā veidā koncentrējot kontroles uz riskantākajām jomām.

DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” attiecībā uz krāpšanās gadījuma lietu, ko izmeklē Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB), saistībā ar konstatējumu par izsniegtu viltotu VID izziņu, ko iepirkuma konkursa pretendents izmantoja, lai atbilstu

iepirkumu vērtēšanas kritērijiem, kā rezultātā tā uzvarēja vairākos Daugavpils pilsētas un novada domes, Līksnas, Kalkūnes un Demenes pagasta pārvaldes un VARAM rīkotajos publiskajos iepirkumos (14 iepirkumi), kas līdzfinansēti no ERAF un ES lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, VI elektroniskajā sarakstē AI un SI izteica priekšlikumu izvērtēt iespēju pagarināt neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu līdz brīdim, kad KNAB pieņems lēmumu par izmeklēšanas rezultātiem. Vienlaikus, VI atkārtoti oficiāli komunicē ar EK par finanšu korekcijas piemērošanas interpretēšanu projektos, kuros konstatēti krāpšanas gadījumi ne finansējuma saņēmēja tiešas rīcības dēļ. Kamēr nav saņemts EK saskaņojums labvēlīgākai rīcībai, iestādēm un finansējuma saņēmējiem jārikojas saskaņā ar finanšu korekciju piemērošanas vadlīnijām attiecībā uz gadījumiem, kad konstatētas krāpnieciskas darbības.

Attiecībā uz Naukšēnu novada pašvaldības neatmaksātajiem neatbilstoši veiktajiem izdevumiem 3 tūkst.latu (4,3 tūkst.euro) apmērā, kas radušies projekta „Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana Naukšēnu vidusskolā” īstenošanas laikā, Naukšēnu novada pašvaldība nav atsaukusies nedz uz vairākkārtējiem VIAA aicinājumiem, ne arī uz MK⁶³ aicinājumu atmaksāt visu neatbilstoši veikto izdevumu summu, vienlaikus ir sniegusi neviennozīmīgas atbildes uz VARAM vēstulēm, kurās ministrija ir lūgusi pašvaldību sniegt skaidrojumu par neatbilstoši veikto izdevumu atmaksas kavējumu iemesliem. Par šo gadījumu ir ziņots arī iepriekšējos ziņojumos. Naukšēnu novada pašvaldība atsakās atmaksāt, jo nepiekrīt konstatējumiem saistībā ar to, ka iepirkuma komisijas locekļi vienlaicīgi bija iepirkuma pretendenti un piedalījās lēmuma pieņemšanā, konkursa rezultātā izvēlētais pretendents projekta vadītāja un iepirkuma speciālista pienākumu veikšanai neatbilst visām tehniskajā specifikācijā izvirzītajām prasībām, un noslēgtais līgums par papildus būvdarbiem nav uzskatāms par neparedzētiem apstākļiem, par ko piemērota 25% finanšu korekcija. VI ir lūgusi VARAM kā pašvaldību darbību parrauga institūciju iesaistīties jautājuma risināšanā, nepieciešamības gadījumā rīkojot kopīgu sanākumi visām saistītajām pusēm, tai skaitā pieaicinot pārstāvjus no VI un Latvijas pašvaldību savienības.

EK, veicot pēcuzaudzības perioda pārbaudi VVD projektā „Pazemes ūdens hidroģeoloģisko novērojumu programmas pilnveidošana, urbumu aprīkošana ar ūdens līmeņa mērītājiem Gaujas un Daugavas upju sateces baseinos”, konstatēja iepirkumu procedūru pārkāpumus, kas iekļauti EK 20.12.2012. gada ziņojumā. Saskaņā ar MK 10.08.2010. noteikumiem Nr.740 VVD jāatmaksā valsts budžetā neatbilstoši veikto izdevumu summu 31 007,35 latu (44 119,48 euro), kas līdz šim nav saņemta. VVD ir informējis, ka nepiekrīt lēmumam par piemēroto finanšu korekciju, papildus norādot, ka VVD kā valsts budžeta finansētai tiešās pārvaldes iestādei 2013.gadā nav piešķirti valsts budžeta līdzekļi neatbilstoši veikto izdevumu atmaksai. VARAM ir apstiprinājis, ka šādi izdevumi VVD rīcībā nav pieejami, attiecīgi ziņojuma protokollēmumā ir iekļauta informācija par VVD īstenotā projekta ietvaros neatmaksātajiem neatbilstoši veiktiem

⁶³ Saskaņā ar 2012.gada 4.decembra MK sēdes protokolu Nr.68 34.§ 11.punktu Naukšēnu novada pašvaldība tika aicināta atmaksāt ES fonda projekta "Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana Naukšēnu vidusskolā" ietvaros neatbilstoši veiktos izdevumus 3 076,71 latu apmērā. FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

izdevumiem. VARAM informē, ka saskaņā ar MK noteikumu Nr.740 nosacījumiem veiktās atgūšanas darbības nav sekmīgas, bet, lai šo gadījumu varētu slēgt, protokollēmumā tiek piedāvāts uzskatīt šo summu 31 007,35 latu (44 119,48 euro) par atgūtu.

Vienlaikus, jāatzīmē, ka attiecībā uz VVD projektu īstenošanas kapacitāti ir konstatējams sistēmisks trūkums, ko apliecina problēmas ERAF projektos „Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi”, „Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves sanācijas projekts, 1.kārta”, kā arī neatbilstības 138,5 tūkst.latu (197 tūkst.euro) apmērā 3 projektos⁶⁴, kas galvenokārt saistītas ar iepirkuma pārkāpumiem vai projektu neatbilstošu īstenošanu, kā arī neatbilstība Latvijas un Šveices sadarbības programmas VVD īstenotajā projektā „CH05 Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija - Sarkandaugavas teritorijā”. Līdz ar to VARAM dots arī sniegt kompleksu VVD kapacitātes izvērtējumu un priekšlikumus situācijas risināšanai, t.sk. nodrošinot, ka tiek veikta dienesta pārbaude saskaņā ar MK 08.03.2011. sēdes protokollēmuma Nr.14, 21.§ ceturto punktu⁶⁵.

Papildus ziņojuma protokollēmumā tiek iekļauta informācija par Bauskas novada pašvaldības iestādes „Mežotnes pagasta pārvalde”, Līvānu novada domes, Madonas novada pašvaldības un Valkas novada domes īstenotajiem projektiem, kuros pārskata periodā konstatēti būtiski normatīvajos aktos⁶⁶ noteikto normu pārkāpumi⁶⁷. ES fondu interneta vietnē⁶⁸ pieejama plašāka informācija par pašvaldībām, kurās konstatēti ievērojamākie neatbilstību apjomi.

Analizējot zaudējumus valsts budžetam pārskata periodā, kas ir neatbilstības, kuras konstatētas tiešo vai pastarpināto valsts pārvaldes iestāžu, atvasināto publisko personu vai citu valsts iestāžu īstenotajos projektos, tai skaitā pašvaldību īstenotajos projektos, kā arī citi neatbilstošie no budžeta veiktie izdevumi, par ko netiks saņemts ES līdzfinansējums, secināms, ka kopumā valsts budžetam pārskata periodā radīti zaudējumi 2,2 milj. latu (3,1 milj. euro) apmērā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu neatbilstību apjoms šo finansējuma saņēmēju īstenotajos projektos samazinājies par 0,6 milj. latu (0,85 milj. euro). Izdevumi tiek atgūti, tos ieturot no kārtēja/nākamā maksājuma, norakstot, atgūstot un ziņojot MK. Papildus zaudējumus valsts budžetam rada neatbilstības, kuras konstatētas komersantu un NVO īstenotajos projektos, ja tos nav iespējams atgūt.

⁶⁴ „Vienotas vides informācijas sistēmas izveide - 2.etaps”, „Virszemes ūdens un hidroloģiskā monitoringa sistēmas pilnveidošana Latvijā atbilstoši ES Ūdens struktūrdirektīvas 2000/60/EC prasībām” un „Pazemes ūdens hidroģeoloģisko novērojumu programmas pilnveidošana, urbumu aprīkošana ar ūdens līmeņa mērītājiem Gaujas un Daugavas upju sateces baseinos”.

⁶⁵ Gadījumos, kad konstatēti neatbilstoši veikti izdevumi valsts budžeta iestādes īstenotajā projektā apmērā virs 85 latiem, attiecīgajai iestādei veikt dienesta pārbaudi atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 35.panta pirmajai daļai un pēc dienesta pārbaudes atzinuma saņemšanas, ja nepieciešamas, ierosināt disciplinārlietu pret atbildīgajām amatpersonām un pārvaldes amatpersonām. Disciplinārlietas tiek ierosinātas saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu un Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārbildības likumu.

⁶⁶ Ministru kabineta noteikumi par konkrēto aktivitāšu īstenošanu

⁶⁷ Saskaņā ar 2012.gada 25. septembra MK sēdes protokola Nr.5 21. § 3.punktā minēto MK ceturkšņa ziņojumos pēc nepieciešamības tiek iekļauta informācija par ceturksnī konstatētajiem būtiskākajiem neatbilstību gadījumiem pašvaldību īstenotajos projektos.

⁶⁸ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909> FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

Lai samazinātu neatbilstību apmēru tiešo vai pastarpināto valsts pārvaldes iestāžu, atvasinātu publisku personu vai citas valsts iestāžu īstenotajos projektos, atbilstoši MK 2011.gada 8.marta sēdes protokollēmuma (protokols Nr.14, 21.§) ceturtajam punktam tiek ierosināts piemērot ierēdņu disciplinārbildības principus. Attiecīgi informācija par ierosināto dienesta izmeklēšanu un disciplinārlietu skaitu apkopota tabulā Nr.3.

Tabula Nr.3 „Ierosināto dienesta izmeklēšanu un disciplinārlietu skaits 2013.gadā, saistībā ar konstatētajām neatbilstībām valsts budžeta iestāžu īstenotajos projektos, kuri līdzfinansēti no ES fondu 2007. – 2013.gada plānošanas perioda, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un Latvijas Šveices sadarbības programmām.”

Resors	Neatbilstību skaits virs 85 latiem (summa latos)*	Ierosināto izmeklēšanu skaits*	Ierosināto disciplinārlietu skaits*
IZM	64 (382 909,12)	55	0
VM	20 (404 020,60)	20	0
LM	30 (615 461,96)	19	1 (noslēgusies ar disciplinārsodu)
EM	4 (41 142,47)	4	0
SM	1 (168 476,36)	1	0
VARAM	4 (144 393,72)	4 ⁶⁹	0
TM	2 (9 624,56)	1	0
IeM	2 (4 818,56)	2	0
ZM	0	0	0
FM	0	0	0
SIF	0	0	0
KM	0	0	0

*Atbilstoši iestāžu sniegtai informācijai.

Kopumā par dienesta izmeklēšanu un disciplinārlietu ierosināšanu secināms, ka lielākā daļa iestāžu veic dienesta izmeklēšanas par konstatētajām neatbilstībām. Jautājums pārrunāts FM 2013.gada ceturkā ceturkšņa neatbilstību darba grupas sanāksmē. Arī turpmāk jautājumi par dienesta pārbaūžu veikšanu pēc nepieciešamības tiks izskatīti ceturkšņa neatbilstību darba grupas sanāksmēs.

7.2 Neatbilstības EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un Šveices programmas ietvaros

EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentos Valsts kase par neattiecināmiem izdevumiem atzina 1 795 latus (2 554 euro) - konstatētie pārkāpumi ir dažāda veida (nozāres ministriju) programmu apsaimniekotāju administratīvie pārkāpumi.

Šveices programmā CFLA un Valsts kase līdz gada beigām par neattiecināmiem izdevumiem kopumā ir atzinušas 109,4 tūkst. latu (155,7 tūkst. euro) jeb 0,3% no pieejamā

⁶⁹ VVD uzsācis dienesta izmeklēšanu 2013. gadā

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

kopējā publiskā finansējuma – galvenokārt konstatēti pārkāpumi iepirkumu jomā un dažādi administratīvie pārkāpumi.

7.3 Neatbilstības citās programmās

PHARE programmas projekta LE0005 „Kanalizācijas pakalpojumu attīstība Aizputē un Grobiņā, ietvaros⁷⁰, ņemot vērā, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija pēc būtības nepiekrīt Eiropas Komisijas piemērotajai finanšu korekcijai, pamatojoties uz to, ka projekta īstenošanas laikā no EK nebija sniegti skaidri norādījumi, vienlaikus, lai novērstu papildus finansiālos zaudējumus, administratīvo un resursu slogu strīdā ar EK, Latvijas valsts bija piekritusi finanšu korekcijai un veikusi līdzekļu atmaksu EK normatīvos aktos noteiktā kārtībā (no VARAM, kā vecākā nozares amatpersonas programmas administrēšanā) budžeta līdzekļiem atbilstoši mērķim. Tā kā VARAM nepiekrīt pārkāpumu esamībai pēc būtības, attiecīgi viennozīmīgi nav konstatējama finansējuma gala saņēmēja vaina un atbildība. Vienlaikus, vadoties no PHARE reglamentējošo tiesību aktu prasībām⁷¹, kas neparedz citu kārtību līdzekļu atgūšanai, VARAM, neskatoties uz to, ka nepiekrīt pārkāpumu esamībai⁷², regresa kārtā vērsās pie Aizputes novada domes un Grobiņas novada domes kā sākotnējo projekta ietvaros radīto labumu pārņēmējām⁷³ un saņēma atbildes, ka tās nepiekrīt pārkāpumiem un to rīcībā nav finansējuma atmaksas veikšanai. Attiecīgi, VARAM sadarbībā ar FM ierosina līdzekļus, kas tika piešķirti projekta ietvaros neatbilstoši veikto izdevumu 471 745,75 *euro* apmērā atmaksai Eiropas Komisijai, pamatojoties uz ko protokollēmumā tiek iekļauts punkts uzskatīt par atgūtiem un finansējamiem no valsts budžeta līdzekļiem, pamatojoties uz izdevumu piedziņas turpināšanas nelietderības un izmaksu samērīguma apsvērumiem, kā arī balstoties uz analogiju ar Eiropas Savienības struktūrfondu ieviešanas praksi attiecībā uz neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu gadījumos, kad neatbilstoši veiktie izdevumi ir konstatēti projektos, ko īsteno no valsts budžeta finansētas iestādes un, kad izdevumus nav iespējams ieturēt vai atgūt citā veidā.”

⁷⁰ Projekts tika īstenots pamatojoties uz 2002.gada 19.decembra starp Vides ministriju un Aizputes pilsētas domi, un Grobiņas pilsētas domi noslēgto vienošanos.

⁷¹ 2006.gada 15.jūnija likums „Eiropas Savienības finanšu instrumentu PHARE programmas un Pārejas programmas likums” un uz tā pamata izdotajos tiesību aktos noteiktās procedūras par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanas kārtību no finansējuma saņēmēja.

⁷² Vadoties no 1994.gada 19.maija likumā „Par pašvaldībām” noteiktā attiecībā uz pašvaldību funkcionālo padotību, pašvaldību darbības pārraudzību, likumā noteiktajām funkcijām un to veikšanas kārtību, tai skaitā attiecībā uz Eiropas Savienības vai citu ārvalstu finanšu instrumentu projektu īstenošanu.

⁷³ Atbilstoši 2008.gada 18.decembra likuma „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” pārejas noteikumu 13.punktam.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

9. ES fondu ieviešanas, vadības, kontroles un uzraudzības sistēmas darbība un pasākumi tās pilnveidošanai

9.1. Veiktie pasākumi ES fondu vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai

Galvenie 2013.gada 4.ceturksnī paveiktie pasākumi ES fondu vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai ir šādi:

Metodoloģiskā atbalsta stiprināšana ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm ar mērķi nodrošināt vienotu praksi starp iestādēm un mazināt neatbilstoši veikto izdevumu rašanās risku:

- 1) *Vadlīnijas Nr.12.2. „Eiropas Savienības fondu vadošās iestādes metodika pārbaudu veikšanai Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā 2007. -2013.gada plānošanas periodā”*

Vadlīnijās precizēts lielo projektu riska līmenis, ieviestas „nepilnās” pārbaudes, kas nodrošina iespēju pārliecinātos par kādu noteiktu aspektu, nevis visiem pārbaudēm noteiktajiem standarta kritērijiem. Tāpat vadlīnijās nostiprināta VI izstrādātās dubultfinansējuma matricas izmantošana nepieciešamība, noteikti kritēriji kādā veidā AI un SI pārliecināties par finansējuma saņēmēja sniegtās informācijas par gūtajiem ieņēmumiem faktisko situāciju, kā arī nostiprināta nepieciešamība pēcpārbaudē pārliecināties arī par horizontālās prioritātes „Ilgtspējīga attīstība” ietvaros noteikto vides aizsardzības prasību ievērošanu atbilstoši līgumā vai vienošanās par projekta īstenošanu paredzētajam. Attiecībā uz pārbaudu rezultātiem vadlīnijas izšķir trīs veidus - pozitīvs, ar iebildumiem vai negatīvs, tādā veidā nostiprinot vienotas prakses nepieciešamību. Atbilstoši auditos konstatētajam paplašināta sadaļa par finanšu vadības instrumentiem, nosakot nepieciešamību, veicot pārbaudi attiecībā uz finanšu vadības instrumentiem, izlases veidā veikt pārbaudes arī projekta īstenošanas vietā pie finansējuma saņēmēja. Attiecībā uz valsts atbalsta pārbaudi ietverts nosacījums, ka vadlīniju 8.pielikumam ir ieteikuma raksturs, kā arī ir noteikti kontroljautājumi, lai pārliecinātos, ka atbalsts nav konstatējams aktivitātēs/apakšaktivitātēs un projektos, kuros tas nav ticis plānots.

- 2) *Vadlīnijas Nr.10.6. „Vadlīnijas, kas nosaka horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību 2007.-2013.gada plānošanas periodā”*

Sadarbībā ar VARAM aktualizētajās vadlīnijās veiktas izmaiņas attiecībā uz 1. pielikuma horizontālo prioritāti „Ilgtspējīga attīstība” veiktas saistībā ar 1. aktivitāšu/apakšaktivitāšu līmenī aktualizētu informāciju darbības programmās un to papildinājumos, veiktiem grozījumiem MK noteikumos (piemēram, projekta 2. kārtā, mainījušies izvērtēšanas kvalitātes kritēriji), aktivitātes/apakšaktivitātes ieviešanas apturēšanu un tehnisku precizējumu veikšanu.

Visas VI izstrādātās vadlīnijas, metodikas un skaidrojošie materiāli pieejami ES fondu interneta vietnē⁷⁴.

Normatīvās bāzes stiprināšana ES fondu ieviešanā

- 1) *Grozījumi MK 2010.gada 16.februāra noteikumos Nr.140 „Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā”*

2013.gada decembrī izskatīšanai VSS iesniegts projekts grozījumiem MK 2010.gada 16.februāra noteikumos Nr.140 „Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā”, kas paredz nosacījumus, kādos gadījumos SI vai AI varēs veikt daļēju PPĪV, ka lielajiem projektiem projekta riska līmeni nevērtē, tiem riska līmeni nosaka uzreiz kā augstu, kā arī AI vai SI, veicot pārbaudi, jāpārlicinās par līgumā vai vienošanās par projekta īstenošanu noteikto prasību ievērošanu attiecībā uz horizontālām prioritātēm. Papildus minētajos noteikumos precizēts apakšpunkts, nosakot, ka SI vai AI, pamatojoties uz tās veikto ES fonda projekta risku izvērtējumu, pēc līguma vai vienošanās noslēgšanas ar finansējuma saņēmēju veic PPĪV vismaz reizi projekta īstenošanas gadā augsta riska projektiem, kā arī nosakot, ka VI vai SI, informējot par pārbaudes rezultātiem, ir tiesīga noteikt atbildīgo par ieteikumu ieviešanas uzraudzību.

VI kontroļu un virsuzraudzības stiprināšana

Pārskata periodā VI līdz šim veikto deleģēto funkciju pārbažu ietvaros, kā arī piedaloties virspārbaudēs ES fondu projektu īstenošanas vietās novērotāja statusā un veikto PPIV ietvaros kopumā guvusi pārliecību, ka vadības un kontroles sistēma darbojas atbilstoši, bet nepieciešami atsevišķi uzlabojumi, par ko ir arī ar iestādēm saskaņoti rīcības plāni.

9.2. Plānotie pasākumi vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai

Metodoloģiskā atbalsta stiprināšana ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm

- 1) *Vadlīnijas Nr.10.10 „Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu Eiropas Savienības fondu finansētajos projektos”*

2013.gada 19.decembrī EK apstiprināja jaunas vadlīnijas finanšu korekciju piemērošanai, kas paredz stingrākas līdzšinējās prasības. Jaunās vadlīnijas nosaka līdzīgus principus gan Publisko iepirkumu likuma subjektiem gan tiem, kuriem piemēro regulējumu par pasūtītāja finansētiem projektiem. Kopumā nepieciešams precizēt vadlīnijas atbilstoši jaunajām EK vadlīnijām, kā arī papildināt tās ar dažāda veida proporcionālo korekciju piemērošanas gadījumiem, īpaši izdalot gadījumus iepirkumos virs un zem normatīvajos aktos noteiktajiem sliekšņiem, tādā veidā nodrošinot iesaistīto iestāžu izpratni par korekciju piemērošanas specifiku dažādu pārkāpumu gadījumā. Papildus tiks skaidri noteikta

⁷⁴ ES fondu interneta vietnes sadaļā „Vadlīnijas un skaidrojumi”: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=613> FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

vadlīniju piemērošana arī EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un Šveices programmās. Tāpat vadlīnijās noteikti proporcionālo finanšu korekciju apmēri par pārkāpumiem iepirkumu jomā.

- 2) *Vadlīnijas Nr.10.11. „Vadlīnijas ziņošanai par Eiropas Savienības fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2007.- 2013.gada plānošanas periodā”*

Plānots iekļaut detalizētākus skaidrojumus par neatbilstību ievadi VIS.

- 3) *Vadlīnijas Nr.10.7. „Vadlīnijas par projekta attiecināmo izmaksu pamatojošiem dokumentiem”*

Plānots iestrādāt precizējumus attiecībā uz tirgus izpētes dokumentēšanu, obligāti iesniedzamo pamatojošo dokumentu apjomu utt.

Normatīvās bāzes stiprināšana ES fondu ieviešanā

Informācija par plānotajām un veiktajām darbībām attiecībā uz jauno 2014. – 2020.gadu plānošanas periodu sniegta 10.sadaļā „Jaunais ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periods”.

Elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas un atalgojuma daļas attiecināšanas ieviešana ES fondu vadībā iesaistītajās institūcijās

Kopumā atalgojuma daļas attiecināšanas ieviešana ES fondu vadībā iesaistītajās institūcijās tiek plānota saskaņā ar 2014.-2020.gada plānošanas perioda ieviešanas laika grafiku.

Papildus, lai nodrošinātu gatavību izsekojamai dalītai darbalaika atlīdzības sistēmai, FM ietvaros tiek izstrādātās funkciju klasifikators, iesaistot struktūrvienību darbiniekus pa funkciju blokiem. Prognozējamais jaunās sistēmas ieviešanas laiks FM ir 2014.gada I pusgads.

10. ES fondu izvērtēšanas jautājumi

2013.gadā VI ir piedalījusies un organizējusi vairākas aktivitātes saistībā ar ES fondu izvērtēšanu. 2013.gadā tika noslēgts līgums ar SIA „Ernst & Young Baltic” par izvērtējuma „Datu pieejamība ES Kohēzijas politikas 2014. – 2020. gada plānošanas perioda DP ietekmes izvērtēšanai Latvijā” veikšanu. Izvērtējuma ietvaros tiek apzināta datu pieejamība, to ieguves izmaksas un juridiskie šķēršļi, kas ņemami vērā, plānojot ietekmes izvērtējumus un izstrādājot 2014.-2020.gada izvērtēšanas plānu, kā arī, kādi datu lauki būtu VIS un projektu iesniegumu veidlapās. Aplūkots arī jautājums par ārējo sistēmu savietošānu ar VIS. Gala nodevums izvērtējumam plānots 2014.gada 31.janvārī. Izvērtējuma ietvaros tiek izstrādāts arī metodiskais dokuments izvērtējumu plānošanai un atbilstošu metožu izvēlei.

2013.gada 8.oktobrī ir pieņemts gala ziņojums SIA „Projektu un kvalitātes vadība” veiktajam pētījumam par izspiešanas efektu un publiskā kapitāla elastību Latvijā ES fondu ietekmes izvērtēšanas metodoloģijas attīstībai. Šī pētījuma ietvaros padziļināti analizēta un modelēta ES fondu investīciju ietekme uz privātā sektora investīciju izspiešanu Latvijā, kā arī izstrādāta metodoloģija turpmāku novērtējumu veikšanai.

Tāpat 2013. gada 25. novembrī ir pabeigts SIA „SAFEGE Baltija” veiktais „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanas sistēmas efektivizācijas iespēju izvērtējums”. Izvērtējuma ietvaros ir veikta analīze un sniegti priekšlikumi par iespējam mazināt lēmumu pieņemšanas hierarhiju un administratīvos šķēršļus, kā arī izvērtēts 2007.-2013. gada plānošanas perioda funkciju sadalījums un iespējamie uzlabojumi vadības un kontroles sistēmā.

Pēc LM pasūtījuma ir veikts „Pētījums par horizontālās politikas „Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanas efektivitāti 2007. – 2013.gada plānošanas periodā”. Pētījuma ietvaros analizēta horizontālās politikas ietekme uz dzimumu līdztiesību raksturojošajiem aspektiem un izstrādātas rekomendācijas tās integrēšanai plānošanas dokumentos, kā arī uzraudzības un ietekmes novērtēšanas procesa uzlabošanai 2014 – 2020.gada plānošanas periodā.

Papildus tam, 2014.-2020. gada plānošanas perioda kontekstā ir turpinājies darbs pie sākotnējā (*ex-ante*) izvērtējuma veikšanas darbības programmai „Izaugsme un nodarbinātība”. Balstoties uz izvērtējuma ietvaros izteiktajām rekomendācijām, ir veikti gan stratēģiski, gan tehniski uzlabojumi DP projektā. Paredzamais termiņš sākotnējā (*ex-ante*) izvērtējuma gala ziņojumam paredzēts 2014. gada 1. ceturksnis.⁷⁵

⁷⁵ *Ex-ante* izvērtējuma noslēgums ir tieši saistīts ar darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” gala versijas izstrādi un apstiprināšanu.

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

11. Jaunais ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periods⁷⁶

Pārskata periodā veikti vairāki nozīmīgi soļi ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda plānošanas dokumentu izstrādē:

- 1) 2.oktobrī saņemti EK komentāri par Partnerības līguma projektu un 16.oktobrī - komentāri par DP „Izaugsme un nodarbinātība” projektu;
- 2) 16.oktobrī FM nāca klajā ar savu priekšlikumu par nepieciešamajām izmaiņām plānošanas dokumentos un finansējuma sadalījumā;
- 3) No 17.oktobra līdz 31.oktobrim norisinājās tikšanās ar atbildīgajām nozaru ministrijām un sadarbības partneriem par FM priekšlikumu;
- 4) 30.oktobrī norisinājās tikšanās ar EK par iesniegtajiem komentāriem par plānošanas dokumentu projektiem;
- 5) 13.novembrī precizētie plānošanas dokumentu projekti (t.sk., nozaru plānošanas dokumentu projekti) neformāli tika nosūtīti EK;
- 6) No 20.novembra līdz 22.novembrim norisinājās atkārtotas konsultācijas ar EK;
- 7) Līdz 30.novembrim norisinājās plānošanas dokumentu (t.sk., nozaru plānošanas dokumentu) gala versiju izstrāde, kā arī sarunas ar sociālajiem un sadarbības partneriem;
- 8) 5.decembrī notika Pagaidu uzraudzības komiteja par nākamā ES fondu plānošanas perioda 2014.-2020.gadam plānošanas dokumentiem;
- 9) 13.decembrī notika starpministriju (starpinstitūciju) saskaņošanas sanāksme VSS procesa ietvaros par DP „Izaugsme un nodarbinātība” projektu;
- 10) 17.decembrī Partnerības līguma projekts tika apstiprināts MK.

Pārskata periodā turpinājās darbs pie 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmas jautājumiem:

- 1) 2013.gada 17.decembrī MK tika izskatīts informatīvais ziņojums par ES fondu vadības un kontroles sistēmu 2014.-2020.gada plānošanas periodam. Tajā noteiktie principi un procesi kalpos kā pieturpunkts jaunās vadības un kontroles sistēmas izveidei un tās veiksmīgai akreditēšanai.
- 2) Ņemot vērā 1.punktā minēto informatīvo ziņojumu, kā arī SIA „SAFEGE Baltija” veiktajā ES fondu ieviešanas sistēmas efektivitātes iespēju izvērtējumā⁷⁷ iekļautos ieteikumus, FM tika pabeigta likumprojekta „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums” izstrāde.

Uzsākta jaunās Uzraudzības komitejas reglamenta izstrāde, tai skaitā domāts par iespējām nodrošināt visu sociālo partneru līdzdalību, kas ir bijuši iesaistīti programmu sagatavošanā,

⁷⁶ ES fondu interneta vietnes sadaļa „2014. – 2020.gads”: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=346>

⁷⁷ Izvērtējumu skat. šeit: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1104>

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

padarīt Uzraudzības komitejas procesu caurspīdīgu, maksimāli vienkāršu un visiem saprotamu, un tajā pašā laikā izvairoties no iespējamiem interešu konfliktiem Uzraudzības komitejas locekļu darbībās.

Nākamajā pārskata periodā plānotie būtiskākie pasākumi:

- 1) Līdz 2014.gada janvāra vidum plānots oficiāli iesniegt Partnerības līguma projektu saskaņošanai EK un līdz februāra vidum plānots iesniegt DP „Izaugsme un nodarbinātība” projektu izskatīšanai MK. DP „Izaugsme un nodarbinātība” plānots iesniegt saskaņošanai EK līdz februāra beigām.
- 2) 2014.gada 23.janvārī VSS plānots izsludināt likumprojektu „Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums”. 2014.gada 14.februārī plānota likumprojekta sabiedriskā apspriede. Savukārt 2014.gada 1.ceturksnī plānots likumprojektu iesniegt MK, kā arī turpināt būtiskāko MK noteikumu projektu, kas tiks izdoti uz minētā likuma pamata, izstrādi un saskaņošanu FM.
- 3) 2014.gadā plānots uzsākt intensīvu darbu pie jaunās vadības un kontroles sistēmas apraksta sagatavošanas, prioritizējot nepieciešamo metodoloģisko un normatīvo bāzi perioda funkcionēšanas nodrošināšanai, lai varētu savlaicīgi uzsākt perioda īstenošanu.
- 4) 2014.gada 1.ceturksnī plānots uzsākt darbu pie informatīvā ziņojuma sagatavošanas par nepieciešamajiem cilvēkresursiem ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā noteikto funkciju nodrošināšanai un atbildīgo iestāžu specifisko atbalsta mērķu uzraudzības mehānismiem, kurš saskaņā ar MK pieņemto lēmumu ir jāsniedz MK trīs mēnešu laikā pēc DP „Izaugsme un nodarbinātība” apstiprināšanas EK.
- 5) Janvārī plānotas darba līmeņa tikšanās ar EK par vienkāršoto izmaksu piemērošanu jaunajā plānošanas periodā, ņemot vērā apstiprinātajās regulās piedāvātās opcijas. Šīs sarunas laikā tiks apspriesti virzieni, kādos būtu iespējama plašāka vienkāršoto izmaksu veidu piemērošana tieši Latvijai ES fondu ietvaros, kādās izmaksu kategorijās būtu vēlams piemērot vienkāršotās izmaksas utt. Pēc tikšanās tiks veikts darbs pie konsultācijas pakalpojumu iepirkšanas, lai veiktu izvērtējumu par vienkāršoto izmaksu metodiku izstrādi noteiktajām izmaksu kategorijām/ projektu darbībām, balstoties uz DP „Izaugsme un nodarbinātība” ietvaros norādītajiem specifiskajiem atbalsta mērķiem un to ietvaros atbalstāmajām darbībām.
- 6) 2014.gada 1.ceturksnī plānots izsludināt:
 - iepirkumu par *ES fondu krāpšanas apkarošanas un korupcijas novēršanas valsts stratēģijas projekta un rīcības plāna izstrādi*, lai nodrošinātu vienotu ES un valsts budžeta finanšu interešu aizsardzības valsts politikas ieviešanu un attīstību un izpildītu EK prasību ieviest efektīvus un samērīgus krāpšanas apkarošanas pasākumus.
 - iepirkumu par ES fondu VI visu līmeņu darbinieku teorētisko un praktisko apmācību organizēšanu par risku vadību ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda ietvaros kontekstā ar sagatavotajiem plānošanas dokumentiem, nodrošinot visaptverošas zināšanas un vienotu izpratni par

risku vadību, lai apmācību ietvaros sagatavotu *ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda risku vadības stratēģijas projektu*.

- 6) 2014.gada 1.ceturksnī plānots turpināt darbu pie ātrāk uzsākamo specifisko atbalsta mērķu ieviešanas regulējuma izstrādes.

Nemot vērā, ka nozaru ministrijas ir uzsākušas aktīvu darbu pie atsevišķu 2014.–2020.gada ES fondu plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķu īstenošanas, FM, izvērtējot institūciju saņemtos priekšlikumus, kā arī, identificējot atsevišķus precizējamos jautājumus, aktualizē informāciju, kas saistīta ar šo dokumentu virzības un saskaņošanas kārtību un specifisko atbalsta mērķu sarakstu:

Saskaņā ar 2014.gada 11.februāra Ministru kabineta sēdes protokola Nr.8 42.§ 5.punktu ministrijas izvērtēja un izsniedza FM aktualizēto informāciju par 2014.–2020.gada ES fondu plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķu īstenošanas uzsākšanu 2014.gadā. Pēc informācijas izvērtējuma (5.pielikums) FM piedāvā 2014.gadā uzsākt īstenot šādus specifiskos atbalsta mērķus:

- 1.1.1.specifiskais atbalsta mērķis „Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā” 1.atlases kārta „Cilvēkresursu attīstība zinātnē” un 2. atlases kārta „Individuālie granti jaunajiem zinātniekiem pēcdoktorantūras pētījumiem”;
- 4.2.1.specifiskais atbalsta mērķis „Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās” 1.atlases kārta „Energoefektivitātes pasākumi dzīvojamās ēkās”;
- 5.6.1. specifiskais atbalsta mērķis „Veicināt pilsētas revitalizāciju, vides kvalitātes uzlabošanu un investīciju piesaistīšanu, veicot ilgtspējīgus ieguldījumus nacionālas nozīmes sabiedriskos objektos un multifunkcionālā sabiedriskā infrastruktūrā”;
- 6.1.3.specifiskais atbalsta mērķis „Nodrošināt nepieciešamo infrastruktūru uz Rīgas maģistrālajiem pārvadiem un novērst maģistrālo ielu fragmentāro raksturu”;
- 6.1.5.specifiskais atbalsta mērķis „Valsts galveno autoceļu segu pārbūve, nestspējas palielināšana”;
- 6.3.1.specifiskais atbalsta mērķis „Palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti”;
- 7.2.1.specifiskais atbalsta mērķis „Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvi Jauniešu garantijas ietvaros” 1.atlases kārta „Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana jauniešu bezdarbnieku nodarbinātības veicināšanai” un 2.atlases kārta „Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana garantijas jauniešiem sistēmas ietvaros”;
- 7.5.3.specifiskais atbalsta mērķis „Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši, sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai”;

- 8.1.3. specifiskais atbalsta mērķis „Modernizēt profesionālās izglītības iestādes, nodrošinot mācību vides atbilstību tautsaimniecības nozaru attīstībai un uzlabojot profesionālās izglītības pieejamību”.

Informatīvā ziņojuma 5.pielikumā attiecīgo specifisko atbalsta mērķu ieviešanas uzsākšanai ir noteikti obligātie priekšnosacījumi, kas ir jāizpilda, lai varētu sākt veikt plānotās investīcijas.

ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda ieviešana tiks uzsākta līdzīgi kā 2007. – 2013.gada ES fondu plānošanas periodā, t.i., pēc ieviešanai nepieciešamo nacionālo tiesību aktu pieņemšanas. Atsevišķu specifisko atbalsta mērķu apguvi plānots uzsākt agrāk, tas ir, līdz visu 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas perioda tiesību aktu izstrādes un spēkā stāšanās. Piemēram, 2013. gada 17. decembra MK sēdē tika atbalstīts informatīvais ziņojums „Par Eiropas Savienības fondu darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 7.2.1.specifiskā atbalsta mērķa „Veicināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību Jauniešu garantijas ietvaros” 1. un 2.kārtas īstenošanu” un ar 2014. gada 1. janvāri plānots uzsākt 7.2.1.SAM 1.kārtas projekta īstenošanu.

SAM ieviešanas uzsākšana 2014.gadā tiks īstenota pēc ES fondu 2007. – 2013.gada plānošanas perioda ierobežotas projektu iesniegumu atlases un atklātas projektu iesniegumu atlases principiem.

SAM ieviešana, ja SAM plānots ieviest ierobežotas projektu iesniegumu atlases ietvaros un finansējuma saņēmējs ir tiešās vai pastarpinātās valsts pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde

1. Ja SAM plānots ieviest ierobežotas projektu iesniegumu atlases ietvaros un finansējuma saņēmējs ir tiešās vai pastarpinātās valsts pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde⁷⁸, par attiecīgā SAM ieviešanu atbildīgā ministrija izstrādā priekšlikumu minētā atbalsta mērķa ieviešanai, kurā ietver vismaz šādu informāciju:
 - a. informatīvā ziņojuma izstrādes pamatojums;
 - b. SAM numurs un nosaukums;
 - c. par SAM ieviešanu atbildīgā iestāde;
 - d. projektu iesniegumu administratīvo, atbilstības un kvalitātes vērtēšanas kritēriju apraksts (minēto aprakstu informatīvajā ziņojumā sagatavo, ņemot vērā 2014. - 2020.gada ES fondu plānošanas dokumentos, to projektos ietverto informāciju. Minētie kritēriji, pirms to iesniegšanas MK informatīvā ziņojuma veidā, tiek iesniegti izvērtēšanai Pagaidu uzraudzības komitejā (turpmāk – PUK) saskaņā ar šī apraksta 7.punktā noteikto);
 - e. projekta īstenošanas (finansējuma saņēmējs), tā pienākumi un tiesības;
 - f. SAM paredzētais kopējais finansējuma apjoms un avoti, tai skaitā katram projektam paredzētais finansējuma apjoms un avoti (minēto informāciju

⁷⁸ Terminoloģija lietota saskaņā ar Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likumā lietoto (20.panta trešā daļa)

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim

informatīvajā ziņojumā norāda sadalījumā pa gadiem). Attiecībā uz 2014.gadu informatīvajam ziņojumam pievienotajā MK protokollēmumā norāda faktiski nepieciešamo valsts budžeta finansējuma apmēru (ja tas nepieciešams) un ir nodrošināts, ka attiecīgās valsts budžeta saistības arī ir tikai par 2014.gadu. Ilgtermiņa saistību līgumi ir pieļaujami tikai tādā gadījumā, ja nav iespējams citādi un ja ir skaidrs MK lēmums. Attiecībā uz turpmākajiem gadiem informatīvajā ziņojumā tiek norādīts indikatīvi plānotais finansējuma apmērs;

- g. ES fondu līdzfinansējuma likme - atbalsta intensitāte. Minēto atbalstu izsaka procentos;
- h. ja projektā paredzēts sadarbības partneris, tad sadarbības partnera izvēles un sadarbības nosacījumi;
- i. sasniedzamo projekta rādītāju (iznākuma un rezultāta) apraksts;
- j. mērķa grupas apraksts katram projektam (ja attiecināms);
- k. projekta ietvaros plānoto attiecināmo izmaksu pozīciju apraksts (izmaksu attiecināmības nosacījumi – tiek norādīti atbilstoši 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas perioda dokumentos to projektos noteiktajam un ņemot vērā normatīvos aktus par ES fondu vadību un īstenošanu 2014. – 2020.gadam)⁷⁹;
- l. projekta ietvaros plānoto atbalstāmo darbību apraksts;
- m. plānotais projekta īstenošanas laika grafiks;
- n. projekta ieviešanas uzraudzības un kontroles mehānisma apraksts (atbildīgās ministrijas un projekta īstenoāja sadarbības un projektā veikto darbību uzraudzības apraksts, atbildīgās ministrijas pienākumi un tiesības, ja nepieciešams, arī citu institūciju iesaistes apraksts);
- o. apraksts par specifisko valsts atbalsta regulējuma nosacījumu ievērošanu (ja attiecināms);
- p. risku izvērtējums, par gadījumu, ja izmaksas, kas projektā veiktas pirms tā apstiprināšanas, varētu netikt attiecinātas, kā rezultātā tās būtu jāsedz no valsts budžeta;
- q. izvērtējums, vai nav nepieciešams izstrādāt jaunu ārējo normatīvo aktu vai veikt grozījumus spēkā esošajās normās, ja SAM ieviešana ir saistīta ar dažādu tiesību piešķiršanu privātpersonām kā gala labuma guvējiem.⁸⁰

1. Minēto priekšlikumu atbildīgā nozares ministrija izstrādā sadarbībā ar FM, kas izvērtē priekšlikuma atbilstību 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas

⁷⁹ projekta ietvaros plānoto attiecināmo izmaksu aprakstā izmaksu attiecināmības nosacījumi norādāmi ņemot vērā spēkā esošos normatīvos aktus vai VI norādes par ES fondu vadību un īstenošanu 2014.-2020.gadam, t.sk. ES Regulas un metodiskos materiālus

⁸⁰ Minēto priekšlikumu atbildīgā nozares ministrija izstrādā, ņemot vērā aktuālo Eiropas Komisijas viedokli par plānošanas dokumentu projektiem, atbilstoši valsts atbalsta normām un publisko iepirkumu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

dokumenti (to projektiem), tai skaitā priekšlikuma atbilstību valsts atbalsta normām un publisko iepirkumu regulējošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī, ņemot vērā aktuālo EK viedokli par plānošanas dokumentu projektiem.

2. Priekšlikums tiek izstrādāts tādā apjomā un detalizācijas pakāpē, lai tas aptver konkrēto plānoto ES fonda projektu, lai pēc attiecīgo 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas perioda normatīvo aktu spēkā stāšanās to varētu izvērtēt un apstiprināt kā ES fondu projektu.
3. Pēc specifiskā atbalsta mērķa ieviešanas priekšlikuma izstrādes, atbildīgā ministrija saskaņā ar MK kārtības rullī noteikto kārtību virza SAM ieviešanas priekšlikumu saskaņošanai VSS un paralēli projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus PUK.
4. Pēc minētā priekšlikuma saskaņošanas VSS un PUK atbildīgā nozares ministrija priekšlikumu SAM ieviešanai informatīvā ziņojuma veidā virza izskatīšanai MK. Informatīvajam ziņojumam atbildīgā ministrija pievieno MK sēdes protokollēmuma projektu, kurā ietver vismaz šādu informāciju:
 - a) finansējuma saņēmēja tiesības uzsākt projekta ietvaros paredzēto atbalstāmo darbību īstenošanu pirms projekta iesnieguma apstiprināšanas, ievērojot ES un Latvijas Republikas tiesību aktos, tai skaitā publisko iepirkumu, budžeta plānošanas un izpildes regulējošajos tiesību aktos noteiktos, un informatīvajā ziņojumā ietvertos projekta īstenošanas nosacījumus.
 - b) informāciju par projekta īstenošanai plānoto un nepieciešamo finansējumu, t.sk. iekļaujot informāciju par attiecināmām izmaksām, to finansēšanas avotiem gadu dalījumā, kā arī izdalot kārtējam gadam nepieciešamos valsts budžeta līdzekļus no 80.00.00 programmas „Nesadalītais finansējums ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai”, ievērojot MK 2010.gada 18.maija noteikumos Nr.464 „Noteikumi par 74.resora "Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" 80.00.00 programmā plānoto līdzekļu pārdales kārtību ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai” noteikto kārtību. Ja SAM ietvaros plānots veidot jaunu infrastruktūru, kuras uzturēšanai būs nepieciešami valsts budžeta līdzekļi, vienlaikus skaidri jānorāda informācija par nepieciešamajiem papildu valsts budžeta līdzekļiem gadu dalījumā pa gadiem turpmākai infrastruktūras uzturēšanai un ilgtspējas nodrošināšanai. Tāpat skaidri jāparedz atļauja slēgt līgumus par ilgtermiņa saistībām, ja tādi paredzēti, norādot summas sadalījumā pa gadiem.
 - c) Norādi par to, ka atbildīgā ministrija pieprasījumu finansējuma pārdalei no minētās programmas var iesniegt pēc tam, kad FM ir iesniegusi informāciju,

kas apliecinā, ka atbildīgā ministrija ir guvusi pietiekošu pārliecību⁸¹, ka MK protokollēmumā par SAM īstenošanas uzsākšanu noteiktās darbības tiek īstenotas, ievērojot ES un Latvijas Republikas tiesību aktos, tai skaitā publisko iepirkumu, budžeta plānošanas un izpildes regulējošajos tiesību aktos noteiktos un informatīvajā ziņojumā ietvertos SAM īstenošanas nosacījumus un netiek radīti papildus izdevumi valsts budžetam.

- d) FM tiesības pieprasīt un atbildīgās nozares ministrijas pienākumu sniegt informāciju par projekta ieviešanas progresu, tai skaitā finansējuma saņēmēja veicamajiem iepirkumiem un pirms projekta apstiprināšanas veiktajiem izdevumiem.
 - e) Datumu, no kura projekta ietvaros veiktās izmaksas attiecināmas finansēšanai no ES fondu, valsts budžeta, pašvaldību un citiem līdzekļiem, jo īpaši valsts atbalsta gadījumā.
 - f) Norādi, ka gadījumā, ja izmaksas, kas projektā veiktas pirms tā apstiprināšanas, varētu netikt vai netiek attiecinātas no ES fondiem, atbildīgā ministrija sagatavo un noteiktā kārtībā iesniedz MK attiecīgu informatīvo ziņojumu, kurā norādīts detalizēts apraksts par radušos situāciju un neatbilstības rašanās cēloņiem un finansiālo ietekmi, un sniegts apraksts par turpmāko iespējamo risinājumu, lai turpinātu attiecīgā projekta īstenošanu. Projekta turpmāka īstenošana vai tā pārtraukšana notiek, ņemot vērā MK lemto.
 - g) Atbildīgās ministrijas pienākumu nodrošināt, ka pēc MK noteikumu par SAM ieviešanu ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas periodā spēkā stāšanās un sadarbības iestādes uzaicinājuma iesniegt projekta iesniegumu saņemšanas MK protokollēmumā minētais un informatīvajā ziņojumā aprakstītais priekšlikums projekta iesnieguma veidā tiek iesniegts izvērtēšanai sadarbības iestādē tās noteiktajā termiņā.
5. Piedāvātā risinājuma ietvaros tiek atbalstīts risinājums, ka finansējuma saņēmējs plānotā iepirkuma ietvaros nepieciešamo iepirkumu dokumentāciju izstrādā un iepirkuma procedūru uzsāk vēl pirms minētā informatīvā ziņojuma izskatīšanas MK, taču iepirkuma līgums tiek slēgts tikai pēc informatīvā ziņojuma izskatīšanas MK, bet ne agrāk kā 2014.gada 1.janvārī, ievērojot likuma par budžetu un finanšu vadību un citu normatīvo aktu un principu par drošu finanšu pārvaldību prasības.
6. Valsts atbalsta projektu gadījumā īpaši savlaicīgi jautājumi jāaskāņo ar FM.

⁸¹ Pārliecība jāgūst un apliecinājums jāsniedz, ņemot vērā iestāžu iesniegto informāciju un dokumentus (piemēram, pasākumu iekšējo procedūru aprakstus vai to grozījumus, projekta finansējumu, laika grafiku, projekta aktivitāšu, rezultātu un uzraudzības rādītāju plānojumu, projekta īstenošanas un administrēšanas personālu, nepieciešamo materiāltehnisko nodrošinājumu, projekta iepirkuma plānu u.tml.).

7. Pēc informatīvā ziņojuma izskatīšanas MK sēdē atbilstoši MK sēdes lēmumiem projekta īstenotājs, ievērojot informatīvajā ziņojumā noteikto, ir tiesīgs uzsākt projekta ietvaros plānoto darbību īstenošanu.
8. Projekta iesnieguma izstrāde, izvērtēšana un apstiprināšana atbilstoši MK noteiktajiem projekta iesniegumu atlases kritērijiem tiks veikta pēc attiecīgo tiesību aktu spēkā stāšanās (ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda vadības likums un tam pakārtotie horizontālie MK noteikumi, MK noteikumi par SAM ieviešanu). Attiecīgi pēc minētās procedūras veikšanas un nepieciešamajiem precizējumiem informatīvajā ziņojumā aprakstītās darbības būs kvalificējams kā ES fondu projekts.
9. Par šādu projektu īstenošanu, tai skaitā tādu pasākumu veikšanu, lai izdevumi ātrāk uzsāktu SAM projektu ietvaros tiktu pilnā mērā attiecināti no ES fondu finansējuma, ir atbildīgs projekta īstenotājs un attiecīgā nozares ministrija kā valsts budžeta iestāde. Lai to nodrošinātu ierosinām nozares ministrijai izstrādāt, piemēram, starpresoru vienošanos ar projekta īstenotāju vai iekšējos normatīvos aktus, ņemot vērā projekta īstenotāja padotību nozares ministrijai.

SAM ieviešana, ja SAM plānots īstenot atklātas projektu iesniegumu atlases ietvaros, vai ierobežotas projektu iesniegumu atlases ietvaros un plānotais finansējuma saņēmēju loks ietver arī privātpersonas

10. Ja specifisko atbalsta mērķi plānots īstenot atklātas projektu iesniegumu atlases ietvaros, vai ierobežotas projektu iesniegumu atlases ietvaros un plānotais finansējuma saņēmēju loks ietver arī privātpersonas, attiecīgā nozares ministrija izstrādā MK noteikumus par SAM īstenošanas nosacījumiem.
11. Lai nodrošinātu pilnvarojumu MK izdot šādus noteikumus, FM ir izstrādājusi likumprojektu, kas paredz veikt grozījumus Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likumā (3.pants), papildinot to ar regulējumu attiecībā uz 2014. - 2020.gada ES fondu plānošanas perioda ieviešanas jautājumiem, tai skaitā deleģējumu MK izdot ātrāk uzsākamo SAM īstenošanas kārtību⁸².
12. Minētajos MK noteikumos nosaka ar atlases īstenošanu saistītos nosacījumus, tai skaitā projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus, prasības projekta iesniedzējam, projekta ietvaros plānotās attiecināmās izmaksas, atbalstāmās, neatbalstāmās darbības, projekta ietvaros veikto izmaksu attiecināmības nosacījumus, sasniedzamos rādītājus un mērķa grupu, uzraudzības un kontroles mehānismu,

⁸² Izskatīts un atbalstīts Ministru kabineta 2014.gada 14.janvāra sēdē (TA- 52)

projekta izvērtēšanā un īstenošanā iesaistītās institūcijas, šo institūciju funkcijas, pieņemamos lēmumus un citus ar specifiskā atbalsta mērķa atlases kārtas īstenošanu saistītos ieviešanas nosacījumus, tai skaitā normas, kas izriet no specifiskā valsts atbalsta regulējuma. Vēršam uzmanību, ka MK noteikumos ietver arī projekta iesnieguma veidlapas paraugu (par paraugu aicinām izmantot 2007. - 2013.gada plānošanas perioda aktivitāšu īstenošanas noteikumos ietverto ES fondu projektu iesniegumu veidlapas un tajā ietverto informāciju).

13. MK noteikumu projekts jāizstrādā sadarbībā ar FM, kas izvērtē minētā MK noteikumu projekta atbilstību 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas dokumentiem (to projektiem), tai skaitā priekšlikuma atbilstību valsts atbalsta normām un publisko iepirkumu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.
14. Pēc MK noteikumu projekta izstrādes atbildīgā ministrija virza MK noteikumu projektu par SAM ieviešanu saskaņošanai VSS un saskaņā PUK reglamentā noteikto kārtību projektu iesniegumu atlases vērtēšanas kritērijus saskaņošanai PUK.
15. Pēc MK noteikumu projekta saskaņošanas VSS un kritēriju saskaņošanas PUK, attiecīgā ministrija virza MK noteikumu projektu izskatīšanai MK sēdē⁸³. Par attiecīgā specifiskā atbalsta mērķa ieviešanu attiecīgā nozares ministrija MK noteikumu projektu par specifiskā atbalsta mērķa īstenošanu 2014.gada pirmajā pusgadā apstiprināšanai MK virza pēc DP „Izaugsme un nodarbinātība” apstiprināšanas EK.
16. MK noteikumu projekta sākotnējās ietekmes izvērtējumā atbildīgā ministrija ietver informāciju par SAM īstenošanas atlases kārtai nepieciešamo finansējumu, tai skaitā iekļaujot informāciju par attiecināmām izmaksām, to finansēšanas avotiem gadu dalījumā, kā arī izdalot kārtējam gadam nepieciešamos valsts budžeta līdzekļus no 80.00.00 programmas „Nesadalītais finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai” saskaņā ar MK 2010.gada 18.maija noteikumiem Nr.464 „Noteikumi par 74.resora "Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" 80.00.00 programmā plānoto līdzekļu pārdales kārtību Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai”. Ja SAM ietvaros plānots veidot jaunu infrastruktūru, kuras uzturēšanai būs nepieciešami valsts budžeta līdzekļi, vienlaikus skaidri jānorāda informācija par nepieciešamajiem papildu valsts budžeta līdzekļiem gadu dalījumā turpmākai infrastruktūras uzturēšanai un ilgtspējas nodrošināšanai.

⁸³ Ministru kabineta 2009.gada 7.aprīļa noteikumu Nr.300 „Ministru kabineta kārtības rullis” 111.1.apakšpunkts

17. Pēc minēto MK noteikumu par SAM īstenošanas kārtības apstiprināšanas un spēkā stāšanās var tikt uzsākta projektu iesniegumu atlase un izvērtēšana, kā arī apstiprināto projektu īstenošana.
18. Atbildīgajai nozares ministrijai, virzot MK noteikumu projektu par minētā SAM īstenošanu, MK noteikumu projektā jāparedz pārejas nosacījumi, kas nosaka ka:
- a) gadījumā, ja ES fondu uzraudzības komiteja apstiprinās atšķirīgus kritērijus, izvērtētie un apstiprinātie projekti pēc projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju apstiprināšanas ES fondu uzraudzības komitejā tiks atkārtoti izvērtēti (minētais atkārtotais izvērtējums nekādā gadījumā neietekmēs ES fondu finansējuma saņēmējus, jo viņiem piešķirtais finansējums projektu īstenošanai jebkurā gadījumā tiks nodrošināts. Minētā informācija jāiekļauj anotācijā);
 - b) minēto projektu īstenošana tiks turpināta atbilstoši 2014.-2020.gada plānošanas perioda ieviešanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem;
 - c) finansējums to projektu īstenošanai, kuri neatbilda ES fondu uzraudzības komitejas apstiprinātajiem kritērijiem, tiks segts no valsts budžeta un šo projektu īstenošanas uzraudzības saistības pārņem nozares ministrija.
19. **Abu risinājuma variantu ietvaros aicinām nozares ministrijas veikt nepieciešamās darbības, lai minēto projektu dokumentācijas izstrādes ietvaros tiktu novērsti riski, kas nākotnē varētu radīt iespējamību, ka minētie projekti pēc darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” apstiprināšanas EK un 2014. - 2020.gada plānošanas perioda ieviešanas regulējošos normatīvo aktu izstrādes varētu nekvalificēties atbalstam no ES fondu līdzekļiem.**

Papildus jāmin, ka gadījumos, ja ātrāk uzsākamo SAM ietvaros nozares ministrijas plāno piemērot standarta likmes vienības izmaksas vai vienreizējos maksājumus noteiktajām projekta izmaksu kategorijām vai tā darbībām, izstrādātās metodikas to piemērošanai pirms šo metodiku iesniegšanas saskaņošanai EK (ja nepieciešams) un pirms SAM īstenošanas uzsākšanas ir nepieciešams saskaņot ar VI.

Secinājumi un turpmākā rīcība

Ņemot vērā risku, kas darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros 2014.gadā varētu rasties saistībā ar n+2/n+3 principa nodrošināšanu (aktuāls risks zaudēt ES finansējumu) un 2015.gadā ar ERAF finansējuma apguvi pilnā apmērā, EM un IZM nekavējoši jāizstrādā un jārealizē konkrēti pasākumi risku novēršanai un ERAF finansējuma pilnīgai apguvei, Tāpat attiecībā uz ievērojamiem riskiem KF finansējuma apgūvē VARAM, SM un EM ir jāiesniedz FM informācija par rīcības plānu un priekšlikumus finansējuma pilnīgai izmantošanai līdz 2015.gada beigām. FM turpinās pastiprināti uzraudzīt ES fondu apguves gaitu visās DP, lai nesasniegtu „sarkano līniju”, pēc kuras iestājas automātiskā saistību atcelšana. Secināms, ka ESF gadījumā šādu risku nav.

Secināms, ka pārskata periodā vērojama pozitīva tendence attiecībā uz neatbilstību apjoma izmaiņām – salīdzinot ar periodu līdz 2013.gada 30.septembrim pārskata periodā konstatēto neatbilstību apjoms ir samazinājies par 10%. Neatbilstības galvenokārt konstatētas maksājumu pieprasījumu pārbaudēs. Savukārt neatbilstības iepirkumu jomā saistītas ar būtisku grozījumu veikšanu jau noslēgtajos līgumos, vienlīdzības principa pārkāpumiem un papildus darbu veikšanu bez atbilstošas iepirkuma procedūras, tādējādi ir svarīgi attīstīt darbības turpmāku neatbilstību rašanās risku novēršanai. Lai nodrošinātu vienotu praksi starp iestādēm un mazinātu neatbilstoši veikto izdevumu rašanās risku, VI arī turpmāk turpinās aktualizēt metodiskos un skaidrojošos materiālus, kā arī normatīvos dokumentus. Tāpat, analizējot AI uzraudzības ziņojumos sniegto informāciju, secināms, ka nav nepieciešami īpaši jauni VI pasākumi sistēmisku jautājumu risināšanā, iestādes pārsvārā pārvalda vadības un kontroles sistēmas jautājumus un spēj risināt tos operatīvi. Konstatējams, ka darba kārtībā arvien aktuālāka ir tieši projektu līmeņa risku vadība, ņemot vērā plānošanas perioda attīstības posmu, kad tuvu pie 100% jau ir noslēgti līgumi par projektu īstenošanu un liela daļa projektu ir pabeigti vai tuvu noslēgumam. Kopumā visu DP ietvaros definētās uzraudzības rādītāju mērķa vērtības, analizējot to sasniegšanas progresu un tempu, ar atsevišķiem izņēmumiem tiks sasniegti. Tāpat uzsverams, ka atsevišķi uzraudzības rādītāji ievērojami pārsniegs sākotnēji noteiktās mērķa vērtības, jo, piemēram, faktiskais pieprasījums pēc noteiktā atbalsta pasākuma ir ievērojami pārsniedzis plānoto vai arī vienas vienības faktiskās izmaksas ir ievērojami zemākas nekā plānots.

Turpinās aktīvs darbs pie 2014. – 2020.gada plānošanas perioda plānošanas dokumentu izstrādes un to saskaņošanas ar EK – pārskata periodā notikušas vairākas konsultācijas ar EK, organizēta starpministriju saskaņošanas sanāksme par izstrādātās DP „Izaugsme un nodarbinātība” projektu, kā arī MK apstiprināts Partnerības līgums ar EK. Nodrošināti visi priekšnosacījumi, lai uzsāktu īstenot atsevišķus specifiskus atbalsta mērķus jau 2014.gadā.

Attiecībā uz MK informatīvā ziņojuma par periodu līdz 2013.gada 30.septembrim protokollēmumu⁸⁴ secināms, ka ir izpildīti šādi uzdevumi: 2014.gada 11.februāra MK sēdē ir izskatīts un apstiprināts rīkojuma projekts „Grozījumi darbības programmā

⁸⁴ 2013.gada 19.novembra sēdes protokola Nr.61 66.§; <http://www.esfondi.lv/page.php?id=667>

„Uzņēmējdarbība un inovācijas” (MK 19.11.2013 sēdes protokola Nr.61 66.§ 3.punkts); MK 2013.gada 26.novembra sēdē apstiprināti grozījumi MK noteikumos par aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” paredzot projektu iesniegumu atlases kārtu līdz 2013.gada 27.decembrim (MK 19.11.2013 sēdes protokola Nr.61 66.§ 11.punkts); Attiecībā uz protokollēmumā VARAM doto uzdevumu (MK 19.11.2013 sēdes protokola Nr.61 66.§ 16. un 17.punkts) saistībā ar konstatētajiem būtiskajiem pārkāpumiem Smiltenes novada domes īstenojamā projektā par VRAA pieņemto lēmumu tika iesniegta sūdzība VARAM, kas pēc darba grupas sasaukšanas pieņemto lēmumu atstāja nemainīgu, līdz ar to, tiek plānotas turpmākas darbības par kurām attiecīgi tiks informēta FM; MK ir iesniegts informatīvais ziņojums par Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda vadības un kontroles sistēmu 2014. - 2020.gada plānošanas periodam izpildot 19.11.2013 sēdes protokola Nr.61 66.§ 20.punktu.

Vienlaikus, atsevišķas iestādes nav pilnībā veikušas nepieciešamos pasākumus noteiktajos termiņos un šie uzdevumi paliek iestāžu rīcības plānos: EEZ/ Norvēģijas finanšu instrumentu ietvaros protokollēmumā noteikto uzdevumu izstrādāt un iesniegt MK noteikumu projektu par programmās plānoto atklāto konkursu izsludināšanu un projektu iesniegumu atlasī (MK 19.11.2013 sēdes protokola Nr.61 66.§ 14.punkts) izpildījusi tikai EM, VARAM uzdevuma izpilde ir procesā, MK noteikumu projekti ir iesniegti saskaņošanai; IZM dotā uzdevuma izpildi nav sācis, par ko FM ir vairākkārt vērsusi IZM uzmanību – IZM nekavējoši jāveic pasākumi uzlabot programmu vadības kapacitāti un sasniegt progresu rīcības plāna izpilē.

2014.gada 2.ceturksnī EM plāno veikt iepirkumu centralizētas zinātnisko pētījumu datubāzes izveidei atbilstoši izpildot 19.11.2013 sēdes protokola Nr.61 66.§ 18.punktu.

Nākamajā pārskata periodā tiks izvērtēti iestāžu iesūtītie rīcības plāni risku mazināšanas pasākumiem, lai novērstu ERAF un KF finansējuma zaudējuma risku 2014. un 2015.gadā.Pastiprināta uzraudzība tiks pievērsta riska projektu īstenošanai – jautājumi par virssaistību finanšu disciplīnas principu izpildi, kas izriet no informatīvā ziņojuma sniegtās analīzes un risku izvērtēšanas rezultātiem, tiks skatīti nākamajā Koalīcijas partneru darba grupas par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda jautājumiem. Vienlaikus saskaņā ar rīcības plānu tiks veikti pasākumi, lai nodrošinātu investīciju iespēju maksimāli efektīvu izmantošanu 2014. – 2020.gada Kohēzijas politikas ES fondu plānošanas periodā.

Finanšu ministrs

A.Vilks

28.02.2014 13:19

26 409

Artūrs Šluburs

Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu uzraudzības departamenta

Uzņēmējdarbības un inovāciju uzraudzības nodaļas vecākais eksperts

Tāl. 67083964, fakss 67095697

Arturs.Sluburs@fm.gov.lv

FMzino_280214_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.decembrim